

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
YEREL TOPLUM ÇALIŞMALARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA
VE DERSE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ**

Elif TORUN

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

2018

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL TOPLUM ÇALIŞMALARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE DERSE YÖNELİK
TUTUMLARINA ETKİSİ**

(The Effect of The Local Community Studies to The Student's Academic Achievement and
Attitudes towards the Course Aimed on Teaching of Social Studies)

Yüksek Lisans Tezi

Elif TORUN

Danışman: Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

Erzurum

Haziran, 2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Elif TORUN tarafından hazırlanan “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Toplum Çalışmalarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışması 25 / 06 / 2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Ümit ŞİMŞEK
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Hasan ASLAN
Kafkas Üniversitesi

Enstitü Yönetim Kurulunun
.../.../.... tarih ve sayılı
kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

28 Haziran 2018

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR
Unvan Ad SOYAD
Enstitü Müdürü

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Toplum Çalışmalarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

25 / 06 / 2018

Elif TORUN

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans danışmanlığımı üstlenerek, çalışmalarımın yürütülmesi sırasında bilgi ve tecrübeleri ile desteğini esirgemeyen, araştırma sürecinin her aşamasında değerli görüşleri ve yapıcı eleştirileri ile çalışmalarına yön veren danışmanım değerli hocam Sayın Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ' a sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırma süresince değerli bilgilerini benimle paylaşan, çalışmam boyunca bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygı değer hocam Dr. Öğr. Üyesi Esra MİNDİVANLI AKDOĞAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Elif TORUN

ÖZ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE YEREL TOPLUM ÇALIŞMALARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE DERSE YÖNELİK
TUTUMLARINA ETKİSİ

Elif TORUN

Haziran 2018, 125 sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisini tespit etmektir.

Yöntem: Araştırmada, Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Desen kullanılmıştır. Kontrol grubunda dersler, geleneksel yöntemler kullanılarak olağan akışında işlenirken; deney grubundaki dersler ise, yerel toplum çalışmaları modeline göre planlanmış ve yürütülmüştür. Yerel toplum çalışmaları kapsamında; tarihi alan gezisi, drama, gezi-gözlem, mülakat-röportaj, tarih sergisi ve yazılı/görsel medya ürün dosyası kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Erzurum ili Aziziye ilçesinde bulunan bir ortaokulun aynı kademedeki iki farklı sınıflarında öğrenim gören toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri, “Akademik Başarı Testi” ve “Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır.

Bulgular: Çalışma sonrası elde edilen veriler, SPSS programında bağımsız gruplar t-testi (independent groups t test) analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, yerel toplum çalışmaları modelinin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun son test puan ortalamalarının deney grubu lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Sonuç: Bulgulardan hareketle “Kültür ve Miras” ile “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanları kapsamındaki konuların öğretiminde kullanılan yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı ve derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler öğretimi, yerel toplum çalışmaları, tutum, akademik başarı

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE EFFECT OF THE LOCAL COMMUNITY STUDIES TO THE STUDENT'S ACADEMIC ACHIEVEMENT AND ATTITUDES TOWARDS THE COURSE AIMED ON TEACHING OF SOCIAL STUDIES

Elif TORUN

June 2018, 125 Pages

Purpose: The aim of this study is to determine the impact of the model of the local community studies in the teaching of Social Studies on the academic achievements and attitudes of students towards the course.

Method: In the study, a semi-experimental design with pre-test-final test control group was used. In the control group, lessons are processed in the ordinary course using traditional methods; the lessons in the experimental group were planned and conducted according to the model of local community studies. Within the scope of local community studies; historical field trip, drama, trip-observation, interview-reportage, history exhibition and written / visual media product file were used. The study group consists of 40 students who are studying in the 5th grade of a middle school in the province of Erzurum in 2017-2018 education year. The research data were collected by "Academic Achievement Test" and "Attitude Scale of Social Studies Course".

Findings: The data obtained from the study were analyzed using independent groups t test in the SPSS program. As a result of the analysis, it was seen that the test group in which the local community studies model was applied and the control group in which the traditional method was applied differed significantly in favor of the test group for the final test point averages.

Conclusion: Based on the findings, it was concluded that the model of local community studies used in teaching "Culture and heritage" and "people, places and environments" has increased students' academic achievements and positively affected their attitudes towards the course.

Keywords: Teaching Social Studies, local community studies, attitude, academic achievement

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Problem Durumu	5
Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	7
Hipotezler	8
Araştırmanın Amacı	8
Araştırmanın Önemi	9
Sınırlılıklar.....	9
İKİNCİ BÖLÜM	10
Kuramsal Çerçeve İle İlgili Araştırmalar	10
Çalışılan Konu İle İlgili Kuramsal Çerçeve	11
Yerel Toplum Çalışmaları Nedir?	11
Yerel Toplum Çalışmalarının Tarihçesi	11
Yerel Toplum Çalışmalarının Avantajları	13
Yerel Toplum Çalışmalarının Dezavantajları.....	14
Yerel Toplum Çalışmalarının Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Yeri ve Önemi	14
Yerel Toplum Çalışmaları Uygulama Örnekleri	16
Uzman daveti.	16
Görüşme-mülakat.....	16
Tarihi alan gezisi.....	17
Görsel ve yazılı basın kaynakları ile güncel olayların kullanımı.	18
Edebi sunum dosyası hazırlama.	21
Tarih sergisi düzenleme.	22
Drama.....	23
Müze gezisi.	25

Sözlü tarih.	26
Günlükler.	28
Teknoloji ve internet kullanımı.	28
Konu İle İlgili Çalışmalar	30
Sayıtlılar	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	41
Yöntem	41
Araştırma Modeli.....	41
Gerçekleştirilen Etkinlikler.....	44
Tarihi alan gezisi.	44
Röportaj- mülakat.	45
Tarih sergisi.....	46
Yazılı/görsel medya ürün dosyası.	47
Drama.....	47
Uzman daveti (kaynak kişi davet).....	48
Çalışma Grubu.....	49
Değişkenler.....	51
Bağımlı değişken.....	51
Bağımsız değişken.	51
Veri Toplama Araçları.....	51
Verilerin Analizi	53
Araştırmacının Rolü	54
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	56
Bulgular ve Yorumlar	56
Deneysel Çalışma Verileri.....	56
Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular	57
Deney ve kontrol gruplarının akademik başarıları ön test puan ortalamalarına dair bulgular ve yorumlar	57
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin <i>sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ön test puan ortalamalarına</i> ilişkin bulgular ve yorumlar.	58
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin <i>akademik başarıları son test puan ortalamalarına</i> ilişkin bulgular ve yorumlar.	59
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin <i>sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları son test puan ortalamalarına</i> ilişkin bulgular ve yorumlar.....	60

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	62
Sonuç ve Öneriler	62
Sonuçların Tartışılması.....	62
Yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili sonuçlar.	62
Yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin sosyal bilgilere karşı tutumlarına etkisi ile ilgili sonuçlar.	63
Öneriler.....	64
KAYNAKÇA.....	67
EKLER	75
EK-1. Yerel Toplum Çalışmaları Uygulama Programı.....	75
EK-2. Okul İzin Dilekçesi.....	76
EK-3. Veli İzin Dilekçesi.....	76
EK-4. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği	77
EK-5. Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi	78
EK-6. Tarihi Alan Gezisi - Çifte Minareli Medrese	82
EK-7. Tarihi Alan Gezisi- Yakutiye Medresesi.....	82
EK-8. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu	83
EK-9. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu	83
EK-10. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu	84
EK-11. Röportaj- Mülakat Etkinliği Sınıf Sunumu	84
EK-12. Röportaj-Mülakat Etkinliği Sınıf Sunumu	85
EK-13. Röportaj- Mülakat Etkinliği	85
EK-14. Tarih Sergisi Materyal Sunumu	86
EK-15. Tarih Sergisi Materyal Sunumu	86
EK-16. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu	87
EK-17. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu	87
EK-18. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu	88
EK-19. Yazılı- Görsel Medya Materyalleri Sınıf Sunumu	88
EK-20. Yazılı- Görsel Medya Materyalleri	89
EK-21. Drama Etkinliği	89
EK-22. Drama Etkinliği	90
EK-23. Drama Etkinliği	90
EK-24. Drama Etkinliği	91
EK-25. Drama Etkinliği	91

EK-26. Drama Etkinliği	92
EK-27. Kurum Gezisi Etkinliği	92
EK-28. Kurum Gezisi Etkinliği	93
EK-29. Kurum Gezisi Etkinliği	93
EK-30. Kurum Gezisi Etkinliği	94
EK-31. Kurum Gezisi Etkinliği	94
EK-32. Kurum Gezisi Etkinliği	95
EK-33. Kurum Gezisi Etkinliği	95
EK-34. Kahvaltı Etkinliği	96
EK-35. Tarihi Alan Gezisi Sınıf İçi Sunum Materyali	96
EK-36. Yazılı-Görsel Medya Sunum Materyalleri	97
EK-37. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki	97
EK-38. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki	98
EK-39. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki	98
EK-40. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki	99
EK-41. Tarihi-Doğal Güzellikler Gruplama Çalışması	100
EK-42. Tarihi- Doğal Güzellikler Sunum Notu	101
EK-43. Tarihi- Doğal Güzellikler Sunum Eki	102
EK-44. Tarihi-Doğal Güzellikler Sunum Eki	102
EK-45. Tarihi- Doğal Güzellikler Sunum Notu	103
EK-46. Röportaj Yazılı Notu	104
EK-47. Röportaj Yazılı Notu	105
EK-48. Röportaj Yazılı Notu	106
EK-49. Röportaj Yazılı Notu	107
EK-50. Drama Etkinliği Çalışma Notu	108
EK-51. Drama Etkinliği Çalışma Notu	108
EK-52. Drama Etkinliği Çalışma Notu	109
EK-53. Öğrenci Günlüklerinden Bir Bölüm	110
EK-54. Öğrenci Günlüklerinden Bir Bölüm	110
EK-55. Basında Yerel Toplum Çalışmaları	111
ÖZGEÇMİŞ	112

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Uygulama Modeli.....	43
Tablo 2. Tarihi Alan Gezisi	44
Tablo 3. Röportaj- Mülakat	45
Tablo 4. Tarih Sergisi	46
Tablo 5. Yazılı/Görsel Medya Ürün Dosyası	47
Tablo 6. Drama	47
Tablo 7. Uzman Daveti (Kaynak Kişi Davet)	48
Tablo 8. Grupların İlkokul Başarı Ortalamaları	50
Tablo 9. Grupların Cinsiyet Dağılımı.....	50
Tablo 10. Grupların Sosyoekonomik Durumları.....	50
Tablo 11. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Test Sonuçlarına Ait Değerler.....	54
Tablo 12. Shapiro-Wilk Testi Sonuçları.....	54
Tablo 13. Kontrol Grubundaki Öğrencilere Ait Tüm Test Puanları.....	56
Tablo 14. Deney Grubundaki Öğrencilere Ait Tüm Test Puanları.....	57
Tablo 15. Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T- testi Sonuçları	58
Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	59
Tablo 17. Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	60
Tablo 18. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin T-Testi Sonuçları *	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı ön test puan ortalamaları.....	58
Şekil 2. Deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin ön test puan ortalamaları	59
Şekil 3. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı son test puan ortalamaları.	60

KISALTMALAR DİZİNİ

BİT	: Bilgi İletişim Teknolojileri
df	: Serbestlik Derecesi
ESRC	: Ekonomik Ve Sosyal Araştırma Konseyi
M	: Aritmetik Ortalama
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
n	: Öğrenci Sayısı
ÖSKD	: Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Desen
p	: Anlamlılık Düzeyi
SBABT	: Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi
SBTÖ	: Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği
Sd	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Pacckage for Social Science (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TYÇ	: Temel Yeterlilikler Çerçevesi
YTÇM	: Yerel Toplum Çalışmaları Modeli
Ö.P.G.A.	: Öğretim Programı Genel Amaçları

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Sosyal Bilgiler Dersi, öğrencilere sosyal hayat ile ilgili bir takım bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan yaşama dönük bir derstir. Bu derste edinilen bütün kazanımlar, doğrudan toplumsal yaşamı etkilediği ve toplumsal yaşama aktarıldığı ölçüde anlam kazanmaktadır.

Sosyal Bilgiler dersi, bir taraftan bireyin ihtiyaçlarına cevap verirken diğer taraftan toplumla etkileşim halinde bulunarak toplumsal ihtiyaçların karşılanmasını sağlar. Çünkü Sosyal Bilgiler dersi, özelde bireyin kendi bilişsel, duyuşsal ve devinışsel özelliklerini geliştirmesini amaçlarken genelde ise bireyin bu özelliklerini topluma katkı sağlayacak şekilde kullanabilmesini, toplum ile olan ilişkilerini düzenlemesini ve geliştirmesini hedeflemektedir. Diğer bir deyişle bireyin bütün yönleriyle kendini tanıyıp geliştirmesini sağlamak ve toplumsal varoluşunu gerçekleştirmek Sosyal Bilgilerin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır (Öğretim Programı Genel Amaçları mad.18).

Sosyal bilgiler dersinin bu yönü, “*sosyal bilgiler nedir?*” sorusunun cevaplarına da yansımıştır. Yapılan tanımların hemen hemen hepsinde toplum, toplumsallaşma, sosyalleşme ve yaşama dönüklük gibi kavramlara vurgu yapıldığı görülmektedir (Erden, 2000, s.27; Wesley, 1937, Akt. Hertzberg 1981, s.1; NCSS, 1997, s.118).

Sosyal bilgiler dersinin genel amaçlarını, temel bilgilerini, becerilerini, tutumlarını ve değerlerini gerçekleştirmede kullanılabilecek birçok öğretim stratejisi, yöntemi, tekniği, yaklaşımı ve modeli bulunmaktadır. Bunlardan biri de Yerel Toplum Çalışmaları Modelidir.

“Yerel Toplum Çalışmaları; toplum tarihi, toplumun şu anki durumu ile gelecekteki konumu gibi konuları kapsayan, öğrencilerin yaşadıkları toplumu ve çevrelerini anlamlandırmalarını sağlayan konu, içerik ve etkinlikler olarak tanımlanabilir” (Selanik Ay ve Deveci, 2011, s.86). Yerel Toplum Çalışmaları Modelinin özünü, öğrencilerin öğretme-öğrenme süreçlerinde toplumdaki tüm bilgi kaynaklarını kullanarak kendi yaşantı ve deneyimleri üzerine öğrenmeyi gerçekleştirmeleri ve okul ile toplumdan edinilen bilgileri ilişkilendirerek yeniden yapılandırmaları oluşturmaktadır.

Yerel Toplum Çalışmaları Modeli, bireyin çevresiyle etkileşimini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla YTÇM, Sosyal Bilgilerin öncelikli hedeflerinden birisi olan sosyal becerilerin geliştirilmesine de hizmet edebilir. Sosyal beceriler diğer insanlarla ve çevreyle olumlu

iletişimi sağlayan davranışlardır. Empati kurma, grup etkinliklerinde yer alma, cömertlik, etkili iletişimde bulunma, müzakere etme, problem çözme vb. sosyal beceriler arasındadır. YTÇM’ inde drama etkinliğine yer verilmesi durumunda öğrenci senaryonun hazırlanmasından dramının yapılması aşamasına kadar hem grup arkadaşlarıyla hem de toplumdan bireylerle etkileşim halinde olacaktır. Bu etkileşim, öğrencide birçok sosyal beceriyi geliştirecektir.

Yine Sosyal Bilgilerin genel amaçlarından biri de; *“kendisiyle ve toplumuyla uyum içinde olan, sorumluluklarını bilen ve sorumlulukların gereğini yerine getirebilen, bir yandan milli, diğer yandan evrensel değerleri içselleştirmiş öz güven sahibi bireyler yetiştirmektir”* (MEB Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 2017, s.9). Bu madde ise yerel toplum çalışmalarının faydalarından bir diğerini oluşturmaktadır. YTÇM ile okul yıllarından itibaren toplumun çeşitli kesimleriyle etkileşim halinde bulunan birey, okuldan sonraki yıllarda topluma uyum sağlamada zorlanmayacaktır. Örneğin derslerde YTÇM kapsamında meslek gruplarıyla görüşme etkinliğine yer verilebilir. Bu etkinlikte öğrenci çevresinde ulaşabileceği çeşitli meslek gruplarından bireylerle görüşecektir. Polis ile görüşme yapan öğrenci emniyet mensuplarının da toplumun bir üyesi olduğu bilincine varacaktır. Araştıran, sorgulayan ve bilgiyi kendi deneyimleriyle elde etmesi istenen öğrenci böylelikle kendine güven de duyacaktır.

YTÇM, okul dışı öğrenmeyi de destekler. Kalsounis (1987) & Erden (2005)’in belirttiği gibi okul dışı yaşantılar öğrencilerin okuldaki çalışmalardan anlamlı sonuçlar çıkarmasına neden olur. *“Toplumsal yaşamdaki somut durumlar, yeni kavramların öğrenilmesini kolaylaştırır, öğrencilerin vatandaşlık bilgi ve becerilerini geliştirir, gerçekte düşünce arasındaki farkı anlamalarına yardımcı olur, bir vatandaş olarak yaşadığı dünya hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar, okula karşı ilgi ve tutumları olumlu yönde geliştirir”* (Kalsounis, 1987, akt; Deveci, 2007, s.421).

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan araştırma, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, gözlem, girişimcilik, iletişim, iş birliği, kanıt kullanma, karar verme, medya okuryazarlığı, öz denetim, problem çözme, sosyal katılım ve yenilikçi düşünme becerilerinin hem bireye hem de toplumsal yaşama dönük nitelikte olduğu görülmektedir. Öğretme-öğrenme durumlarında yerel toplum çalışmalarına yer verilerek söz konusu beceriler öğrencilere kazandırılabilir. Örneğin, YTÇM kapsamında öğrencilere dosya hazırlama etkinliği yaptırılabilir. Dosyaların içeriği çeşitli şekillerde oluşturulabilir. Mesela hava durumu ve iklim hakkında bir dosya oluşturulacak olsun. Konu hakkında bilgi toplamak üzere meteoroloji müdürlüğünde kısa görüşmeler yapılabilir, resim çizilebilir veya internet

araştırması yapıp sonuçlar rapor olarak dosyaya eklenebilir. Böylece öğrenciler, bu etkinlik sırasında birden fazla çalışma yapmak durumunda kalacaktır. Bu bağlamda öğrenciler; resmi ve özel kurum ve kuruluşları ziyaret edecek, kişilerle görüşme yapacak, gözlemlerde bulunacak, kütüphaneleri ve medya araçlarını kullanacaktır. Bu ise öğrencilerde araştırma yapma, karar verme, eleştirel düşünme gibi birçok becerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Wilson, Sunal, Haas ve Laughlin, (1999) yapmış oldukları bir çalışmada öğretmenlerin bazı güncel konularla ilgili öğretim yapmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu duruma sebep olarak, kimi konuların programla bir bağlantısının olmamasını göstermişlerdir (Akt., Deveci, 2007, s.423). Aynı doğrultuda sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarıya yakını güncel olaylara karşı öğrencilerin ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler; daha çok ailelerin ilgisizliğinin, programın güncel olaylara uygun olmamasının ve ders saatinin az olmasının güncel olayların öğretiminde karşılaşılan sorunlar olduğundan bahsetmişlerdir. Haas & Laughlin (2000) araştırmalarında; güncel olayların öğretiminde yaşanan en büyük sorunun, zaman sınırlaması ile öğrencilerin büyük çoğunluğunda ilgi eksikliği olduğu yönünde sonuçlar elde etmişlerdir (Akt., Arın & Deveci, 2008, ss.170-185). YTÇM ise bu problemlere yeni çözümler sunarak öğretmenlere uygulayabilecekleri alternatif teknikler sunmaktadır. Bu bağlamda güncel olaylar aile ve toplum katılımıyla ele alınmaktadır. Uygulama esnasında, öğrencilerin aktif olarak güncel olayları takibi, derslere katılımı ve ilgisi artırılabilir. Öğrencilere haber dosyası hazırlama, haberleri canlandırma, röportaj yapma gibi etkileşimli ödevler verilebilir (Deveci, 2007, ss.421-427).

Günümüzün temel problemlerinden biri olarak düşünülen iletişim sorunları da, yerel toplum çalışmaları vasıtasıyla çözülebilir. Bireylerin sosyal medyada faal olmalarına rağmen gerçek hayatta kendini ifade etmede yetersiz kalmaları son zamanlarda sık rastlanılan bir durumdur. Yerel toplum çalışmaları kapsamında yapılacak etkinlikler bu probleme çözüm getirebilir. Çünkü yerel toplum çalışmalarının esaslarından biri iletişimdir. Bireyin toplumla iletişim ve etkileşime geçerek bilgi edinmesi istenir. Örneğin sınıfa kaynak kişi davet etme etkinliğinde öğrencilerden ilgili konu hakkında soru hazırlamaları ve kaynak kişiye bu soruları yönlendirmeleri hatta uzman kişiyi öğretmen nezaretinde temsilci öğrencilerin davet etmesi istenebilir ki bu da öğrencilerin hem yazılı hem sözlü iletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Yerel toplum çalışmaları üzerinden gerçekleştirilen derslerde öğrenciler bilgiyi ezberlemek yerine; kendi yaşantıları üzerine yapılandıracaklardır. Yürütecekleri etkinlikler sayesinde dersler daha zevkli ve ilgi çekici olacaktır.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programının uygulamasında dikkat edilecek hususlara bakıldığında öğrencilere özellikle sosyal bilimcilerin kullandıkları bilimsel yöntemlerin hissettirilmesi vurgulanır. Bunun yanı sıra okulun içindeki ve dışındaki olaylardan yararlanarak öğrencilerin çokça gerçek hayat problemleriyle karşılaştırılması ve sosyal problemler üzerine yansıtıcı düşünceleri konusuna dikkat çekildiği görülür (Çiftçi, 2006; Çengelci, 2007). Bu hususlar ve yerel toplum çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek etkinlikler kıyaslandığında nihai hedeflerin kesiştiği söylenebilir. Nitekim bir konu hakkında araştırma yapması için görevlendirilen öğrenci konusunu ele alırken araştırma esaslarını göz önünde bulunduracak ve uygulama esnasında karşısına çıkan problemleri de kendisi çözmek durumunda kalacaktır. Örneğin konusu hakkında bilgi toplamak üzere mülakattan yararlanacak bir öğrenci; görüşme yapacağı kişiyi, buluşmanın yerini ve saatini kendisi belirlemek durumunda kalacaktır. Ayrıca görüşme yapılacak kişinin gelmemesi, bilgilerin kaydedilmesi esnasında karşılaşılabilecek veya görüşme yerinden kaynaklanabilecek problemleri kendisi çözmek durumunda kalacak ve böylece problem çözme adına deneyim kazanacaktır.

Günümüz eğitim anlayışları, bilginin kişi için anlamlı ve yaşantısal hale getirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, *“yerel toplum çalışmaları temel alınarak tasarlanan öğretim ve öğrenme ortamlarında, öğrencilerin ihtiyaç duydukları bilgiye kendileri ulaşır. Bu bilginin kendileri için gerekli ve önemli olduğunu düşündükleri kısma özel eğilim gösterdikleri ve elde ettikleri bilgileri hayatlarına aktarmada daha istekli oldukları görülmüştür”* (Selanik Ay & Deveci, 2011, s.83). Kendisi için gerekli ve önemli olan, pratikte yarar sağlayan bilgiyi elde eden bireylerde ise, bilginin daha kalıcı olduğu ve bu bilgiyi yaşamlarına daha kolay aktarabildikleri için, öğrenmeyi anlamlı hale getirdikleri görülmektedir. Yerel toplum çalışmaları, yaşayarak öğrenmeyi ve kazanımları günlük hayata aktarmayı desteklemesi açısından da Sosyal Bilgiler öğretiminde önemli bir yere sahiptir.

2017’de yerel toplum çalışmalarıyla ilgili son program olarak belirlenen TYÇ’nin (Temel Yeterlilik Çerçevesi); dijital yetkinlik, bilim ve teknolojiye temel yetkinlikler, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlilik, inisiyatif alma ve girişimcilik algısı, ana dilde iletişim, kültürel farkındalık gibi alanlara doğrudan katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Örneğin yerel toplum çalışmaları kapsamında öğrencilerden günlük tutmaları istenilebilir. Bu etkinlik; bireyin kendini ifade etme, duygu ve düşüncelerini aktarma, yazılı sözlü iletişim kurma gibi becerileri kapsayan ana dilde iletişim için yetkinlik alanına katkıda bulunur. Benzer şekilde yerel toplum çalışmaları kapsamında, bireylerden tarih sergisi düzenlemeleri istenilebilir. Bu etkinlikte birey, gerek tarihi nesneleri elde etmede

gerekse bu nesneler hakkında bilgi almada çevresiyle etkileşimde bulunur. Bu ise; sosyal yeterlilik, inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilgili yeterlilik alanlarına katkı sağlar.

Yerel toplum çalışmaları temel alınarak yapılacak etkinlikler; yakından uzağa, hayatilik, aktivite vb. gibi öğretim ilkelerinin hayata geçirilmesine de hizmet edebilir. Örneğin yönetim birimleri konusu işlenirken öğrenciler muhtarlığa veya belediyeye götürülüp görüşme ve gözlem yapmaları sağlanabilir. Bu yolla öğrenciler yakın çevrelerinden başlayarak yönetim birimleri hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Kaltsounis (1987)'nin da belirttiği gibi, *“günlük olayların kullanımı çocuğun yaşamla bağını güçlendirir. Bununla birlikte güncel olaylar, öğrenmeyi anlamlı; dolayısıyla daha kolay bir hale getirir, çocuğu topluma yakınlaştırır, insan ilişkilerinin gelişimini sağlar”* (Akt., Akınoğlu, Erciyes & Güven, 2002, ss.17-23).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, öğrencilerin bilginin alıcısı değil yapıcısı olduğuna vurgu yapar ve öğrencilerin, öğretimde aktif kılınması gerektiğine dikkat çeker. Yerel toplum çalışmaları da öğretim faaliyetlerini çeşitlendirmesi, alternatif öğrenme ortamları sağlaması, çok boyutlu öğrenme etkinlikleri gerçekleştirmeye fırsat tanınması, aktif katılım sağlaması, bireysel ya da grup etkinliklerini desteklemesi yönüyle programın bu beklentisini karşılayabilecek bir modeldir.

Yukarıda ifade edilen faydaları göz önüne alındığında sosyal bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmalarına ve etkinliklerine yer verilmesinin, bu dersten arzu edilen başarıyı yakalayabilmek için hayati bir gereklilik taşıdığı söylenebilir.

Problem Durumu

“Eğitim sistemi; çocuğun, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini ve kurumlarını tanımasını, toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları edinmesini, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazanmasını sağlar ve böylece onun toplumsallaşmasında önemli işlevlere sahiptir” (Ünlüer & Yaşar, 2012 s.43). Bu bağlamda okula ve okul içindeki derslerden Sosyal Bilgiler dersine önemli görevler düşmektedir. Bireyin içinde bulunduğu yakın ve uzak çevresini birebir tanıması ve toplumsal kişilik geliştirmesini sağlayan Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı, bireyin kendisini bütün yönleriyle tanımasını sağlamak ve onu, yaşadığı topluma ve insanlığa uyumlu hale getirmektir (Sözer, 1998, ss.1-13). Sosyal Bilgiler Öğretim Programının en önemli problemlerinden biri, çocuklara daima değişen dünyada diğer bireylerle birlikte yaşayabilme becerisi kazandırmaktır (Smith, 1963; akt., Gedik, 2010). YTÇM bu problemlere etkili çözümler sunarak çocuklara birlikte yaşama ve kabul becerisi kazandırmaktadır. YTÇM, toplumun her kesiminden bireyle işbirliği sağlanarak birlikte yaşamanın ve kabullenmenin öğrenilebileceği

fikrini savunur. Bu ise farklı olanı kabul etme ve ortak unsurlara dahil olma adına fayda sağlar. Öncelikle kendi ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını tanıyıp yerine getiren bireyin, daha sonra toplumun ihtiyaçlarına yönelmesi beklenir. Bu kazanımların edinilmesi, toplumsal kaynakların Sosyal Bilgiler dersine daha sık dâhil edilmesiyle kolaylaşacaktır. Okul yıllarında toplumla yakından ilgili olan ve toplumu kaynak olarak kullanan bireyin öğrenim yıllarında edindiği bilgileri toplumsal yaşamına aktarması kolaylaşacaktır.

Sosyal Bilgiler dersinin sorunlarından bir diğeri ise öğrencilerin derse hazırlıksız gelmesidir (Kırtay, 2005). YTÇM öğrencilerin ilgisini çekerek ve çeşitli etkinlikler sunarak bu probleme çözüm getirebilir.

Sosyal Bilgiler dersinde diğeri bir sorun gerekli öğretim materyallerinin temininin sağlanmamasıdır (Kırtay, 2005). YTÇM öğrencilerin çevrelerinde bulunan materyalleri kullanarak öğretimin gerçekleştirilebileceği fikrini savunur. Öğrenciler evde veya yakın çevrelerinde bulunan materyalleri sınıfa getirir. Bu materyaller dersin içeriğiyle ilişkilendirilerek yorumlanır. Birçok materyalle karşılaşan öğrencilere birden fazla örnek sunulurken maliyeti yüksek materyallere ihtiyaç kalmadan öğretim gerçekleştirilebilir.

Çalışma kitaplarındaki soruların yeterli sayıda olmaması ve niteliksiz olması da Sosyal Bilgiler dersi açısından başka bir sorundur (Açıkalın & Gönenç, 2016). YTÇM öğrenmenin sadece kitaba bağlı olarak gerçekleşmeyeceği fikrini savunur. Ayrıca YTÇM öğrencilerin, öğretmen rehberliğinde çevrelerinden edindikleri bilgileri yorumlamaları ve sorgulamaları ile öğrenme gerçekleştirdikleri fikrini savunarak ders kitabından kaynaklanan sorunlara bağlılığı çözüm sunabilir.

Sosyal Bilgiler dersinin önemsizlenmesi problemine de YTÇM ile çözüm sunulabilir. Ailelerin dersin içerik ve amaçlarından yeterince haberdar olmaması dersi önemsiz görmelerine sebep olmaktadır (Yılmaz & Tepebaş, 2011). YTÇM öğrencilerin çevreleriyle iletişim ve etkileşim halinde olmalarına dayanır. Öğrencilerin sık sık çevreleriyle iletişim halinde olmaları dersin içeriğinin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak Sosyal Bilgiler dersinin tanınmasını sağlar. YTÇM, dersin içerik ve amaçlarının tanınması adına bu branşa yönelik olumsuz düşüncelerin yıkılmasının ve Sosyal Bilgiler dersinin öneminin kavranmasını sağlayabilir.

Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin aktif kılınmaması öğrencilerin derste sıkılmasına sebep olabilmektedir (Aykaç, 2007). Bu durum Sosyal Bilgiler dersindeki bir başka problem olarak karşımıza çıkar. Derse ilginin artması adına YTÇM etkili olabilir. YTÇM’inde ders, okul dışı mekanların kullanımı ile zenginleştirilir. Yine YTÇM’inde öğrencilere hayata dönük görevler verilerek bilgi edinmesi istenir. YTÇM hem okul dışı mekanların

kullanılmasını hem de hayata dönük görevlerle öğrencilerin ilgisini çekmektedir ve dolayısıyla ilgi ile alakalı problemlere de çözüm sunabilmektedir.

Ders saatlerinin yetersiz kalması Sosyal Bilgiler dersinde de sık karşılaşılan bir problemdir (Açıkalın & Gönenç , 2016). YTÇM ders saatlerini sadece okulda geçen sürelerle bağlı kalmaksızın geniş bir zaman dilimine yaymaktadır. YTÇM’ nde öğrencinin okul dışında veri toplaması istenir. Toplanan veriler sınıf ortamında sunulur ve analiz edilir. Verilerin önceden toplanmış olması ders saatlerinin daha etkili kullanılmasının yolunu açabilir. YTÇM Sosyal Bilgiler açısından bu ve benzeri birçok soruna çözümler sunmaktadır. Bunu sağlamanın en iyi yollarından birisi öğretme öğrenme durumlarını yerel toplum çalışmaları üzerinden planlamak ve uygulamaktır. Ancak yapılan birçok çalışmada öğretmenlerimizin yerel toplum çalışmaları etkinliklerine çok fazla yer vermediği (Ünlüer & Yaşar, 2012, s,46) ve YTÇM kapsamında az sayıda araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırma alandaki boşluğu kısmen de olsa doldurmak ve Sosyal Bilgiler Eğitime katkıda bulunmak düşüncesiyle yürütülmüştür.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi, “Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi var mıdır? şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki gibidir:

1. Yerel toplum çalışmaları modeliyle öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarılarına ilişkin ön test puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Yerel toplum çalışmaları modeliyle öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin ön test puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Yerel toplum çalışmaları modeliyle öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarılarına ilişkin son test puan ortalamaları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Yerel toplum çalışmaları modeliyle öğretimin yapıldığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemlerle öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerinin sosyal

bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin son test puan ortalaması anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

Hipotezler

Bu çalışma, birbirinden bağımsız deney ve kontrol gruplarından meydana gelmektedir. Araştırmada, H0 ve H1 hipotezleri birlikte kurulmuş ve test edilmiştir. İlişkisizlik olarak da kabul edilebilecek olan H0 hipotezi, ölçülen iki olgu arasında bağlantının olmadığı fikrine dayanır (Creswell, 2013/2017). Diğer yandan H1 hipotezi, ölçülen iki olgu arasında bağlantı olduğu fikrine dayanır.

Hipotez 1: Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları, ön test puan ortalaması, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Hipotez 2: Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum ön test puan ortalaması, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Hipotez 3: Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları son test puan ortalaması, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 4: Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum son test puan ortalamaları, istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Toplum, öğrencilere sosyal veri için iyi bir laboratuvar ortamı sağlayarak kaynaklık eder (Selanik Ay & Deveci 2008). Kaynak olarak toplumun kullanılması ile birey ve toplum etkileşimli öğretim durumlarının oluşturulması, sosyal bilgiler öğretim programının felsefesine, vizyonuna ve amaçlarına uygun düşmektedir. YTÇM, söz konusu felsefe, vizyon ve amaçları gerçekleştirmenin en kestirme yollarından birisi olabilir. Çünkü YTÇM, eğitim süreçlerinde toplumdaki tüm kaynakların işe koşulmasını, okul ile toplumdan edinilen bilgilerin mukayese edilerek yapılandırılmasını ve okul ile toplumun birbirine yakınlaştırılmasını esas alan bir modeldir. Ayrıca YTÇM; eğitim-öğretim faaliyetlerini çeşitlendirmesi, zengin öğrenme ortamı sunması, öğrenciyi aktif kılması ve dolayısıyla etkili ve kalıcı öğrenmeler sağlaması açısından da önem taşımaktadır. Bu sebeple sosyal bilgiler dersinde; öğrencilerin günlük yaşantısını destekleyen, toplumsallaşmalarına katkı sağlayan ve yaşadıkları toplumun etkin birer ferdi olarak yetişmesine katkıda bulunan yerel toplum çalışmalarına yer verilmelidir.

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmaları modelinin, öğrencilerin akademik başarılarına ve derslerine yönelik tutumlarına etkisini tespit etmektir.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmalarının öğrencilerin akademik başarılarına ve derslerine yönelik tutumlarına etkisinin incelendiği ilk deneysel çalışma olması nedeniyle özgündür ve önemlidir.

Bu çalışmada, yeni bir modelin Sosyal Bilgiler öğretiminde etkisi test edilmiş ve bu model çerçevesinde kullanılabilecek etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu çalışma; Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki “Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanlarının öğretimi ile sınırlı olmasına rağmen sahada çalışan öğretmenlere, alanda araştırma yapan akademisyenlere ve ailelere sosyal bilgiler öğretiminde kullanabilecekleri etkili ve alternatif bir model sunmaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında, yerel toplum çalışmalarının eğitim-öğretim faaliyetlerine daha sık dâhil edileceği ve yapılacak yeni araştırmalara da kaynaklık edeceği öngörülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma; sosyal bilgiler eğitimi ve öğretimi alanına katkı sağlaması ve öğretmenlere, yerel toplum çalışmaları modelinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanımına ilişkin örnekleri sunması açısından önem arz etmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde ve Erzurum ili Aziziye ilçesinde öğrenim gören beşinci sınıftaki toplam 40 öğrenci ile,
- YTÇM kapsamında tarihi alan gezisi, drama, gezi-gözlem, mülakat-röportaj, tarih sergisi ve yazılı/görsel medya ürün dosyası uygulamaları ile,
- Akademik başarı ve tutum ölçeği aracılığı ile toplanan verilerle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve İle İlgili Araştırmalar

Araştırmanın konusunu oluşturan yerel toplum çalışmaları, sosyal bilgiler dersinde kazanım, beceri ve değerlere ulaşmada verimli ve kısa bir yol sunmaktadır. Yerel toplum çalışmalarında kaynak olarak, toplumun tüm bileşenleri kullanılmaktadır. Böylece bireyin, bu kaynaktan bireysel olarak faydalanması istenmektedir. Üstelik kullanılan yöntem ve tekniklerin, hem güncel olay ve durumlara hem de yerel unsurlara kolayca uygulanabilir olması sosyal bilgiler dersinde avantaj oluşturmaktadır. Örneğin 23 Nisan haftasına denk gelen ilk sosyal bilgiler dersinde, öğrencilere mülakat ödevi verilerek yaşlı bireylerle görüşmeleri, geçmiş ve günümüz arasında bayram kutlamalarındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmeleri istenebilir. Böylece birey, öğrenme faaliyetine aktif olarak katılacak, sosyal ve iletişim becerilerinin yanı sıra çıkarımda bulunma, değişim ve sürekliliği algılama gibi birçok beceriyi de kazanacaktır.

Aile toplumun en küçük yapı taşıdır ve bireyin sosyalleştiği ilk yer olması nedeniyle YTÇM için önem arz etmektedir. Günümüzde aile katılımının, eğitimin önemli bir bileşeni olarak düşünüldüğü, ailelerin eğitime aktif katılımlarının çocuklarının başta akademik başarı olmak üzere tüm eğitimlerinde önemli katkılar sağladığı ve bu nedenle öğretmenlerin yanı sıra velilerin de bilgilendirilmesinin ve bilinçlendirilmesinin önemli olduğu görüşü hâkimdir (Bağçeli Kahraman vd. 2017, s.615).

Aile katılımı sonucunda, çocukların yalnızca tavırları değil aynı zamanda becerileri gelişmekte ve aileleri de onlarla birlikte değişmektedir. Ailelerin çocuklarının eğitimine dahil olmaları hakkında yapılan araştırmalarda; onların akademik başarıları, dil gelişimleri, sosyal gelişimleri, benlik saygıları ve öğrenmeye hevesli olmaları konusunda birçok olumlu sonuç elde edilmiştir (Temel, Aksoy & Kurtulmuş, 2010, s.330).

Aile katılımının olmadığı durumlarda öğrencilerde; davranış-uyum bozuklukları, okul başarısının düşmesi, derslere ve okula karşı ilgisizlik – isteksizlik, sorumsuzluk, motivasyon eksikliği, sevilmediğini hissetme, yalnızlık ve güvensizlik gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır (Biber, 2003; Argon & Kıyıcı, 2012). Ne kadar nitelikli eğitim-öğretim verilirse verilsin derslerde öğrenilenler, aile ortamında desteklenmedikçe okulların hedeflerine tam olarak ulaşmaları mümkün değildir. Atakan (2010) okul yönetimi, öğretmen ve ebeveynlerin gereken

titizliği gösterdikleri ve sorumluluklarını yerine getirdikleri takdirde aile katılımı çalışmalarının istenen düzeye ulaşabileceğini belirtmektedir (Akt., Bağçeli Kahraman vd. 2017). Okul- aile bütünleşmesini sağlamak için okul-aile birlikleri kurulmuştur. “Okul-aile birliklerinin amacı okul ile aileyi bütünleştirmek ve eğitim-öğretimi geliştiren faaliyetleri desteklemektir. Sosyal etkinliklerde de gönüllü ailelerin aktif olarak çalışmalara katılması, gerekli durumlarda öğrencilere yardım etmeleri ve onlara rehberlik yapmaları ailelerden beklenmektedir” (Bağçeli Kahraman vd. 2017, ss.613-614).

Yerel Toplum Çalışmaları Nedir?

“Yerel toplum çalışmaları; toplum tarihi, toplumun şu anki durumu, toplumun gelecekteki konumu gibi konuları kapsayan, öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu ve çevrelerini anlamlandırmalarını sağlayan konu, içerik ve etkinlikler olarak tanımlanabilir” (Selanik Ay & Deveci, 2011, s.86).

Yerel Toplum Çalışmaları eğitim öğretim faaliyetlerinde kaynak olarak toplumun kullanılmasını, öğretimde aktivite ilkesinin uygulanmasını içeren, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimi destekleyen çok yönlü öğrenme ortamı sunan yöntem ve teknikler bütünüdür. Diğer bir deyişle Yerel Toplum Çalışmaları; eğitim faaliyetlerinin toplum temelinde şekillenmesini ön gören çalışmalardır.

Sosyal Bilgiler programı ile ilişkili olan yerel toplum çalışmaları, öğrencilerin toplumdaki kurumlardan veya bireylerden faydalanarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmesine yardım eden yöntem ve teknik birliğidir.

“Yerel toplum çalışmaları kapsamında; tarih sergisi düzenleme, sözlü tarihten yararlanma, toplumda karşılaşılan olaylar ve insanlar arasındaki etkileşimlerle ilgili günlük yazma, çeşitli kurumlara ve kişilere inceleme gezileri düzenleme, gözlem yapma, kütüphane ve internetten yararlanma gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir” (Savage & Armstrong, 1996 ss.70-120).

Yerel Toplum Çalışmalarının Tarihçesi

Toplum ile bireyin etkileşimi, hemen her dönemde önemli olmuştur. Toplumla bireyin giderek kopma noktasına geldiği günümüzde, birey-toplum etkileşimini artıracak çalışmalara ağırlık vermek gerekmektedir. Yerel toplum çalışmaları modeli, bu düşünceden hareketle oluşturulmuştur. Yerel toplum çalışmaları modelinin konusu ve çalışma alanı eskilere dayansa da, bu alanda yapılan araştırmalar nispeten yakın dönemlere rastlamaktadır. Kesin bir tarih olmamakla birlikte yerel toplum çalışmaları, eğitim alanından önce sosyal sorumluluk gerektiren meselelerde dile getirilmiştir. Yerel toplum çalışmaları modeline ilk olarak 1987

yılında Armstrong ve Savage değinmiştir. Toplumsal birliktelik sağlanarak, sorunların üstesinden gelinebileceği fikri hâkim kılınmıştır. Yapılan çalışmalarda, bazen “yerel” yerine “community studies” (toplum çalışmaları) ifadesinin yer aldığı görülmüştür (Armstrong & Savage, 1987). Toplum çalışmaları; daha geniş toplumsal ve ekonomik çevreleriyle uyumlu ilişkiler kurmada güçlük çeken ya da başarısız olan bireylere yapılan toplumsal yardımlardır (URL-1). E.S.R.C tarafından 2010 yılında yapılan bir çalışmada toplum çalışmalarının sıradan insanların günlük yaşamlarına dayandığı ifade edilmiştir. Günümüzde de “Toplum Hizmeti” adıyla birey ile çevre etkileşiminin sağlanıp, toplumun herhangi bir ihtiyacının karşılanmasını amaç edinen ders, proje ve uygulamalar bulunmaktadır. Toplum hizmeti projeleri yerel toplum çalışmalarının temelini oluşturması açısından önem taşımaktadır. Toplum hizmeti uygulamaları, halen eğitim ve öğretimin bütün aşamalarında sürdürülmektedir. Ancak yerel toplum çalışmalarının sosyal nitelikle beraber öğretim amacı taşıdığı, toplum hizmeti uygulamalarının ise öğretim gibi bir amaç gütmeyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca topluma hizmet çalışmaları dönemlik ve kısa vadede sürdürülen çalışmalardır.

YTÇM’nin en önemli unsurlarından biri de aile katılımının sağlanmasıdır. Aile, bireyin sosyalleşmeye başladığı ilk yer olması açısından son derece önem arz etmektedir. YTÇM ile gerçekleştirilecek etkinliklerde ailenin desteğinin alınması bireyin hem sosyal hem akademik alandaki başarısını artıracaktır (Çelenk, 2003, s.28).

YTÇM, genel olarak göçmenlere ve alt sosyoekonomik düzeydeki ailelere yöneliktir. YTÇM’nin orta gelirli ailelere yönelik yapılan ilk uygulamaları, 1815 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde başlamıştır. Anne-baba eğitime ve işbirliğine yönelik olarak 1960’lı yıllarında, Head Start, Home Start ve Follow Through gibi federal programlar uygulanmaya başlamıştır. 1980’lerde ve 1990’larda bu programların kapsamı; iyi eğitilmeyen gençler, eğitimini yarıda bırakanlar, küçük yaşta hamile kalanlar ve yoksulluk konusuna duyulan ilgiyle birlikte artarak devam etmiştir. YTÇM’nin kapsamının genişlemesindeki amaç, ev-okul işbirliği açısından eğitilmiş bir nüfusa sahip olmanın elzem olduğunu vurgulamaktır. Aileler ile öğretmenlerin eğitim süreci içindeki karşılıklı ilişkileri, devlet tarafından güçlendirilmiştir (Oğuz, 2012, ss.1310-1315).

Ülkemizde ise aile katılım çalışmaları Reşat Şemsettin Sirer’in ilk kez 1940’lı yıllarda okullara genelge gönderilmesi ile başlamış olup, genelgede okul-aile birliklerinden bahsedilmiştir (Bayrakçı & Dizbay, 2013). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda (1973) eğitim kurumlarının, amaçlara ulaşmak üzere okul-aile birliğinin desteğine ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir. Aile katılım çalışmaları ilk kez 1952 yılındaki programda yer almıştır (Bağçeli Kahraman vd. 2017) Bu programda aile katılımının önemi ve ailelerle ilişkilerin nasıl olması

gerektiği açıklanmıştır. 1989 ve 1994 yıllarındaki programlarda da, aile katılım çalışmalarına önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir. 2002 yılındaki Okul Öncesi Eğitim Programında ise, öğretmenlerin aile katılım çalışmalarını uygulamaları için çeşitli çalışmalar yapmaları gerektiği üzerinde durulmuştur (Yazar, Çelik & Kök, 2008).

Türkiye’de aile katılım çalışmaları ilk olarak, TED Ankara Koleji’nde ve Arı Okulları’nda uygulanmaya başlamış ve bu çalışmalar, diğer okullara örnek olmuştur (Köyceğiz, Ağaçdan, Akaydın, Yorgun & Şahin, 2016).

Yerel Toplum Çalışmalarının Avantajları

Yerel toplum çalışmalarının faydaları:

- Sosyal Bilgiler dersi için laboratuvar ortamı sağlar,
- Sosyal Bilgiler kavramlarının doğrudan ve etkili bir yolla öğretiminin yolunu açar,
- Kavramlar ile öğrencilerin hayatları arasında bağlantı kurmasına imkan tanır,
- Öğrencilerde ilgi uyandırır,
- Toplumla ilgili bilgi haznesini geliştirerek, öğrencilerin daha bilinçli vatandaşlar olmalarını sağlar,
- Öğrencilerin kendi deneyimleriyle öğrenmelerinin yolunu açar,
- Okul ile milleti birbirine yaklaştırır,
- Entelektüel ve sosyal becerilerin artmasını sağlar,
- Sorunlara çözüm üretme becerilerini geliştirir,
- İşbirliği ve iyi insan ilişkileri oluşturmaya olanak tanır,
- Özel ve tüzel kurumların görevleriyle ilgili bilgi düzeylerinin gelişmesine olanak tanır,
- Öğrencilerin gönüllü faaliyetlere, toplumsal etkinliklere yönelik istek ve katılımlarının artırmasının yolunu açar,
- Öğrenme ve öğretimin öğrencilerin deneyimleriyle ilişkilendirilmesine olanak tanır. Böylece öğrenme daha anlamlı hale gelir.
- Öğrenciler toplumu yakından tanıyıp, toplumdaki sorunlar hakkında daha çok bilgi edinerek daha iyi vatandaşlar olarak yetişir.
- İnsan ilişkilerini geliştirir ve öğrencilerin, grupların ve mesleklerin topluma olan katkılarını fark etmesini sağlar.
- Öğrencilerin meslekleri, mesleklerin niteliklerini, çalışma koşullarını yakından tanımasına olanak sağlar (Klatounis, 1987; Deveci & Selanik Ay, s,649, 2008).

YTÇM' nin yukarıda ifade edilen faydaları dikkate alındığında bu kapsamda yapılacak etkinliklerin sosyal bilgiler öğretim programının Sosyal Bilgiler programında yer alan “Katılımın önemine inanmaları ve karşılaştığı sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer” (MEB öğretim programı genel amaçları madde – 14) “Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanır” (Madde – 9) “İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık gösterir” (Madde - 17) gibi genel amaçları gerçekleştirmeye uygun olduğu söylenebilir.

Yerel Toplum Çalışmalarının Dezavantajları

- İyi planlanmazsa zaman israfına neden olabilir,
- İlkokulun ilk yıllarında kullanımı uygun olmayabilir,
- Grup çalışması yapılırken görevler belirli kişilere yüklenebilir, görev paylaşımı uygun yapılmalıdır,
- Maliyet açısından masraflı olabilir,
- Öğretmen, öğrenci ve veliler yapılacak çalışmalar hakkında iyice bilgilendirmelidir. Aksi halde çalışmalar başarıya ulaşamaz,
- Kalabalık sınıflarda uygulamak zordur,
- Çalışmalara velilerin aşırı müdahalesine veya görevlerin veli tarafından yapılmasına neden olabilir.

Yerel Toplum Çalışmalarının Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Yeri ve Önemi

Yerel Toplum Çalışmaları Modeli uygulanarak Sosyal Bilgiler dersinin birçok sınıf düzeyinde kazanımları edinilebilir. İki ayrı sınıf düzeyinden Sosyal Bilgilere ait kazanımları ele alalım. Bu kazanımlar farklı öğrenme alanlarından seçilmiş olsun.

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Birey ve Toplum Öğrenme Alanı Kazanımları (MEB Sosyal Bilgiler Programı, 2017)

İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.

Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.

Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.

İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

5.Sınıf Sosyal Bilgiler Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Kazanımları:

Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.

Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkisini analiz eder.

Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.

Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.

Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile nitelikli insan gücü arasındaki ilişkiyi açıklar.

İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.

İki farklı sınıf düzeyine ve öğrenme alanlarına ait, verilen kazanımların ortak yönleri hayata dönük olmalarıdır. Sadece yukarıda yer alan kazanımlar değil, 2017 Sosyal Bilgiler programındaki birçok kazanım da yaşama dönük olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu bağlamda YTÇM öğrenci ve öğretmenlere kolaylıklar sunmaktadır. YTÇM öğrencilerin materyal olarak sadece ders kitaplarını kullanmayacakları bir model sunmaktadır. Bu modelle öğrenciler hayata katılarak okul dışı deneyimler edinebilir ve bunları sınıfta sunabilir.

YTÇM ile öğretmenler rehber olarak yol gösterir ve dersi asıl şekillendiren öğrenciler olur. Böylelikle öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımının yanı sıra öğrenme yollarını keşfetmesinin de önü açılır.

YTÇM ile yapılan çalışmalarda aile önemli bir unsur olarak kullanılır. Toplumun en küçük parçası aile, öğrencinin toplumsal kaynak olarak başvurabileceği ilk yerlerdendir. Örneğin öğrenciden edebi ürünlerle ilgili yerel halk hikayeleri toplaması talep edilmiş olsun. Bu durumda öğrencinin aklına ilk gelen ve en yakınında bulunan yer ailesi olacaktır. YTÇM sadece öğrencilere değil, ailelere de birçok fayda sunmaktadır. Ailelerin çocuklarıyla vakit geçirebilecekleri ve aile-çocuk etkileşimlerini artıracakları zamanlar sunmaktadır.

YTÇM 2017 Sosyal Bilgiler programında yer alan birçok becerinin de kazandırılmasında etkin rol oynayabilir. Bu beceriler; araştırma, dijital okuryazarlık, empati, girişimcilik, iş birliği, gözlem, iletişim, kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme, kanıt kullanma, medya okuryazarlığı... Bu becerilerden kalıp ve ön yargıyı fark etme becerisini ele alalım ve bu beceriyle YTÇM arasındaki bağlantıyı belirlemeye çalışalım. Kalıp ve ön yargıyı fark etme becerisinde öğrencinin daha önce sahip olduğu ve değişmez olarak nitelendirdiği düşüncelerin aslında yanlış olabileceği vurgulanır. Ayrıca bu fikirlerin değişebileceğini fark etmesi istenir.

YTÇM ile öğrenciler bu düşünceyi yıkabilirler. Örneğin polislerin sert ve asık yüzlü insanlar olduğu düşüncesini taşıyan bir öğrenci düşünelim. Bu öğrencinin bu düşüncesinin yanlış olduğu ve yargısının değişmesi gerektiği fikri YTÇM etkinliği olan uzman davetiyle öğrenciye sezdirilebilir. Sınıfa davet edilen bir polis memuruyla vakit geçiren öğrenci, zihnindeki kalıp yargının yanlış olduğunu fark edecek ve yanlış yargıyı değiştirecektir. Bu durum ise okul yıllarından sonra birey-toplum etkileşimi, sosyal hayata dönük etkileşimler adına Sosyal Bilgiler’e amaçlarına ulaşma adına katkı sunacaktır.

Yerel Toplum Çalışmaları Uygulama Örnekleri

Uzman daveti.

Yerel Toplum Çalışmaları kapsamında gerçekleştirilebilecek uygulamalardan biri olan uzman daveti, alanına hakim kişi ya da kişilerin sınıfa davet edilmesini ve öğrencilere konu hakkında detaylı bir şekilde sunum yapmasını içeren uygulamadır.

Bu uygulamada öğrenciler konu hakkında ön araştırma yapar ve konuyla alakalı sorular hazırlar. Davet edilen uzman konu hakkında bilgi sunduktan sonra öğrencilerin sorularını cevaplandırır. Uzman davetinde konu; ilgi çeken, merak uyandıran bir biçimde ve soru-yanıt biçiminde tartışılarak irdelenir. Uygulamanın amacı öğrencilere sınıf ortamında kendi ulaşabilecekleri somut deneyimlere ulaştırmaktır (Oktaylar, 2011,s.260). Bu uygulamada muhtar, zabıta, polis, doktor, çiftçi gibi her alandan ve kesimden uzmanlar çağırılabilir. Bu uygulama ile öğrenciler konuyu birinci elden detaylı olarak öğrenirler. Böylece belli bir konuyu çevrelerinde rastlayabildikleri kişilerden de öğrenebileceklerini fark ederler. Nitekim T. Selanik Ay ve H. Deveci (2011) de yaptıkları çalışmada bu unsurlara değinmiştir. Aynı çalışmada, öğrencilerin sınıfa davet edilen uzmanı daha dikkatli ve ilgiyle dinledikleri vurgulanmış, konuyu uzmanından dinleyen öğrencilerin edindikleri bilgileri hayatlarına daha kolay adapte edebildiklerinden bahsedilmiştir.

Görüşme-mülakat.

Mülakat, herhangi bir sosyal konu ya da sorun üzerinde, kişi ya da kişilerle yapılmış konuşmaları yansıtan yazı türüdür. Toplumun tamamını ya da bir kısmını ilgilendiren her alanda "mülakat/görüşme" yapılabilir (Oktaylar,2011). Mülakat yapmanın birçok yararı bulunmaktadır. Mülakat yapmak, bireylerin kişisel gelişimine katkılar sağlamasının yanı sıra mülakat yapan kişi, insanlarla iletişim kurmayı, soru sormayı, konuşma zorluklarının üstesinden gelmeyi, utangaçlıkla ve heyecanla başetmeyi öğrenir. Toplumdaki insanlarla görüştüğü için kültürel seviyesi artar, bilgisi gelişir, insani ilişkilerini geliştirir (Özgüven,2004).

Tarihi alan gezisi.

Tarih konularının öğretimi ile ilgili eleştirilerin odak noktası; kronolojik olarak tarihsel olguların kesin sınırlar içerisinde kavratılmak istendiği, ders kitaplarının ilgi çekmekten uzak bulunduğu, öğretmenin anlatan, öğrencilerin ise pasif alıcı ve ezberleyici rolünde olduğu yönündedir (Yeşilbursa, 2008; Karadeniz ve Okvuran, 2014). Bu durum, araştırmacıları; “*Tarih dersi konuları nasıl öğretilmeli ve sevdirmeli?*” sorusunun cevabını bulmaya yöneltmiştir. Bu amaçla, tarih öğretiminde yeni yaklaşımlar, metotlar ve teknikler uygulanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmalar, öğrenciyi merkeze alan öğretimin önemini meydana çıkartmaktadır (Meydan & Akkuş, 2014).

“*Tarihi alan gezileri, bireylere farklı mekânlar sunarak dersi ve konuyu ilgi çekici kılar*” (Yeşilbursa, 2008, s.214) Bu yöntem, aynı zamanda birden çok duyu organını harekete geçirdiği için birbirinden farklı öğrenme stillerine sahip bireylere hitap etmektedir. Eğitimin okul dışına taşınması maddesine de hizmet eden bu etkinlik, öğrencilerde kalıcı öğrenmeler sağlayabilmektedir (Yeşilbursa, 2008).

Okul dışı tarih öğretimi, tarihe ilişkin konuların okul dışındaki uygun ortamlarda işlenmesi ve öğretilmesidir. Tarih konuları soyut kavramlar içerdiğinden öğrenen tarafından anlaşılması güç olabilmektedir. Okul dışı ortamlar ise öğrencilere somut yaşantılar sunarak bu soruna çözüm getirmektedir (Öner, 2015)

2017 yılı Sosyal Bilgiler programında, bireyin içinde yaşadığı çevreyle etkileşimi ve kazanımların edinilmesi aşamasında, çevresel unsurların kullanılması konusuna dikkat çekilmiştir (MEB, 2017). Bu amaçla Yerel Toplum Çalışması uygulama örneklerinden biri olan alan gezileri; sosyal bilgiler kazanımlarını edinme, konuyla alakalı bağlantı sağlama, çıkarımda bulunma, hatırd tutma, öğrenmeyi çoklu ortamda çeşitli unsurlarla gerçekleştirme gibi avantajlar sunmaktadır.

Tarihi yerler, öğrencilerde; orada hayatını sürdürmüş bireyler ve yaşanmış olaylar hakkında ilgi uyandırır ve onları heyecanlandırır. Eski kalıntılar, önemli tarihi şahısların evleri ve onların mezarları ile türbeleri, hanlar, hamamlar, kervansaraylar, külliyeler, medreseler, ulusal parklar, savaş alanları, caddeler, fabrikalar, tarihi köyler, çiftlikler, konaklar, yalılar ve antik kalıntılara kadar her şey, tarihi yer olarak kabul edilebilir. Bu unsurlar; bir devlet ya da toplumu kendine has kılar. Ayrıca buraları ziyaret eden veya bununla ilgili çalışan bireylere geçmişin gerçekliğini gösterir, onların bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlar (Boland, 2002).

“*Öğrenciler; eski bir kale, sur, pusat, kap, heykel, tapınak, yazı, yazıt, sikke, madalya, vakfiye, minyatür, resim, kumaş parçası gibi eski âdetleri, inançları, giyimleri, savaşları,*

zevki, kısacası eski yaşayışı kitaplarda yer alan sayfalardan daha iyi canlandırır ve bu sayede, konu daha bir açıklığa kavuşur” (Yeşilbursa, 2008, s.211).

Tarih öğretiminin faydalanacağı kaynakların başında, yaşadığımız çevrede bulunan yakın ve uzak geçmişe ait eserler ve geçmiş dönemlerden günümüze ulaşmış olan kıyafetler, aletler, yapılar, gelenekler, efsaneler vb. gelir. Bu vasıtalar doğrudan doğruya inceleme imkânı vermelerinden dolayı büyük bir öneme sahiptir. Şüphesiz okulun bulunduğu yörede incelenilecek birçok tarihi eser ve kalıntı bulunmaktadır. Bunlar; camiler, medreseler, mezarlar, eski okullar, kütüphaneler, imaretler, şifahaneler, kervansaraylar, hanlar, hamamlar, su kemerleri, çeşmeler, kapalı çarşılar, kuleler, köprüler, surlar, kaleler, saraylar, kitabeler, müzede bulunan eşya, her nevi buluntular gibi tarihi değeri bulunan ve tarih öğretimi için değerli kaynaklardır (Işık, 2008 s.293-294).

Tarihi yerler ve alan araştırmalarıyla öğrenciler, dünyada bulunan farklı yerleri ve insanları, bulunduğu yerle arasındaki mekânsal bağlantıyı; kavramak, anlamlandırmak ihtiyacı hissederler. Bununla birlikte, öğrenciler, yer-tarih bağlantısını da anlamış olacaklardır (Meydan & Akkuş, 2014,s.404).

Geçmişin şahitleri olan tarihi yerler, yaşanmış olaylarla ve tarihe mal olmuş kişilerle bir bütündür. Tarihi yerler, zaman kavramı ile ele alınır. Geçmişteki olayların neden ve nasıl olduğu düşünülerek, empati anlayışı kazandırır. Tarihi yerler, milli olaylarla bağlantı kurmada bireylere yardım eder. Bu yerler, çocukların; “gözlem yapma, veri toplama, benzetme, karşılaştırma, analiz ve sentez yapma, kanıtları değerlendirme, hipotez kurma ve sonuca varma gibi becerilerini geliştirir” (Yeşilbursa, 2008, s.212).

Gökkaya ve Yeşilbursa (2009) tarafından yapılan bir çalışmada, tarihi yerlerin kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenilenlerin kalıcılığına katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Yerel toplum çalışmaları kapsamında yapılabilecek bu etkinlik sayesinde eğitim ve öğretim faaliyetleri okul dışına da taşacak ve okul ile toplumun bütünleşmesi söz konusu olacaktır.

Görsel ve yazılı basın kaynakları ile güncel olayların kullanımı.

Eğitim ve öğretimin güncel olaylarla ilişkilendirilmesi konusu, 2017 yılı Sosyal Bilgiler programında özellikle vurgulanmıştır (MEB, Sosyal Bilgiler Programı mad.9 2017). Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçlarında, bireyin çevresini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık göstermesi hedeflenmiştir. Güncel olayların takibi, görsel ve yazılı medya ürünlerle mümkün olmaktadır. Yerel toplum çalışmaları kapsamında öğrencilerden; gazete, dergi vb gibi medya araçlarından konularla ilişkili haber, yazılı ya da görsel ürünleri bir araya getirmesi istenilebilir. Öğrenciler, bu konuda yerel haberleşme ve iletişim

kaynaklarını da kullanabilirler. Öğrencilerin bu kaynaklardan elde ettikleri veriler üzerinden, yorum yapmaları ve çıkarımda bulunmaları sağlanabilir. Örneğin iklim konusu ele alınırken, gazete haberlerini toplayan öğrenciler, aynı anda bölgelerdeki iklimlerin farklı bir şekilde görüldüğünü anlayacak ve ülkedeki iklim tiplerinin çeşitliliği hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

Yazılı ve görsel medya ürün dosyası hazırlamadaki temel amaç, güncel olay ve durumlardan yola çıkılarak bilgi edinilebileceğinin farkına varılmasıdır. Birey; gazete veya tv haberleri, dergi vb gibi araçları kullanarak konu ile ilgili çıkarımlarda bulunur. YTÇM kapsamında yer verilen bu etkinlikte, sadece medya ürünleri değil edebi ürünler de konuya dahil edilerek kapsam genişletilmeye çalışılmıştır.

H. Gedik (2010), öğretmenlerin sosyal bilgiler derslerinde güncel olayları aktarırken çoğunlukla tartışma tekniklerine yer verdiği ve güncel olay materyallerini ise daha az yer verdiklerini ifade etmiştir. Aynı çalışmada, öğrencilerin yurdu ve dünyanın refah seviyesini artıracak bilimsel gelişmelerden ve önemli hizmetlerde bulunan güncel kişilerden az bahsettikleri ifade edilmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının genel amaçlarından birisi olan; “İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık gösterir” maddesi, doğrudan güncel hayata vurgu yapmakta ve bu konunun önemini göstermektedir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere kullanılabilecek en etkili yollardan biri, medya kullanımını söylenilebilir.

“Güncel olaylar; bireyin yakın çevresinde meydana gelen, birey ve toplum için önemli ve yeni olaylar olarak tanımlanabilir” (Erden, t.y.). Güncel olaylar, toplumsal kaynaklardan biridir. Güncel olayların öğretimde kullanılmasının faydaları, aşağıda belirtilmiştir.

Güncel olaylar;

- Öğrenme mekanlarının dikkat uyandırıcı yerler olmasını sağlar,
- Konuya dair birçok örnek sunarak öğrenmeyi kolaylaştırır,
- Toplumsal aktivitelere dahil olmanın yolunu açar,
- Konular için kaynak sunar,
- Güncellenmiş çalışma envanterleri sunar,
- Öğrencilerin gerçekler ile varsayımlar arasındaki nüansı kavramasına olanak tanır,
- Öğrencilerin ülkesi ve dünya hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar (Kaltsounis, 1987, akt., Deveci, 2005,s.160).

Sosyal Bilgiler dersinde gazete, dergi ve internet gibi kaynaklardan faydalanarak güncel olayların öğretilmesinin birçok faydası vardır. Bu tür kaynakların kullanılmasının faydaları şu şekilde sıralanabilir:

- Güncel oldukları için ilgi çekerler.
- Kavramların farklı kullanımına örnekler sunarak kavram kazanımını kolaylaştırır.
- Öğrencilerin ilk elden görsel kaynakları değerlendirebilmelerine ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirmelerine katkı sunar (Deveci, 2005).
- Çeşitli çalışmalar için bilgi kaynağıdır (Guenther, 2014).
- Yakın çevre eğitiminde kullanılabilir.
- Tablo-harita-grafik oluşturma, okuma ve yorumlama becerilerini geliştirirler (Akbaba, 2009).
- Metin analizi faaliyetlerinde yararlanır.
- Öğretmenlere, sınırsız okuma envanteri sağlar (Tomal, Karadeniz & Demirkaya, 2008).
- Derse motive ederler (Dönmez & Yazıcı, 2008).
- Sosyal bilgiler kavramları ve becerilerini kazandırma adına “gerçek yaşam aktarımı” sunar (Karadağ & Kayabaşı, 2011).
- Bireylerin tarih bilinci, toplumsal düzen tenkiti gibi unsurlara ilgilerini artırır (Street, 2002).
- Sosyal olaylara duyarlı, sorumluluk bilincine sahip bireylerin yetiştirilmesinin önünü açar (Çelikkaya & Yakar, 2015).

Sosyal bilgiler öğretiminin hedeflediği etkin ve üretken demokratik değerlerle donanmış, problem çözüme ve karar verme becerileri gelişmiş, günlük olaylara karşı duyarlılık gösteren bireyler yetiştirmek eğitim-öğretimin niteliğiyle ilgilidir. Sosyal bilgiler dersinde güncel olayları ele almak hem bu becerilerin geliştirilmesini sağlar hem de sosyal bilgiler öğretiminin daha verimli ve etkili olmasına olanak tanır (Demirtaş & Barth, 1997). Sosyal bilgiler öğretmenleri işleyeceği konu ile güncel olaylar arasında ilişki kurarak öğretim yaparlarsa öğrencilerin toplumsal ve kültürel yaşama uyum sağlamalarına yardımcı olabilirler (Deveci, 2007).

Ünlüer ve Yaşar (2012) tarafından yapılan bir çalışmada da Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanımının önemli katkıları olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama becerilerini artırdığı, öğrencilerin konuyu daha iyi öğrendikleri, öğrendiklerini günlük yaşamla daha kolay ilişkilendirdikleri ve araştırma becerilerini geliştirdikleri sonucu elde edilmiştir.

Edebi sunum dosyası hazırlama.

Bu uygulama yazılı ve sözlü edebi ürünlerin kullanımını içermektedir. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında konu ile ilgili roman, destan, şiir, hikâye, fıkra, şarkı gibi ürünlerin derste kullanılması konusuna dikkat çekilmiştir (MEB, Sosyal Bilgiler Programı mad.8 2017).

Her çocuk, formal bir eğitim sürecinden geçmektedir. Çocuklar, dünyaya geldikleri ilk günden itibaren, dünyayı bir bütün olarak algılama ve anlama kapasitesine sahip olurlar. Bu süreçte, çevrelerindeki varlıkların, olayların ve insanların nasıl birbirleriyle uyum içinde olduklarını anlayarak dünyalarına anlam vermeye çalışırlar (Öztürk, Coşkun Keskin & Otluoğlu, 2014; akt., Akengin & Kafadar, 2016). Yaşamın içinde hayatla bağlantılı olarak oluşan edebi ürünler bireyin bu ürünlerden yola çıkarak toplumsal unsurlarla ders kazanımları arasında bağlantı kurmasını sağlar. Edebi sunu dosyalarında sözlü veya yazılı eserlere yer verilebilir. Her iki kaynaktan da yola çıkarak bireyin bilgi edinmesi sağlanabilir.

Yerel toplum çalışmalarında da bu kaynaklardan yola çıkarak, öğrencilerin çevrelerindeki bireylerden veya internet gibi kaynaklardan yararlanarak bilgiye ulaşması istenebilir. Öğrenci bu kaynaklardan yola çıkarak topladığı yazılı veya sözlü edebi ürünlerden bilgi edinip, çıkarımlarda bulunur. Örneğin beşinci sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı Kültürel Özelliklerimiz konusunda kültürel unsurlar irdelenirken ninniler ele alınabilir. Bu konuda; annelerden, anneannelerden hatta komşu teyzelerden yardım istenebilir. Dilden dile aktarılan bu unsurun içinde yer alan sözler, kültür özelliklerini belirleme adına öğrencilere ipuçları sunmaktadır. Öğrenciler ise bu ipuçlarından yola çıkarak belirlenen kazanımı edinecektir.

Edebi ürünlerden bir diğeri efsaneleri ele alalım. Efsane; tarihsel olaylar ve kahramanlıkların ilginç bir anlatımla ele alındığı ve abartının bulunmasına rağmen tarihi gerçekliğin yansıtıldığı metinlerdir (Öztürk & Otluoğlu, 2002). Çocukların ilgi odağı olan efsanelerin, kültürü gelecek kuşaklara aktarmada önemli olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanmıştır (Yılar ve Turan, 2011; Öztürk, & Otluoğlu, 2002). Efsaneler eski devirlerdeki toplumların gelenek, görenek, tutum ve değerlerini öğretmek amacıyla kullanılabilir.

Edebi ürünler arasında destanlara da yer verilebilir. Destanlardaki karakterler gerçekte yaşamış kişiler olsalar dahi abartılı üsluplarla anlatılır. Ancak destanlar eğitimde kullanılarak tarih boyunca değişmeyen, üstün karakterdeki bireyleri yansıtır ve yaşanmış olayları akıcı dille okuyucusuna sunar (Öztürk & Otluoğlu, 2002).

Halkın, ümidini, ümitsizliğini, isyanını ya da isteğini yani anlatmak arzusunda olduğu şeyleri ezgi eşliğinde dile getirdiği türküler de edebi bir kaynaktır. Türküler incelenerek halkın yaşam koşullarından, bulundukları yerin coğrafi özelliklerine kadar birçok çıkarımda bulunulabilir. Derslerde türkülere yer vermek dersleri eğlenceli ve ilgi çekici kılar (Öztürk & Otluoğlu, 2002; Şimşek, 2009).

Bu türlere ek olarak masallar, bilmeceler, atasözleri, alkış, kargış, halk hikâyeleri, halk şiirleri, şiirler, öyküler, tarihi romanlar, gezi yazıları, keşifler, denemeler, makaleler, fıkralar, belgeseller, biyografiler, biyografik romanlar, monografiler, söylevler, tiyatro eserleri, anılar, mektuplar da edebi sunu dosyalarında yer alabilir.

Tarih sergisi düzenleme.

Sergiler genellikle dönem sonlarında, öğrencilerin yaptığı çalışmalarını bir araya getirip sundukları yerlerdir. Tarih sergileri ise dönem sonu sergilerinden farklı olarak öğrencilerin çevrelerinde kolaylıkla bulabildikleri eserleri bir araya getirip, bu eserlerin özelliklerini tanıttıkları yerlerdir. Tarih sergileri, bireylerin çevrelerinde yer alan tarihi veya kültürel özellik taşıyan nesneleri sınıf veya okulun uygun bir köşesinde sunmaları esasına dayanır (Selanik Ay & Deveci, 2008, s.657). Öğretim süreci içinde öğretmenlerin yakın çevre tarihini ve coğrafyasını merkeze alması mutlaka gerekli olmasa da, öğretmenlerimizin bu iki önemli unsuru her zaman dikkate almaları umulur (Savard, 1976; akt., Işık, 2008). Çevrede yer alan ve sınıfa getirilmesi olanaklı olan eşya (saatler, tüfek ve tabancalar, kıyafetler, kitaplar vb.) sınıf ortamında incelenir. Bu etkinlikte bireylerin getirdikleri nesneler hakkında detaylı bilgi sahibi olması beklenir. Tarih sergilerinde öğrencilerden, bu eserleri toplarken eserlerin ne olduğu, hangi alanda kullanıldığı, özelliklerinin neler olduğu gibi unsurlara hâkim olması istenir. Tarih sergilerinde öğrenciler konunun hem öğrencisi hem de öğreticisi konumundadır.

Uluçay'ın da belirttiği gibi (1958:6); yerel tarih, eski gazeteler, yazmalar, hatıralar, haritalar, albümler, mektuplar, siciller, resimler ile de işlenebilir. Toplanan ev eşyası, silahlar, kap kacaklar, elbiseler, çift aletleri, para ve diğer araçlardan koleksiyonlar bir araya getirilerek yörenin zamanla nasıl kalkındığı ve geliştiği çocukların gözleri önüne serilebilir. Yerel tarihin anlaşılmasında elde bulunan araç ve eserlerin yorumlanması, halkın düşünce ve zihniyetini gösteren adet ve yaşayışların incelenmesi ön planda yer alır. Adet ve eserlerin tespiti konusunda öğretmen öğrencilerini teşvik etmeli ve bu hususta onlara rehberlik etmelidir (Akt., Işık, 2008, s.294).

Çeşitli tarihi ve kültürel özellikler taşıyan eserleri bir arada görmeye fırsat bulan öğrenciler bu eserler hakkında konunun hem bilgi vericisi hem de alıcısı durumundadır. Öğrencilerin sergide yer verecekleri eserler sadece evlerinde değil çevrelerinde de bulunan eserler de olabilir. Örneğin Kültür ve Miras öğrenme alanı kapsamındaki konular işlenirken öğrencilerden kültürel özellik taşıyan eserleri bir araya getirmeleri istenir. Öğrenciler konu hakkında; evlerinden, komşularından ya da akrabalarından uygun eserler bulacak ve bu eserin özelliklerini öğrenerek sergiye katılacaktır.

T. Selanik Ay ve H. Deveci (2011) tarih sergilerinin, öğrencilerin geçmişte ve günümüzde kullanılan eşyaların karşılaştırması yanında gelecekte kullanılabilecek eşyalar hakkında tahmin yapmalarını sağladığından bahsetmiştir. T. Selanik Ay ve H. Deveci (2011) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin tarih sergisini çok sevdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin toplumsal yaşam ve teknolojinin gelişimi hakkında bilgi sahibi olduklarına da değinmişlerdir. Aynı çalışmada, çevrelerinden öğrenebileceklerini fark eden öğrencilerin derslere ilgi ve isteginin arttığına da vurgu yapılmıştır (Selanik Ay & Deveci, 2008,s.657).

Drama.

Yerel toplum çalışmaları kapsamında drama etkinliğine de yer verilebilir. Bu etkinlik, yaratıcı drama ve drama olarak ikiye ayrılır. Yaratıcı drama; belli bir metne bağlı kalmaksızın, bireysel hayal gücü ve düşünceye dayanan doğaçlama etkinliklerden oluşmaktadır. Drama; önceden hazırlanan metine uygun olarak belirlenen rollerin canlandırılmasıdır.

Heinig (1981; akt., Bozdoğan 2003) yaratıcı drama, bireylerin, yazılı bir metin olmaksızın ve sunu endişesi taşımadan, bir liderin önderliğinde; yaşadıkları, hayalini kurdukları, düşündükleri ve hissettiklerini oynamalarıdır.

Drama, hem bireysel hem de bir grup faaliyetidir. Bireysel ve grupla geçirilen yaşantılardan oluşan bir bütündür. Dramatik unsurların kullanılmasıyla gerçekleştirilen fiiller ve çatışmalar üzerinde şekillenen rol oynamalarıdır (Üstündağ & Özdemir, 2007).

Drama etkinliği öğrencilerde derse karşı ilgiyi artırmasının yanı sıra tutumlar üzerinde de olumlu etkilere sahiptir (Günaydın, 2008). Ayrıca drama etkinlikleri yaratıcılık ve hatırd tutma yeterliliklerine de katkı sağlamaktadır (Öztürk, 2001).

Yerel toplum çalışmaları kapsamında yaratıcı drama etkinliklerine yer verilerek öğrencilerde derse karşı ilgiyi artırmanın yanı sıra öğrendikleri konuları kendi iç dünyalarında sentezleyerek canlandırmaları sağlanabilir.

Dramanın yararları:

- Drama yönteminde bütün duyu organları etkin bir şekilde kullanılır. Bu nedenle, çocukta; konuşma, bedensel ve kişisel özelliklerini kullanarak kendini ifade etme ve yorumlama, algılama, dikkat, dinleme gibi iletişim becerileri gelişir (Önder, 2004,s.48-49).
- Drama; çocuğun, çekingenlik utangaçlık vb. gibi olumsuz duygulardan kurtulmasının yolunu açar (Gönen & Dalkılıç, 2003, s.29).
- Drama; soyut ve teorik kavramların somutlaştırılmasını sağlar. Böylece karmaşık olaylar dahi çocuk tarafından kolayca anlaşılır ve yorumlanır.
- Drama, çocuğun hayal gücünü geliştirir ve zenginleştirir (Akyol, 2003).
- Drama, çocukların sanatçı kişilikte bireyler olarak yetişmesinin yolunu açar.
- Drama, çocuklarda estetiksel bilinç ve düşüncenin gelişmesine katkı sağlar. Böylece çocukta; iyi, güzel ve doğru gibi çeşitli kavramların yerinde kullanımının önü açılır (Öztürk, 2001, s.252).
- Drama, çocuğun tenkit yeteneğinin de gelişmesine katkı sağlar. Çocuk, durumlara ve yaşama eleştirel bir gözle bakmayı ve onları analiz etmeyi öğrenir. Böylece çocukta; olay, olgu ve kavramları bir mantık çerçevesinde değerlendirme yeteneği gelişir ve kendisine sunulanları önce eleştirmesi gerektiği bilinci oluşturulur (Gönen & Dalkılıç, 2003, 29).
- Drama, önemli bir öğrenme metodudur. Drama vasıtasıyla çocuk; olayları ve durumları, bunların arasındaki ilintiyi kolaylıkla kavrayabilir. Böylece, çocuk problem çözme becerisi kazanır (Öztürk, 2001, s.252).
- Drama, bir grup etkinliği olduğu için çocukta işbirliği yapma ve iletişim kurma gibi sosyal becerilerle ilgili yönlerinin gelişmesine katkı sağlar. Böylece, çocuğun sosyal gelişimi hızlanır (Günaydın, 2008, s.3).
- Dramada da duygusal ifadeler önemli yer tuttuğundan çocuğun empati kurma ve sempati becerisi kazanmasını olumlu yönde etkiler. Duygusal açıdan, çocuğun gelişmesine katkı sağlar ve günlük sıkıntılardan sıyrılıp rahatlamasını sağlar (Önder, 2004, s.47).
- Çocuk, drama faaliyetleri ile kendini ve çevresindeki bireyleri daha iyi tanır ve çevresindeki diğer bireyleri ve olayları anlaması kolaylaşır (Gönen & Dalkılıç, 2003, 29).
- Dramada faaliyetlerinde işlenen konuların içeriği çocukta; ahlaki, milli ve manevi değerlerin gelişmesine katkı sağlayabilir.

- Drama çocukta etkili bir edebiyat deneyimi sağlar. Ayrıca çocukta sanat yönelimlerini başlatır ve sanatı bilhassa da tiyatroyu sevmesine katkı sağlar (Akyol, 2003).

Müze gezisi.

Müzeler, tarihi alanların dışında, tarihi eserleri bulan, bilimsel metotları ortaya çıkaran, irdeleyen, değerlendiren, muhafaza eden, tanıtan ve sergileyen mekanlardır. Müzeler eğitim programları vasıtasıyla tarihi eserler alanında milletin ufkunu açarak toplumun kültür seviyesini artırmaları bakımından eğitim amacına hizmet etmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, URL-2). “*Tarihsel evler, doğa merkezleri ve hayvanat bahçeleri müze türleri olarak düşünülebilirler çünkü bunlar eğitim amaçlı koleksiyonlar sağlarlar ve sergilerler*” (Gartenhaus, 2000, ss.27). Bu bağlamda müzeler de YTÇM açısından tarihi alanlar ve tarihi anlamı bulunan eserlerin sergilendiği yerler olarak önem taşımaktadır. Müzeler geçmiş ve şimdi arasında bağlantı kurarak benzer süreçlerin bir zamanlar yaşanmış olduğunu gözler önüne serer (Meydan & Akkuş, 2014, s.404).

Müzelerdeki eserler eski dönemlere ait olup her biri geçmişin izlerini taşır. Öğrencilerin geçmişe ait bu eserleri bir arada görüp incelemeleri onlara bütünsel bakış açısı kazanmalarının yolunu açar (İlhan & Okvuran, 2001).

Müzeler, sosyal bilgilerde kavramların ve olayların öğretimi açısından önemli bilgilere ulaşma ve deneyimleme açısından önemli bir kaynak sunar (Meydan & Akkuş, 2014).

Müzeler, sadece objelerin sergilendiği mekanlar değildir. Müzeler, ziyaretçiler ile burada bulunan nesneler arasında doğrudan etkileşim kurma çalışmalarının yoğunlaştığı mekanlardır. Günümüzde öğrenmenin sadece okul sınırlarında olmadığı, farklı yerlerden faydalanmanın eğitimde daha verimli ve kalıcı sonuçlar verdiği artık kabul edilen bir durumdur. Müzeler ise, öğrencilere farklı mekanlar ile çeşitli objeler sunarak eğitimin etkili ve kalıcı olmasına hizmet etmektedir (Güleç & Alkış, 2003, ss.65-71).

Mustafa Kemal Atatürk de hem tarihi alan gezilerine hem de müze ziyaretlerine önem vermiştir (Ata, 2000). Ata, (2000) Mustafa Kemal Atatürk'ün Sofya ataşemiri iken Bulgarların düzenlediği kostüm balosuna davet edildiğinden bahseder. Mustafa Kemal bu davete müzeden talep ettiği yeniçeri kıyafetiyle katılır. Mustafa Kemal'in giymiş olduğu yeniçeri kıyafeti bir çok davetlinin dikkatini çeker ve kendisine yeniçeriler ile alakalı birçok soru yöneltilir. Mustafa Kemal'in bu anısından yola çıkarak geçmişe ait unsurların ilk elden incelenmesinin

dikkat çekici olduğu çıkarılabilir. Aynı şekilde Sosyal Bilgiler dersinde bu tür etkinliklere yer verilmesi öğrencilerde heyecan ve merak uyandıracaktır. Bu ise öğrencilere eğlenirken öğrenmenin kapılarını açacaktır.

Aydın (2004) çalışmasında müze ziyaretlerinin genellikle aileler ile yapıldığına dikkat çekmiştir. Oysa 1935'ten günümüze kadar, müze ve tarihi alanların eğitime katılması teşvik edilmektedir (MEB Sosyal Bilgiler Programı, 2017). Müzeler ziyaretçilerine zengin görseller sunarak soyut konuların somutlaştırılmasını sağlar. Bu ise Sosyal Bilgiler derslerini daha anlaşılır kılar (Ata, 2016).

Duyu organlarına gelen uyarıların anlamlandırılması süreci olan algı, bireyden bireye farklılaşmaktadır. İki öğrenci aynı uyarıcıya karşı farklı algı geliştirebilir. Müze gezileri öğrencilere uyarıların daha anlamlı gelmesini sağlayacaktır (Meydan & Akkuş, 2014, s.410).

Müze gezilerinin diğer faydaları;

- Çocuk, içinde yaşadığı kültürü benimser ve farklı kültürleri öğrenir.
- Çocuk, gelişimin ve değişimin kaçınılmaz olduğunu kavrar.
- Çocuklar, tarihteki olaylar ve o zamanların yaşam objeleriyle bağlantı kurmaya çalışırlar. Bu ise çocukların doğru tarih bilinci kazanmalarına yardımcı olur.
- Müze, çocuklara farklı öğrenme ortamları sunar (Ata, 2016).

Sözlü tarih.

“Sözlü tarih; insanların dile getirdiklerini dinlemekten ve belleklerinden faydalanmalarından doğan bir tarih biçimidir” (Metin, 2010, s.229).

“Sözlü tarih yazılı kaynakların yetersiz kaldığı durumlarda olayları yaşamış kişilerin anlatımlarından faydalanılarak ortaya çıkmıştır” (Öztürkmen, 2002)

“Sözlü tarihin en önemli kaynağı insandır” (Kandemir, 2017). Sözlü tarih geçmişteki olaylara şahit olan ve bunu belleğine aktaran kişinin bilgi birikimini insanlığa sunmasıdır.

Sosyal bilgiler ve tarih derslerinde uygun konular sözlü tarih etkinlikleriyle işlenmeli ve dersin amaçları, ülke amaçları ile birleştirilmelidir.

Sözlü tarih, tarih alanının tüm ihtiyaçlarını gerçekleştirmek için bir sihirli değnek olmasa da tarih dersindeki yaratıcı unsurları ve bütünsel bir yaklaşımı açığa çıkarıp, alandaki ihtiyaçların ve sorunların giderilmesine katkıda bulunur (Sarı, 2007).

Sözlü tarih insan etkinliklerinin çalışmaları sonucunda belli bir döneme ait olan kişiler, tanık ve yaşantıların değerlendirilmesi yoluyla toplumların tarihlerine katkı sağlar. Her türlü insan ilişkilerinin ve tarih türündeki anıların derlenmesiyle yazılı olmayan bilgilere ulaşılmasına olanak verir (Danacıoğlu, 2001).

Sözlü tarih, tarihi yaşamın içine sokarak insan deneyimlerine yön verir (Akçalı & Aslan, 2012).

Kişisel yönleri sunarak insanoğlunu geçmişe götüren, öğrencileri diğer insanların gözleriyle görmeye sevk eden sözlü tarih; “*geçmiş ancak biz onu yaşatmaya devam edersek var olur*” sözüyle yeni bir ivme kazanmış ve bunu başarabilmek için mükemmel bir araç olmuştur (Sarı, 2006; akt., Kandemir, 2017).

Sözlü tarih, tarih ve toplum arasındaki temel ilişkinin öğretmenler ve öğrenciler tarafından sorgulanmasının yolunu açar (Kandemir, 2017). Tarihsel bilgilerin, toplumdaki unsurlardan faydalanılarak elde edilebilecek bilgiler olması, öğrenciye bir tarihçi gibi kendi tarihini yazabilme güveni verir. Böylece vazgeçilmez bir kaynak olan bu araştırmalar sayesinde öğrenciler standart araçlarla elde edilemeyecek bir iç görüyü yakalar (Akçalı & Aslan, 2012).

İ. Sarı tarafından (2007) yapılan; ”Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sözlü Tarih Etkinliklerinin Öğrenci Başarı, Beceri ve Tutumlarına Etkisi” adlı çalışmada, sosyal bilgiler dersinde sözlü tarih çalışmalarına yer vermenin önemine değinilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, derslerde sözlü tarihe yer vermenin öğrencilerin akademik başarıları, becerileri ve tutumlarına olumlu katkılarda bulunduğu bahsedilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda derslerde sözlü tarihe yer vermenin öğrencilerin akademik başarıları, beceri ve tutumlarına olumlu katkılarda bulunduğu bahsedilmiştir.

Sözlü tarih çalışmaları öğrencilere teknik kazanımlar da sağlar. Örneğin; uygun konuşmacıları ve soruları seçerek görüşmeyi yapan öğrenci bir tarihçi gibi metodolojik sorunlarda fikir sahibi olur (Ilısevich, 1972; akt., Kandemir, 2017). Sözlü tarihin eğitim alanında sağlayacağı bu faydalar yanında ders içeriği, ders saatleri ve öğretmen nitelikleri de önemlidir. Sözlü tarih tekniğinde öğretmenin dersi konuya ve kazanımlara uygun şekilde şekillendirmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra sürenin etkili kullanılmasında da öğretmenlere görev düşmektedir. Bahsi geçen unsurlara dikkat edildiği takdirde tarih öğretiminde önemli avantajlar sağlayan bu yöntem ile tarihe yönelik araştırmalardan geniş bir şekilde faydalanma yoluna gidilebilir (Akçalı & Aslan, 2012).

Günlükler.

Günlükler, bireyin gün içinde yaşamış olduğu olayları ve durumları duygularını da katarak yazıya döktüğü bir tekniktir. Günlükler bireyin iç dünyasını yansıtmakla beraber yaşanan olayların tekrarını ve muhakemesini de mümkün kılar. Sosyal ortamlarla etkileşim halinde bulunan bireylerin bu deneyimlerini günlükler ile dile getirmeleri eğitimin hedeflerine ulaşılma durumunu değerlendirme açısından yarar sağlar (Arslan, 2017).

Öğrenci günlüklerinden ayrı olarak tarihi ve sanatsal açıdan önemli olan bireylerin tutmuş olduğu günlükler bu kişilerin yaşadıkları dönem hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Tarihi veya edebi değere sahip bazı yazarların günlükleri irdelendiğinde dönemin sosyoekonomik düzeyi, yaşam koşulları, yaşanan bölgenin kültürel özellikleri gibi birçok bilgi elde edilebilir. Tarihi ve edebi değeri bulunan bu kişilerin günlüklerini okumak da birçok öğrenciye cazip gelmekte ve ilgisini çekmektedir (İskender, 2017). Tarihi ve edebi kişiliği olmayan bireylerin tuttukları günlükler de sosyal yaşam hakkında bilgi sunma açısından kaynak olarak kabul edilebilir. Nitekim sıradan bireylerin hayatlarından bahsettikleri günlükler de yaşama dair ipuçları sunar. Örneğin günlüklerden; dönemin ekonomik durumu, eğitim seviyeleri ve sosyal problemleri gibi unsurlara göre çıkarımda bulunulabilir.

Teknoloji ve internet kullanımı.

Yaşadığımız dönemde bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) dalında çok hızlı gelişmeler gerçekleşmektedir (Şahin, 2009). Teknoloji alanındaki gelişmeler, insan hayatına kolaylıklar sunarak yaşam kalitesini artırmaktadır (Bektaş & Semerci, 2008). Teknolojinin birçok branşta gelişmesi ve ilerlemesi vasıtasıyla bilişim teknolojileri, eğitim dalında da bazen amaç bazen ise araç olarak kullanılmaktadır (Tuti, 2005). “*Artık ulusların eğitimlerinde, ulusu başarıya götüreceğine inanılan bilgi teknolojileri tüm düzeylerdeki okullarda yerini almakta, öğrenciler bu yönde donanımlı hale getirilmeye çalışılmaktadır*” (Çavuş & Göktaş 2006, s.58). Günümüzde teknolojinin eğitim üzerine etkisinden bahsedilirken bilgisayar ve teknolojisinin kullanımı ilk akla gelen maddelerdendir (Çelik & Bindak, 2005). Bilgisayar teknolojisi içerisinde internet ve internet kullanımı önem kazanmaktadır. İnternet alanda, hızlı ve geniş bilgiye ulaşmak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Atav, Akkoyunlu ve Sağlam’ın (2006) öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırma neticesinde, öğretmen adaylarının % 89’ unun interneti bilgiye ulaşma ve araştırma amacıyla kullandığı bilgisine ulaşmıştır. Aynı araştırmada bilgiye kendisi ulaşan bireylerin öz güvenleri ile araştırmaya karşı ilgi ve isteklerinin de arttığı belirtilmiştir.

MEB tarafından başlatılan FATİH Projesi ile de eğitimde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımını artırmak hedeflenmiştir (Kayaduman, Sarıkaya & Serefoğlu, 2011). Eğitimde BİT'e yer veren öğretmenlerin akademik başarıyı artırdıkları tespit edilmiştir.

Teknolojik hizmetler, bireye çok yönlü ortam sunarak birden fazla öğrenme stratejine yer vermektedir. Ayrıca birden çok duyu organına hitap etmektedir. Her bireyin öğrenme stratejisi farklı olduğundan eğitim faaliyetlerinde mümkün olduğunca çok teknik bir arada kullanılmalıdır. Bu ise, zaman ve olanaklar açısından mümkün olmayabilir. Teknolojik hizmetler, bu fırsatı bireylere sunmaktadır.

BİT'in faydaları şunlardır:

1. Zaman ve Mekanı Genişletme: BİT, öğrenmenin zaman ve mekan kısıtlaması olmadan gerçekleşmesine olanak sağlar.
2. Kavrama Derinliği: Öğrenciler, web üzerinden aynı araçlara erişim sağlayabilirler. Kendilerini, herhangi bir zamanda ve yerde web araçları veya uygulamalar yardımıyla deneyerek fikirlerini ve öğrenmelerini pekiştirebilirler.
3. Öğrenme ve Öğretme: Öğrencilere, öğretmen olmaksızın ihtiyacı olan bilgiye ulaşma becerisi kazandırır.
4. Kendini İfade Etmek İçin Medya: Öğrenciler, teknolojiyi kullanarak birçok araç yardımıyla kendilerini ifade etme becerilerini geliştirebilirler. Örneğin; youtube kanalları, dijital portfolyolar, web tabanlı radyolar, e-dergiler/e-gazeteler, web siteleri, bloklar vb gibi.
5. İşbirliği: Aynı mekânda bulunmayan bireylerin bir arada çalışmalarının yolunu açar.
6. Küreselleşme: Öğrencilerin dünyaya bakış açısı, başka kültürleri tanınması ve diğer halklarla iletişime geçmesi günümüzde iletişim teknolojileri sayesinde çok kolaylaşmıştır. Bu da, öğrencilerimizin "Dünya Vatandaşı" olabilme becerisi kazanmasına yardımcı olur. Eğitimci açısından bakarsak, doğrudan diyalog ve işbirliği yoluyla diğer kültürleri anlamının ne denli önemli olduğu anlaşılabacaktır.
7. Bireysel İlerleme Hızı ve Öğrenme: Öğrenciler, birbirinden farklıdır. Farklı şekillerde ve hızlarda öğrenirler. Bilgi teknolojileri, öğrencilere uygun öğrenme şekli ve hızı sağlaması açısından önemlidir. Bilgi teknolojileri sayesinde, yavaş öğrenen öğrencilerin zor dersleri tekrar etmelerine ve neyi ilginç bulduklarını keşfetmelerine olanak sağlamış oluruz. Büyük bir sınıf içinde kaybolmuş hissi yaşayan öğrenci, zamanla özel ders alıyormuşçasına konuları öğrenebilecektir.

8. Ağırlık: Çalışma kitapları ile ek materyalleri sürekli taşımaktansa bulut depolama kullanmak, harici hard diskleri veya bellekleri bulundurmak çok daha hafiftir. Bilgi teknolojileriyle ağırlıklar hafiflemektedir.
9. Daha Az Maliyet: Webde ki açık ve ücretsiz eğitim araçları sayesinde, ek ve yardımcı kaynaklara bağımlılık azaltılabilir. Böylece hem daha fazla materyal kullanılmış hem de daha fazla öğrenme ve pekiştirme sağlanmış olacaktır (Pişkiner, t.y.).

Konu İle İlgili Çalışmalar

Araştırmanın evrenini oluşturan Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Yerel Toplum Çalışmaları konusunda hem yerli hem de yabancı kaynakların az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Ancak çalışmanın kapsamına giren yöntem ve teknikler hakkında münferit olarak araştırmalar yapılmıştır. Bu yöntem ve tekniklerin etkilerinin incelendiği farklı alanlarda yapılmış yurtiçi ve yurtdışı çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Yerel toplum çalışmaları alanında yabancı olarak; Alleman, Knighton, Brophy, Savage ve Armstrong'un çalışmaları bulunmaktadır. Yerel toplum çalışmaları adına yerli olarak önemli sayılabilecek; Selanik Ay ve Deveci'nin "Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmalarından Yararlanma: Bir Eylem Araştırması" ve "Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmaları ve Uygulama Örnekleri" adlı çalışmaları tespit edilmiştir. "Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmalarından Yararlanma: Bir Eylem Araştırması"nın içeriğini, yerel toplum çalışmalarının sosyal bilgiler dersinde nasıl uygulanacağı hakkındadır ve şu sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

- "Yerel toplum çalışmalarıyla işlenen sosyal bilgiler dersinde; kurum ve kuruluşlardan, kişilerden, internet ve kütüphane kaynaklarından, özel günler ve güncel olaylardan yararlanma etkinlikleri ne şekilde düzenlenebilir?"
- "Yerel toplum çalışmaları öğrencilerin, yaşadıkları çevredeki sorunları belirlemelerine ve bu sorunlara çözüm bulmalarına yardım etmekte midir?"
- "Öğrencilerin yerel toplum çalışmalarıyla işlenen sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşleri nelerdir?"

"Sosyal Bilgiler Dersinde Yerel Toplum Çalışmaları ve Uygulama Örnekleri" isimli çalışmada ise yerel toplum çalışmalarının ne olduğu açıklanmış ve uygulama örneklerine yer verilmiştir.

Yerel toplum çalışmaları kapsamında yer alabilecek etkinlikler hakkında yapılan Münferit araştırmalar ise;

Gürdoğan Bayır, (2010) “*Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi*” adlı çalışmasında derslerde güncel olaylara yer vermenin analiz, değerlendirme, çıkarım ve yorumlama gibi eleştirel düşünme becerileri üzerine etkisini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuş ve derslerde güncel olaylara yer vermenin eleştirel düşünme becerileri üzerine etkili olduğu yorumu yapılmıştır.

Hass ve Laughlin, (2000) “*Güncel Olaylar Öğretiminin, Sosyal Bilgilerde Günümüzdeki Yeri*” adlı çalışmalarında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yer vermenin önemi ve faydalarından bahsetmiştir. Bu çalışmada derslerde güncel olaylara yer vermenin; öğrencilerin ilgisini çekmek, dersleri akıcı kılmak ve merak uyandırmak gibi bir çok avantajı barındırmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Munck, (2006) “*Tarih Öğretiminde Gazete ve Haber Dergilerinin Kullanımı*” adlı doktora tezinde, tarih derslerinde gazete ve haber dergilerine yer vermenin dersleri daha etkili ve verimli kıldığından bahseder.

Açıkgöz (2006) “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde alan gezilerini incelemiştir. Bu çalışma sonucu Sosyal Bilgiler dersinde gezi-gözlem metoduna yer vermenin dersi daha etkili hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Önder, Abacı ve Kamaraj, (2009) tarafından “*Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesindeki Marmara Örnekleme*” adlı bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada gezi yöntemine yer verilmiştir. Çalışmanın sonucunda geziye katılan deney grubu öğrencilerinin kontrol grubundaki öğrencilere oranla daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Coşkun Keskin ve Kaplan, (2012) “*Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Oyuncak Müzeleri*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma sonucunda okul dışı öğrenme alanı olarak oyuncak müzelerinde eğitim alan öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri, bazı sosyal değerleri, değişim ve sürekliliği algılama gibi kazanımları elde ettikleri tespit edilmiştir.

Farmer, Knapp ve Benton, (2007) “*An Elementary School Environmental Education Field Trip: Long-term Effects On Ecological And Environmental Knowledge And Attitude Development*” adlı çalışmalarında çevre eğitimi için alan gezisi uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda alan gezisinin uzun vadede ekoloji ve çevre bilinci ile tutumu geliştirme üzerinde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Mazman, (2007) “*Sosyal Bilgiler Eğitiminde Gezi-Gözlem Metodunun Uygulamasına İlişkin Bir Araştırma (Tokat Örneği)*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada gezi- gözlem metodunun öğretmenler tarafından kullanılma durumu incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre gezi- gözlem metodu öğretmenlerin çoğunluğu tarafında kullanılmakta olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Kızılçaoğlu, (2003) “*İlköğretim Okullarında Bir Kırsal Yerleşmeye Düzenlenecek Gözlem Gezisinde Gerçekleştirilecek Etkinlikler İle Bir Gezi Planı Önerisi*” adlı çalışmasında gezi-gözlem faaliyetlerinde dikkat edilmesi gereken unsurlardan bahsetmiş ve örnek bir gezi planı sunmuştur.

Yönev, (2008) “*Ortaöğretimde Okutulan Tarih Derslerindeki Gezi Gözlem ve İnceleme Etkinliklerinin Öğrenciler Açısından Kazanımları*” adlı çalışma yapmıştır. Yönev, bu çalışmasında derslerde gezi-gözlem ve inceleme metoduna yer vermenin bir çok kazanımının olduğundan bahsetmiştir. Yönev, ayrıca bahsi geçen yöntemin geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğu bulgusunu da paylaşmıştır.

Yapılan araştırmalar yerel toplum çalışmaları kapsamına girmekte ancak tek bir teknik üzerine yoğunlaştığı için yerel toplum çalışmalarının amacını tam olarak yansıttığı söylenememektedir. Bu bağlamda yapılan araştırma sosyal bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmaları arasındaki ilişkiyi açıklayan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

YTÇM’ inde aile katılımına geniş ölçüde yer evrilir. Aile katılımının çocuklar ve eğitimleri üzerine katkıları hakkında akademik düzeyde birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

Kocabaş (2006)“*Eğitim Sürecinde Aile Katılımı: Dünyada ve Türkiye’deki Çalışmalar*” adlı çalışmasında ailelerin çocuklarının eğitimlerine aktif katılımlarını incelemiştir. Ayrıca bu alanda Türkiye ve dünyada yapılmış çalışmalar üzerinde durmuştur.

Çelenk (2003)“*Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması*” adlı çalışmasıyla; eğitimi destekleyen ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu, ailelerin duygusal tutumlarının öğrenci başarısında etkili olduğu sonuçlarına varılmıştır. Aynı çalışmada koruyucu ailelerle kalan çocukların şefkat görmeleri halinde başarılarının yüksek olduğu ve okul-aile görüş birliği sağlayıp, okul ile iyi iletişim kuran ailelerin çocuklarının da başarılarının yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir.

Vural (2006), “*Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi*” adlı bir çalışma yapmıştır.

Çalışmada “aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programı”na katılan deney grubundaki ailelerin son test puanları kontrol grubuna oranla anlamlı derecede artış sağladığı tespit edilmiştir. Deney grubundaki çocukların sosyal beceri ve psikososyal gelişim alt boyutu son test puanlarının kontrol grubundaki çocukların aldığı puana oranla yüksek olduğu, araştırmanın diğer sonuçlarıdır.

Şimşek (2002), “İlköğretimde Veli Katılımı: Öğretmen-Veli-Psikolojik Danışman Üçgeni” adlı çalışmasında sınıf öğretmeni- aile ve psikolojik danışman arasındaki ilişkiyi açıklamış ve bireylere düşen görevlerden bahsetmiştir.

Gürşimşek, Kefi ve Girgin (2007), tarafından yapılan “Okulöncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyi İle İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi” adlı çalışmada çocukları okulöncesi eğitimine devam eden babaların, eğitim faaliyetlerine katılımlarında rol oynayan değişkenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Sonuçta, katılımı destekleyen okullardaki babaların eğitime katılım oranlarının ve beklentilerinin yüksek olduğu bulgusuna varılmıştır.

Tezel Şahin ve Cevher Kalburan (2009), “Aile Eğitim Programları ve Etkililiği: Dünyada Neler Uygulanıyor?” adlı çalışmalarında aile eğitim programlarının dünyadaki uygulamalarını anlatmışlardır.

Tezel Şahin ve Özbey (2009), tarafından, “Okul Öncesi Eğitim Programlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarında Baba Katılımının Yeri ve Önemi” adlı çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, babası okul etkinliklerine katılan çocukların daha başarılı olduklarına ve daha az davranış problemi yaşadıklarına değinilmiştir.

Kotaman (2008), “Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri” adlı çalışmasında ailelerin çocuklarının eğitim öğretimine yüksek sayılabilecek düzeyde katıldıklarını tespit etmiştir. Aynı çalışmada üniversite mezunu ana-babaların çocuklarının eğitim öğretimine daha çok katıldıklarından bahsedilmiştir.

Keçeli Kaysılı (2008), “Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı” adlı çalışmasında aile katılımını etkileyen çok miktarda değişkenin bulunduğunu belirtmektedir. Araştırmacı çalışmada, katılımını etkileyen farklı değişkenler olsa da, aile katılımının akademik başarıyı artırdığı vurgusunu yapmaktadır.

Güler Yıldız (2017) “Anne Baba Eğitimi” adlı kitabında anne ve babanın eğitimi ve eğitimdeki yerinden bahsetmiştir.

Gül (2007), “Okuryazarlık Sürecinde Aile Katılımının Rolü” adlı çalışmasında okuryazarlık becerisinin kavramsal içeriğinden bahsetmiştir. Gül, ayrıca normal ve özel

gereksinimli bireylerin okuryazarlık sürecinde aile katılımlarının nasıl arttırılacağını tartışmıştır.

Ahioğlu Lindberg (2014), “*Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Aile Katılımı ile İlgili Görüşleri*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma sınıf ve alan öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda her iki grubun da aile katılımı hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğu tespit edilmiş ancak sınıf öğretmenliği öğrencilerinin puanı daha yüksek bulunmuştur.

Büyüktaşkapı (2012), “*Okul Öncesi Eğitimi Sürecinde Çocuklara Uygulanan Aile Destekli Okumaya Hazırlık Programının İlkokuldaki Okuma Başarılarına Etkisi*” adlı çalışmada aile desteği alan çocukların okuryazarlık becerilerinin daha yüksek olduğundan bahseder.

Atakan (2010), “*Okulöncesi Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmalarının Öğretmen ve Ebeveyn Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*” adlı çalışmada okul yönetimi, öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımına özen gösterdiklerinden bahsederek, sorumluluklar yerine getirilirse hedeflere ulaşılabileceğinden bahseder.

Bayraktar, Temel ve Güven (2016), tarafından yapılan “*Okul Öncesi Kurumlarda Görev Yapan Öğretmenlerin Aile Katılım Çalışmalarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*” adlı çalışmada öğretmenlerin aile katılımı hakkındaki görüşleriyle, kurum, cinsiyet, kadro ve kıdem gibi değişkenler arasında anlamlı bir fark olamadığından bahseder. Ancak öğretmenlerin görüşleriyle yaşları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

Özgan ve Aydın (2010) “*Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri*” adlı çalışmaya göre yönetici, öğretmen ve veliler arasında sorunların çözümüne yönelik ortak fikirlerin bulunduğu ancak tarafların yönlendirme beklediğinden ve bu nedenle sorunların çözülemediğinden bahsedilir.

Araştırmalara göre; aile katılımı çalışmalarının çocukların tüm gelişim alanlarını desteklediği ve ailelere çocuklarını daha iyi tanıma fırsatını sunarak onların gelişim alanlarını desteklemek için farkındalık kazandırdığı görülmektedir (Ansari ve Gershoff, 2015; Barnett ve Hustedt, 2005; Fantuzzo, McWayne ve Perry, 2004; Temel, Aksoy ve Kurtulmuş, 2012; Toran, 2011; Wen, Bulotsky-Shearer, Hahs-Vaughn ve Korfmacher, 2012; Williams ve Johnson, 2005, akt., Kahraman, Eren ve Şenol, 2017). Okul ve aile işbirliği; telefon görüşmeleri, sınıf içi etkinliklere katılım, haber bültenleri ve veli toplantıları gibi çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir.

Ata (2016) “*Nikola Tesla Müzesi ve Türk Ziyaretçileri*” adlı çalışmasında müze gezisine katılan Türk ziyaretçilerin müze hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Ata (2000) “*Atatürk, Tarih Öğretimi ve Müzeler*” adlı çalışmasında ise Atatürk’ün müze ziyaretlerini ve müzelere bakış açısını incelemiştir.

Meydan ve Akkuş (2014) tarafından “*Müze Gezilerinin Tarihi ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Etkisi*” adlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada; müzelerin tarih bilincinin ve kültürel özelliklerin edinilmesi açısından büyük önem taşıdığı, öğrencilerin farkındalığı ve tarihe ilgilerinin artırdığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca bireylerin dün ve bugün arasında, kültürel açıdan bağlantılar kurduğu ve kendi kültürünü daha çok benimsemesini sağladığından bahsedilmiştir

Laçın Şimşek vd. (2013)’nin “*Müze Ziyaretinin Öğretmen Adaylarının Düşüncelerine Etkisinin İncelenmesi*” adlı çalışmasına göre müze ziyaretleri, öğrenilen bilgilerin pekişmesini sağlamanın yanı sıra bilgilerin daha anlamlı hale dönüşmesini sağlar. Ayrıca düşüncelerin değişiminde olumlu etkilere sahiptir. Müze ziyaretlerinin duyuşsal alana yönelik de birçok faydasının bulunmaktadır.

Müzelerin eğitimde kullanılması üzerine, birçok münferit çalışma vardır ve halen çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda müze konulu çalışmalara örnek olarak şunlar sunulabilir:

Emiroğlu (2006) “*İlköğretim Düzeyinde İnkılap Tarihi Ders Konularının Öğretimi: Metot ve Etkinlikler*” adlı çalışmasında tarihi mekan uygulamalarına yer vermiştir

Çetin (2002) “*Çağdaş Eğitimde Müze Eğitiminin Rolü ve Önemi*” adlı çalışmasında nitelikli insanın çağdaş eğitimle yetiştirileceğinden bahseder. Çağdaş eğitimin ise geçmişteki sanatsal ve kültürel süreçlerin bilinmesine bağlar. Çetin, (2007) “*Mustafa Kemal Atatürk Döneminde (1920–1938) Müze ve Eski Eserler Konusunda Yapılan Çalışmalar*” adlı araştırmasında belirtilen dönemlerde müzeler konusunda yapılan çalışmaları derlemiştir.

Güleç ve Alkış (2003) “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu*” adlı çalışmasında öğretmenlerin müzeleri alternatif eğitim ortamı olarak kullanma durumlarını incelemiştir. Ayrıca müze ziyaretleri çeşitlinin çeşitli değişkenlerle bağlantısını araştırmıştır. Çalışmaya göre her okul türünden öğretmen müze gezileri yapmaktadır. Ancak gezilerin sıklığını sosyo-ekonomik durumların belirlediği belirtilmiştir.

Demirci, (2009) “*Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi*” adlı çalışmasında; kültürel kimlik, milli kültür, kültür eğitim ilişkisi, müzecilik, müze eğitimi,

müzedede öğrenme gibi çeşitli kavramlar açısından müze gezileri ile kültürel öğelerin ilişkisini açıklamıştır.

Aydın (2004), “*Beylerbeyi Sarayı Ziyaretçi Profili ve Saray Müzelerinde Ziyaretçiyi Katılımcı Boyuta Taşıma Konusunda Bir Eylem Planı Önerisi*” adlı çalışmasında “*Beylerbeyi Saray Müzesi*” örnekleminde yola çıkarak müzelerin halkla iletişimini güçlendirmek, geniş kitlelere hitap etmek, ziyaretçilerini katılımcı boyuta taşımak gibi hedeflere nasıl ulaşılacağına dair öneriler sunmaktadır. Çalışmanın sonuç kısmında hedeflere ulaşmak için sosyokültürel etkinliklerin yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca bu etkinliklerin düzenlenmesi için müzelerin yeterli kaynaklara sahip olunduğu vurgulanmıştır.

Avcı ve Öner (2015) “*Tarihi Mekanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüş ve Önerileri*” adlı çalışmalarında, “*Tarihi Mekânlarla Sosyal Bilgiler Öğretimi*” konusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerin almışlardır. Bu çalışmaya göre sosyal bilgiler öğretmenleri tarihi mekanlarla öğretimin önemini, nerede ve nasıl kullanabileceklerini bilmektedirler. Ancak öğretmenlerin uygulama boyutunda yasal engellerle karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Şahan (2005) “*Müze ve Eğitim*” adlı çalışmasında müzedede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemi ve yararlarından yola çıkarak müzelerin önemini ortaya koymuştur.

İlhan ve Okvuran (2001) “*Bir Eğitim Ortamı Olarak Müze ve Müze çalışmaları*” adlı çalışmalarında eğitim ortamı olarak müzelerden nasıl yararlanılacağından bahsetmişlerdir.

Ayrıca Meydan ve Akkuş tarafından (2014); “*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi*” adlı çalışma yapılmıştır. Araştırmada, müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının öğrencilerin derse karşı ilgileri ölçülmüştür. Ayrıca, müze gezisinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında ne gibi etkileri olduğu araştırılmıştır. Üstelik öğretmen adaylarının bu tür çalışmaları mesleğe atıldıklarında uygulamayı düşünüp düşünmedikleri şayet düşünüyorlarsa nasıl yapacakları gibi hususlar üzerinde durulmuştur.

Güncel Olaylar: Anderman ve Johnston’un (1994) *Gençlerin Güncel Olay Bilgileri Üzerindeki Güdüleyici Etkiler* adlı bir çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin amaçları, yeterli inançları, haberleri araştırma durumları ve güncel olay bilgileri arasındaki ilişkileri araştırılmıştır. Araştırma ortaokul ve lise öğrencileri ile yapılmıştır. Güncel olay testi ve güdüleyici etmenler kaynakları ise veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Analiz sonucunda araştırmacılar, ortaokuldaki erkek öğrencilerin haberler konusundaki öz yeterliklerinin daha çok olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca lisede de yine erkek öğrencilerin

okul dışında haberleri kız öğrencilerden daha çok araştırdığını ortaya koymuştur (Deveci, 2007).

Wilson ve diğerlerinin (1999) “*Güncel Tartışmalı Konuların Programla Bütünleştirilmesi Konusunda Öğretmenlerin Görüşleri*” adlı araştırmasında, “tartışmalı konular sosyal bilgiler programının bir parçası mıdır?” sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu hedefle sosyal bilgiler öğretmenlerinin güncel tartışmalı konuların programla bütünleştirilmesine ilişkin görüşleri anket ve görüşmelerle araştırılmıştır. Anket sonucuna göre öğretmenlerin güncel olaylarla dersleri bütünleştiremediği görülmüş ve gerekçe olarak da program içeriğinin güncel olaylar ile ilgili olmadığı gösterilmiştir (Akt., Deveci, 2007).

Haas ve Laughlin (2000) yaptıkları çalışmada, güncel olayların öğretimini öğretmenlere uygulanan anketle belirlemeye çalışmışlardır. Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) üyesi tarafından “‘Sosyal bilgiler öğretmenleri, ders sırasında güncel olayları nasıl öğretmektedir?’” sorusunu yanıtlamak üzere ilkök, ortaokul ve lisedeki öğretmenlere anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre öğretmenlerin, sosyal bilgiler eğitimlerinde güncel olayları ele aldıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, güncel olay öğretimini mesleki yükümlülüklerinin bir gereği olarak gördüğü tespit edilmiştir (Akt., Deveci, 2007).

Kabapınar ve Baysal (2004) tarafından; “*İlköğretim Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin Tasarlanması ve Değerlendirilmesi*” isimli bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, öğretim ortamı gazeteler kullanılarak gerçek yaşama yönelik hazırlandığında öğrencilerin problemlerin çözülmesinde ve farklılıkların tanınmasında etkin bir rol alabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çelikkaya ve Yakar’ın (2015) “*Sosyal Bilgiler Programında Gazete, Dergi Ve İnternet Haberlerinin Kullanılması*” adlı çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmada ilköğretim MEB ve özel yayınevlerince basılan 4., 5., 6., ve 7.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında gazete, internet ve dergi haberlerinin yer alması durumunun belirlenmesi için nitel veri toplama yöntemlerinde doküman incelemesi tekniği kullanılarak bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonunda MEB yayınlarında haber temaları özel yayınevlerine göre daha fazla yer almaktadır.

Akdağ, Oğuz, Tatar ve Subaşı (2014) “*Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Güncel Olaylar Bağlamında Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, güncel olayların ders kitaplarında yeterli olup olmadığı öğretmen bakışıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin çoğunun

derslerinde güncel olaylara yer verdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ders kitaplarında yer alan güncel olayları yetersiz bulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gedik (2010) “*Güncel Olayların İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanımı ve Öğrenci Görüşleri*” adlı bir çalışma yapmıştır. İlgili çalışmada ilköğretim 4.-7. sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler dersinde güncel olaylara yer verilmesinin ve bazı güncel olaylar hakkındaki düşüncelerini tespit etmek amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda derslerde güncel olaylara yer verme öğrencilerin derse karşı ilgisini artırmaktadır bulgusuna varılmıştır.

Ünlüer ve Yaşar, (2008) “*Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada öğrenci görüşleri bir araya getirilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre derslerde gazete gibi materyallerine yer vermek öğrencilerin derse ilgisini artırmaktadır. Ayrıca araştırmaya göre, derslerde gazete kullanımı öğrencilerin okuma anlama becerileri üzerine de olumlu etkilere sahiptir.

Arın ve Deveci, (2008) “*Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Hatırd Tutma Düzeyine Etkisi*” adlı çalışmalarında Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yer vermenin öğrencilerin akademik başarıları ve bilgilerinin kalıcılığına etkisini incelemiştir. Bu çalışma sonucunda Arın ve Deveci, (2008) derslerde güncel olaylara yer vermenin akademik başarıyı artırdığı ve hatırlama düzeyinde olumlu etkiye sahip olduğunu belirlemiştir.

Drama: Dramanın eğitim üzerine etkisi birçok çalışmada ele alınıp incelenmiştir. Bu çalışmalardan bazıları şöyledir:

Üstündağ (1997) tarafından yapılan çalışmada; ilköğretim 8. sınıfta okutulan “*Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi*” dersindeki, “*Hürriyetçi Demokrasimizde Temel Hak ve Ödevlerimiz*” ünitesi yaratıcı drama yöntemi ile öğretilmiştir. Uygulanan bu yöntemin öğrenci başarısına ve derse yönelik tutumlarına etkisi araştırılmıştır. Sonuç olarak deney grubu lehine başarı düzeyleri ve derse yönelik tutumlarda anlamlı bir fark bulunmuştur.

“Öztürk (1997) tiyatro dersinin dramayla birlikte işlenmesinin öğretmen adaylarının sözel iletişim becerilerine etkisini araştırmıştır” (Akt., Günaydın, 2008).

Koç (1999), “*Yaratıcı Dramanın Öğrenmeye Etkisi-Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Yöntem Olarak*” adlı bir çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmada drama yönteminin öğrenmeye etkisi incelenmiştir. Değerlendirme sonucunda deney grubu ile kontrol grubu arasında deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Özdemir (2003) “*Yaratıcı Drama Dersinin Duygusal Zeka Gelişimine Etkisi*” alı çalışmasında duygusal zeka gelişimine yaratıcı drama dersinin etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda dramanın duygusal zeka gelişiminde rol oynadığı tespit edilmiştir.

Sağlam (2003) “*Dramatik eğitim: amaç mı? araç mı?*” adlı çalışmasında, dramatik eğitimin tarihsel süreci ve önemli yöntemlerinden bahsetmiştir. Ayrıca dramanın bir araç mı yoksa amaç mı olduğu irdelenmiştir.

Akyüzler (2007), “*Öğrencilerin müzik becerilerini geliştirmede dramanın etkisi*”ni incelediği çalışmasında, temel müzik bilgisi kazanımında drama yönteminin geleneksel yönetime kıyasla daha verimli olduğu yargısını paylaşmıştır.

Kara ve Çam (2007) “*Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi*” adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın sonucunda yaratıcı dramanın belirlenen sosyal becerilerin kazandırılmasında etkili rol oynadığı bulgusuna varılmıştır.

Ceylan ve Ömeroğlu (2007) “*Okul Öncesinde Drama Dersinin Üniversite Öğrencilerine Katkısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*” adlı çalışma yapmıştır. Bu çalışma okul öncesi eğitim programındaki öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yapılandırmacı yaklaşım temelinde yaratıcı drama yönteminin uygulama örnekleri üzerinde durmuştur.

Okvuran (1993) “*Yaratıcı Drama Eğitiminin Empatik Beceri Ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*” adlı çalışmasında dramanın empatik beceriler üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okvuran 1995’teki “*Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitimin Önemi Ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*” adlı çalışmasında da yaratıcı dramanın empatik beceriler üzerindeki etkilerini incelemiştir. Okvuran (2000) “*Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar*” adlı çalışmasıyla yaratıcı dramaya karşı tutumları tespit etmiştir. Okvuran’ın (2001) “*Okulöncesi Dönemde Yaratıcı Drama*” çalışmasında yaratıcı dramanın okulöncesi dönemde nasıl kullanılacağını belirtmiştir. Okvuran (2003) “*Drama Öğretmeninin Yeterlilikleri*” adlı çalışmasında drama etkinliğinde öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerinden bahsetmiştir.

Günlükler: Günlükler 2009 yılında C. Koç ve H. Yıldız tarafından yapılan “*Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler*” adlı çalışmada ölçme aracı olarak günlük kullanılmıştır. Bu aracın kullanılmasıyla planlanan ve ön görülen çalışmalar ile gerçekleştirilen uygulamaların tutarlılık gösterip göstermediği tespit edilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde öğrenci günlükleri ile ilgili fen (Lynch, 2003, Korkmaz, 2004; Ruiz-Primo, Li, Ayala ve Shavelson, 2004; Klentschy, 2005; Morrison, 2005; Aschbacher, Alonzo, 2006; Kılıç, 2006; Morrison, 2008; akt., Avcı Erduran, 2008), matematik (Carter, 2009), okulöncesi (Brenneman ve Louro, 2008), psikoloji (öğrenme) (Connor-Greene, 2000) ve coğrafya (Park, 2003) alanlarında da çalışıldığı görülmektedir (Arslan, 2017, ss.1018-1021).

Sayıtlar

Bu araştırma;

1. Kontrol altına alınamayan değişkenlerin deney ve kontrol gruplarındaki öğrencileri aynı şekilde etkilediği,
2. Öğrencilerin tutum ölçeğinde yer alan maddelere doğru ve samimi bir şekilde yanıtlar verdiği,
3. Öğrencilerin, başarı testinde yer alan sorulara bilgileri doğrultusunda cevap verdikleri gibi sayıtlar üzerinden yürütülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen ile yürütülmüştür. Deneysel desenler, değişkenler arasındaki neden sonuç ilişkilerini belirlemeyi hedefleyen araştırma desenleridir. Araştırmacı bu amacını gerçekleştirmek için deneysel değişkenleri (bağımsız değişkenleri) manipüle etmek (değişimleme), iç geçerliliği korumak için dışsal (istenmedik) değişkenleri kontrol altına almak ve bağımlı değişkenler üzerinde ölçme yapmak durumundadır (Borg ve Gall, 1989; Kerlinger, 1973; Akt: Büyüköztürk, 2010). Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarının kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlara etkisinin inceleneceği bu araştırmada, bağımsız değişken yerel toplum çalışmaları, bağımlı değişkenler ise öğrenci başarıları ve tutumlarıdır.

Ön test-son test kontrol gruplu desen (ÖSKD), sosyal bilimlerde yaygın kullanılan karışık bir desendir. Katılımcılar, deneysel işlemten önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler. ÖSKD, tek ilişkili desendir. Çünkü aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler. Bunun yanı sıra, farklı deneklerden oluşan deney ve kontrol gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması nedeniyle de bu desen, ilişkisizdir. Bu nedenle ön test-son test kontrol gruplu desen, karışık bir desendir (Howitt, 1997, Akt., Büyüköztürk, 2007).

Araştırma aşağıdaki işlem basamakları takip edilerek yürütülmüştür:

1. Araştırmanın yapılacağı okul, araştırmacının kolay ulaşım sağlayabileceği okullar arasından seçkisiz (random) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.
2. Belirlenen okulda araştırmanın yapılabilmesi için Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne çalışmanın amacını, kapsamını ve içeriğini belirten bir izin dilekçesi enstitü aracılığı ile gönderilmiştir. Dilekçeye ek olarak başarı testi, tutum ölçeği ve çalışmanın uygulama planı da sunularak uygulama izni alınmıştır.
3. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak olan “*Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Akademik Başarı Testi*” Erzurum İli Aziziye İlçesi'nde bulunan bir ortaokulun altıncı sınıfında öğrenim gören toplam 65 öğrenciye pilot olarak uygulanmıştır.

4. Pilot çalışmadan elde edilen veriler SPSS programı ile madde analizine tabii tutulmuştur. Madde analizleri sonucunda, madde gücülüğü orta düzeyde ve ayıricılık gücü yüksek maddelerden oluşan standart bir başarı testi elde edilmiştir.
5. Gömleksiz ve Kan (2013) tarafından geliştiren “*Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği*”nin daha önceden pilot uygulaması yapılmış, güvenilirlik ve geçerliliğinin belirlenmiş olması nedeniyle yeni bir pilot uygulama yapılmadan, deney ve kontrol gruplarına uygulanmasına karar verilmiştir.
6. Akademik başarı, sosyoekonomik durum ve cinsiyet gibi özellikleri birbirine yakın sınıflar bir araya getirilerek aralarından basit seçkisiz örneklem (random) yoluyla deney ve kontrol grupları belirlenmiştir.
7. Deney grubundaki öğrencilere ve velilere, yerel toplum çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek olan faaliyetler hakkında bilgilendirici seminer yapılmıştır.
8. Araştırmacı, ders öğretmeni ile birlikte deney grubunda gerçekleştirilecek olan etkinlikleri planlayarak okul yönetiminin de desteğinin alınmasını sağlamıştır. Uygulama, 6 haftada 18 ders saati içinde yapılmıştır. Ön test ve son test uygulamaları, bu sürenin dışında tutulmuştur.
9. Deney ve kontrol gruplarına “*Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Akademik Başarı Testi*” ile “*Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği*” ön test olarak uygulanmıştır.
10. Ön testlerin ardından deney grubuna, “*Kültür ve “Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler”* öğrenme alanındaki konular; YTÇM uygulamalarından olan; **tarihi alan gezisi, drama, gezi-gözlem, mülakat-röportaj, tarih sergisi ve yazılı/görsel medya ürün dosyası** teknikleri kullanılarak öğretim yapılırken, kontrol grubu, bağımsız değişkenlerin etkisine maruz bırakılmayarak dersler olağan akışında devam ettirilmiştir (Ek-1).

Deneyisel işlem sırasında araştırmada deney grubu üzerinde etkisini arttırmak için yerel toplum çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek etkinlikler, modelin ilkeleri esas alınarak uygulama programı hazırlanmıştır. Araştırmacı, uygulama süreci boyunca deney grubundaki derslere birebir katılmış ve böylece sürecin doğru bir şekilde ve kontrol altında ilerlemesini sağlamaya çalışmıştır. Kontrol grubuna ise müdahale edilmemiştir. Ders öğretmeni; eğitimi, öğretim programındaki ilkelere uygun olarak gerçekleştirmiştir. Her dersin sonunda öğretmen ve araştırmacı uygulamaya ilişkin olarak görüş alışverişinde bulunmuştur. Yerel toplum çalışmaları etkinlikleriyle gerçekleştirilen öğretim programı hazırlanırken aşağıdaki işlemler yapılmıştır.

- Hedef ve Hedef Davranışların Belirlenmesi: Sosyal Bilgiler dersi beşinci sınıf "*Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler*" öğrenme alanlarına ilişkin konuların öğretiminde, MEB'nin programındaki amaçlar, davranış olarak ifade edilmeye elverişli hedeflere ve bu hedefler de ölçülebilir davranışlara dönüştürülmüştür. Hedef ve hedef davranışların ilköğretim sosyal bilgiler dersi için ilköğretim programında öngörülen hedeflerle tutarlılığı konusunda uzman görüşüne başvurulmuştur.
 - Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu, ders öğretmeninin hazırladığı öğretim programı doğrultusunda öğretim görürken, deney grubu için araştırmacı tarafından bir uygulama planı hazırlanmıştır. Bu plana uygun olarak, sınıf içinde kullanılabilecek teknik materyaller temin edilmiştir. Uygulama planında yer alan ve okul dışı uygulamaları içeren konular için, okul yönetimi ve ilçe MEM'e gönderilmek üzere izin belgeleri ve dilekçeler hazırlanmıştır. Uygulamanın yürütüleceği kurumlarla iletişime geçilerek, etkinlikler için randevu alınmıştır.
11. Yapılan çalışmalar ve gerçekleştirilen uygulamalar hakkında somut veri sağlanması için öğrencilerden ders etkinlik örnekleri alınmıştır. Ayrıca fotoğraf, video ve ses kayıtları toplanmıştır.
 12. Altı haftalık deneysel işlemin ardından deney ve kontrol gruplarına "*Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Akademik Başarı Testi*" ile "*Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği*" son test olarak uygulanmıştır.
 13. Son aşamada deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı, ön test – son test puan ortalamaları ile tutum ölçeği ön test – son test puan ortalamaları karşılaştırılarak bağımsız değişkenin etkili olup olmadığı saptanmıştır.
 14. Araştırma verileri analiz edilerek yorumlanmıştır.
 15. Elde edilen veriler raporlaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 1. *Uygulama Modeli*

GRUP	UYGULAMA ÖNCESİ	UYGULAMA ŞEKLİ	UYGULAMA SONRASI
Deney	Ön Test	YTÇM İle Öğretim	Son Test
Kontrol	Ön Test	Geleneksel Yöntem	Son Test

Gerçekleştirilen Etkinlikler

Tarihi alan gezisi.

Tablo 2. Tarihi Alan Gezisi

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
Kültür ve Miras	Güzel Ülkem	Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesneleri ve eserleri tanıtır.	30 Ekim 3 Kasım	Tarihi Alan Gezisi

Yerel toplum çalışmaları kapsamında yapılan bu etkinlik aşağıdaki aşamalar izlenerek gerçekleştirilmiştir.

1. Okul yönetimine konu hakkında bilgi sunularak izin dilekçesi verilmiştir (Ek-2).
2. Velilere konu hakkında bilgi verilerek izin dilekçeleri alınmış ve alınan izin dilekçeleri okul yönetimine sunulmuştur (Ek-3).
3. Gezinin düzenleneceği mekânlar, ulaşım sağlanamayan ancak ülkemizin önemli tarihi ve doğal güzelliklerinin sınıfta görsellerle sunumu için konular belirlenip gruplar oluşturulmuştur. Ayrıca konular hakkında, öğrencilerin ön araştırma yapması ve soru hazırlamaları için program sunulmuştur (Ek-41).
4. Öğrenciler, dörderli beş gruba ayrılmış ve her bir grubun tarihi bir mekânı incelemesi istenmiştir.
5. Ulaşım hizmeti için, servis ayarlanmıştır.
6. Belirlenen mekânlar, birbirine yakın oldukları için ve okulun da bu mekânlara uzak olmaması nedeniyle etkinlik, ders saatlerinden ayrı bir zamanda gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda; Çifte Minareli Medrese, Erzurum Ulu Camii, Erzurum Kalesi, Saat Kulesi, Yakutiye Medresesi ve Rüstem Paşa Bedesteni'ne gezi düzenlenmiştir (Ek-6-7).
7. Gezilen mekânlarda, öğrencilerin konuları sunması sağlanmıştır. Gerekli yerlerde ise, mekânlarda bulunan ilgili kişilere sorular yöneltilmiş ve cevaplar alınmıştır.
8. Aynı hafta içerisindeki derste öğrencilerin konu hakkında hazırladıkları soruları ilgili kişilere yöneltmeleri sağlanmış ve materyallerle sunum yapılmıştır (Ek-8-9-10).
9. Konu araştırmacı tarafından özetlenerek öğrencilerle birlikte çıkarımlarda bulunulmuştur (Ek-35-42-43-44-45).
10. Çıkarımların ardından özetleme çalışması yapılarak ders sonlandırılmıştır.

Röportaj- mülakat.

Tablo 3. Röportaj- Mülakat

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
Kültür ve Miras	Kültürel Özelliklerimiz	Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.	6/10/13/17 KASIM	Röportaj-Mülakat

YTÇM’ de etkinlik örneği olarak mülakat tekniğinden yararlanırken şu aşamalar izlenmiştir:

1. Öğrencilere mülakatın ne olduğu ve nasıl gerçekleştirileceği hakkında bilgi sunulmuştur. Mülakatın aşamaları hakkında bilgi verilmiştir. Bu aşamalar;
 - Kendini tanıtmak,
 - Amacını en kısa yoldan açıklama,
 - Görüşme için randevu talep etme,
 - Görüşülecek kişiden konu içeriği hakkında bilgi alma ve görüşmeyi gerçekleştirme,
 - Görüşme öncesinde ve sırasında nezaket kurallarına uyma,
 - Görüşmenin bitirilmesi ve izin istemedir.
2. Amacın ne olduğu üzerinde özellikle durulmuştur. Öğrencinin soruları kendisinin hazırlaması ve süreci kendisinin yürütmesi istenmiştir.
3. Öğrencilerin, konuda belirlenen farklı kültürler ile kendi kültürünü karşılaştırması için, mülakat yapılacak farklı kültürden bireylerin belirlenmesine yardımcı olunmuştur. Bu bağlamda öğrenciler, yakın çevrelerinde bulunan; sağlık ocakları, karakol ve öğrenci yurdu gibi yerlere yönlendirilmiştir.

4. Okul dışında ve yabancı bireylerle yapılacak mülakatlarda, aile üyelerinden bir kişi öğrenciye refakat etmesi için bilgilendirilmiştir.
5. Mülakatın günü ve saati, öğrenci ile görüşmeci tarafından ortak olarak belirlenmiştir. Görüşmenin kayıt altına alınması için; video, fotoğraf ve ses kayıtlarından yararlanılmıştır. Ayrıca görüşmeler, öğrenci tarafından yazıya aktarılmıştır.
6. Yapılan mülakatlar; sınıfta dinlenerek, izlenerek ve okunarak sunulmuştur. Mülakatlardan yola çıkarak, kültürle ilgili sınıfça çıkarımlarda bulunulması sağlanmıştır.(Ek-11-12-13-46-47-48-49)
7. Çıkarımların ardından özetleme çalışması yapılarak ders sonlandırılmıştır.

Tarih sergisi.

Tablo 4. *Tarih Sergisi*

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
Kültür ve Miras	Geçmişten Günümüze	Kültürel öğelerin insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir.	20/24 Kasım	Tarih Sergisi

Tarih sergisi etkinliği gerçekleştirilirken şu aşamalar izlenmiştir:

1. Tarih sergisinin ne olduğu ve bu sergide yer verilebilecek materyaller hakkında bilgi verilmiştir.
2. Materyallerin, hangi yolla ve nasıl elde edilebileceği bilgisi verilmiştir. Bu bağlamda, öğrencinin sergilemek üzere evinden, komşularından, akrabalarından ve yakın çevresinden elde edebilecekleri çeşitli materyalleri edinebilecekleri bilgisi verilmiştir.
3. Materyaller toplanırken; bu materyalin ne olduğu, ne amaçlarla hangi alanlarda ve ne zaman kullanıldığı bilgisinin de edinilmesi istenmiştir.
4. Okulda uygun bir alan bulunamadığı için getirilen materyaller, öncelikle tek tek sınıfta sunulmuş ve ardından sınıfta uygun alana yerleştirilmiştir. Öğrenciler, sunumların ardından serbest bırakılmıştır. Materyal hakkında sorusu olan ve detaylı

incelemek isteyen öğrenciler, ilgili nesnelerin yanına giderek nesneleri bizzat inceleme fırsatı bulmuştur (Ek-14-15).

5. Materyaller hakkında genel çıkarım ve özetlemelerde bulunarak ders sonlandırılmıştır.

Yazılı/görsel medya ürün dosyası.

Tablo 5. *Yazılı/Görsel Medya Ürün Dosyası*

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	İklim ve Yaşamım	Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.	11/15 Aralık	Yazılı/Görsel Medya Ürün Dosyası

Bu etkinlik gerçekleştirilirken aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

1. Etkinlik kapsamının ne olduğu, amacı ve hangi ürünlerin kullanılabileceği açıklanmıştır.
2. Materyallerin nasıl elde edileceği ve sunulacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler çevrelerindeki bireylere, internet ve kütüphane kaynaklarına yönlendirilmiştir. Bu kaynaklardan konuyla ilgili gazete, dergi gibi medya ürünlerinin yanı sıra yazılı ve sözlü edebi ürünler toplanarak incelenmiştir.
3. Kendi aralarında grup oluşturan öğrenciler sırayla topladıkları materyalleri sınıfa sunmuştur. Ayrıca öğrenciler, büyüklerinden dinledikleri masal ve hikâyeleri de sınıfta paylaşmışlardır. Sunulan her materyalin ardından tüm sınıf tarafından çıkarımlar yapılmıştır (Ek-16-17-18-19-20-36-37-38-39-40)
4. Çıkarımların ardından özetleme çalışması yapılarak ders sonlandırılmıştır.

Drama.

Tablo 6. *Drama*

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Nerede Yaşanır?	Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.	18 – 22 Aralık	Drama

YTÇM kapsamındaki etkinliklerden biri olan drama, aşağıda belirtilen aşamalar izlenerek gerçekleştirilmiştir:

1. Öğrencilere; dramanın ne olduğu, etkinlik kapsamında neler yapılabileceği, etkinliğin amacı doğrultusunda nelere dikkat edilmesi gerektiği bilgisi verilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerden öncelikle aileleri veya çevrelerindeki bireylerle görüşerek oluşturacakları metin hakkında fikir alışverişinde bulunmaları istenmiştir.
2. Öğrenciler, önce aile ve çevrelerindeki bireylerle görüşüp senaryonun taslağını oluşturmuştur. Ardından dramada rol vermek istedikleri kişilerle bir araya gelerek, beyin fırtınasında bulunmuştur. Aralarında oylama yaparak en beğendikleri senaryoyu seçmişler ve senaryoyu, ana hatlarıyla oluşturmak için görüş alışverişinde bulunmuşlardır.
3. Öğrencilerin sergilemek istedikleri oyunda kullanacakları araç-gereç ve kostümler konusunda öğrencilere yardımcı olunmuştur.
4. Oyunlar 15 dakikalık tek perdeler halinde sunulmuş, her oyunun ardından oyunun amaç ve ana fikirleri incelenmiş ve çıkarımlarda bulunulmuştur.
5. Etkinlik sonunda öğrencilerin süreç hakkındaki görüşleri alınıp, çıkarımların ardından özetleme çalışması yapılarak ders sonlandırılmıştır (Ek-21-22-23-24-25-26-50-51-52).

Uzman daveti (kaynak kişi davet).

Tablo 7. Uzman Daveti (Kaynak Kişi Davet)

ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIM	TARİH ARALIĞI	YTÇM ETKİNLİK
İnsanlar, Yerler Ve Çevreler	Afetler ve Çevre Sorunları	Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.	25 /29 Aralık	Uzman Daveti (Kaynak Kişi Davet)

YTÇM etkinliği kapsamında bu teknikten yararlanma adına “Afetler Ve Çevre Sorunları” konusunda yetkililerin sınıfta sunum yapması talebi ile Erzurum AFAD İl Müdürlüğü ile iletişime geçilmiştir. Müdürlükte yapılan görüşme neticesinde, öğrencilerin AFAD tarafından kullanılan ekipmanları yakından görmeleri, kurtarma faaliyetlerini gerçekleştiren bireylerle birebir görüşme fırsatı yakalamaları, AFAD birimlerinin yakından tanınması için bu kuruma gezi düzenlemenin öğrenciler açısından daha yararlı olacağı konusunda görüş birliğine varılmıştır. Bu bağlamda uzman daveti etkinliği yerine kuruma gezi etkinliği düzenlenmiştir. Gezi etkinliği sırasında gerçekleştirilen aşamalar şu şekildedir:

1. Okul yönetimi konu hakkında bilgilendirilmiş ve izin dilekçesi sunulmuştur,
2. Aileler konu hakkında bilgilendirilmiş ve izin dilekçeleri alınarak okul yönetimine sunulmuştur,
3. Öğrencilere gezi ve etkinlik hakkında bilgi sunularak ön araştırma yapmaları ve konu hakkında soru hazırlamaları istenmiştir,
4. Servis hizmeti AFAD tarafından karşılanarak, ders saatinden ayrı olarak sabah saatlerinde AFAD'a gezi gerçekleştirilmiştir.
5. Eğitim biriminde ağırlanan öğrencilere; uzmanlar tarafından doğal afetler, afetlere karşı alınabilecek önlemler, afetlerden korunma yolları ve AFAD hakkında bilgi sunulmuştur,
6. Video ve fotoğraflarla desteklenen sunumun ardından öğrenciler, uzmanlara sorularını yönlendirmiş ve uzmanlardan cevap almışlardır (Ek-27-28-29-30-31-32-33),
7. Soru-cevap aşamasının ardından, AFAD yetkilileri gözetiminde öğrencilerle deprem tatbikatı gerçekleştirilmiştir,
8. Tatbikattan sonra kurumda bulunan birimler gezilmiş, kullanılan ekipmanlar tanıtılmış ve arama faaliyetlerinde kullanılan köpekler gözlenmiştir,
9. Gezinin ardından okula dönülerek öğrencilerle kahvaltı yapılmıştır. (Ek-28-31)
10. Derste öğrencilerle, yapılan gezi hakkında görüşülmüş, öğrencilerin konu hakkındaki düşünceleri alınmış ve konu özetlenerek ders sonlandırılmıştır.

Bu etkinlik yerel ve ulusal basının da dikkatini çekmiş ve haber sitelerinde bu etkinliğe yer verilmiştir (Ek-55).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Erzurum ili Aziziye ilçesinde bulunan bir ortaokulun aynı kademedeki iki farklı sınıflarında öğrenim gören toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada deney ve kontrol grupları oluşturulurken sırasıyla aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırma, doğal ortamda gerçekleştirildiği için denekleri ayırarak grupların oluşturulması mümkün olmamıştır. Ancak, araştırmanın yürütüldüğü okulda yer alan tüm beşinci sınıfların; cinsiyet, sosyoekonomik durum ve akademik başarı düzeyi gibi özellikleri dikkate alınarak, birbirine en yakın gruplar belirlenmiştir. Bu

gruplardan, hangisinin deney hangisinin kontrol grubu olacağına basit seçkisiz örnekleme yöntemi (random) ile karar verilmiştir.

2. Buna göre 5-H şubesi kontrol grubu, 5-B şubesi ise deney grubunu oluşturmuştur.
3. Grupların ders ortalamaları, cinsiyet dağılımı ve sosyoekonomik düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 8 Tablo 9 ve Tablo 10 'da verilmiştir.

Tablo 8. *Grupların İlkokul Başarı Ortalamaları*

Gruplar	Başarı Ortalaması
Deney G.(5-B)	77.8
Kontrol G.(5-H)	78.7

Tablo 9. *Grupların Cinsiyet Dağılımı*

Gruplar	Cinsiyet Dağılımı
Deney G.(5-B)	12 Kız 8 Erkek
Kontrol G.(5-H)	11 Kız 10 Erkek

Tablo 10. *Grupların Sosyoekonomik Durumları*

Gruplar	Kontrol G.(5-H)	Deney G.(5-B)
Okul dışında para kazanmak için çalışıyor musunuz?	Hayır-20	Hayır-20
Günlük veya haftalık harçlık alıyor musunuz ?	Evet-15 Hayır-5	Evet-13 Hayır-7
Babanızın öğrenim durumu nedir ?	Lise M.- 10 İlkokul M.- 3 Üniversite M.- 7	Lise M.- 7 İlkokul M.- 5 Üniversite M.- 8
Babanızın işi nedir?	Kamu – 12 Özel – 6 Serbest - 2	Kamu – 15 Özel – 2 Serbest - 3
Hane ortalama geliri nedir?	2000 tl ve üzeri-17 2000 tl altı -3	2000 tl ve üzeri-16 2000 tl altı -4
Annenizin öğrenim durumu nedir ?	Lise M.- 8 İlkokul M.- 5 Üniversite M.- 7	Lise M.- 9 İlkokul M.- 7 Üniversite M.- 4
Annenizin işi nedir?	Çalışmıyor-16 Kamu-2 Özel-2	Çalışmıyor-18 Kamu-2 Özel-0
Ev Kira mı – Size mi ait?	Kira-15 Kendi - 5	Kira-12 Kendi - 8
Kendinize ait odanız var mı? (ortak kullanım)	Evet-18 Hayır-2	Evet-19 Hayır-1

Değişkenler

Bağımlı değişken.

Bu araştırmanın bağımlı değişkenleri;

- Beşinci sınıf, Kültür ve Miras - İnsanlar Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanı Akademik Başarı Testi ile ölçülen akademik başarı,
- Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ile ölçülen, sosyal bilgiler dersine karşı öğrenci tutumudur.

Bağımsız değişken.

Araştırma süresince beşinci sınıf “Kültür ve Miras- İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında uygulanan YTÇM öğretim yöntemleri (tarihi alan gezisi, drama, gezi-gözlem, mülakat-röportaj, tarih sergisi ve yazılı/görsel medya ürün dosya) araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplamak amacıyla ilköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi "*Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler*" öğrenme alanlarına ait başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını belirlemek amacıyla Gömleksiz ve Kan (2013) tarafından geliştiren Sosyal bilgiler Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarının özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Başarı Testi: Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Başarı Testi, bu öğrenme alanlarında yer alan yedi kazanıma yöneliktir ve her bir kazanım için üç ile dört arasında değişen farklı soruları içermektedir. Hazırlanan başarı testi ön test olarak uygulanmadan önce ölçme değerlendirme ve konu alanı uzmanlarına incelenmiş ve pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama Erzurum İli Aziziye İlçesinde bulunan bir ortaokulun 6. sınıfında öğrenim gören toplam 65 öğrenciyle yapılmıştır. Pilot çalışmadan elde edilen veriler SPSS programı ile madde analizine tabi tutulmuştur. Madde analizleri sonucu madde gücü $p: 0,40$ ile $0,60$ ve ayırıcılık gücü katsayısı $0,30$ 'un üzerinde olan maddeler başarı testine alınmıştır. Böylece, madde gücü orta ve yüksek düzeyde ve ayırıcılık gücü yüksek maddelerden oluşan standart bir başarı testi elde edilmiştir (Büyüköztürk, 2010). Bu ölçme aracı ön test ve son test olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır (Ek-5).

"Kültür ve Miras – İnsanlar, Yerler ve Çevreler Başarı Testinin" geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

- 1- Okul müfredat programına bağlı kalınarak ünite hedef ve davranışlarının yer aldığı bir belirtke tablosu hazırlanmıştır.
- 2- Sosyal Bilgiler ders kitabı, yardımcı kaynak kitapları ve internetten yararlanılarak belirtke tablosundaki davranışlar doğrultusunda çoktan seçmeli 70 soruluk taslak başarı testi hazırlanmıştır.
- 3- Taslak başarı testi üzerinden yukarıda ifade edilen okulda pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmada başarı testinde yer alan maddelerin madde gücü zayıf ($p:0,20$ 'nin altında) ve ayırıcılık gücü ($0,23$ 'ün altında) düşük çıkmıştır. Bu yüzden taslak başarı testi tamamen iptal edilmiştir. Hazırlanan belirtke tablosu doğrultusunda kazanımları ölçecek 70 soruluk başka bir başarı testi hazırlanmıştır. Bu başarı testi, 6. Sınıfta öğrenim gören toplam 65 öğrenciye yeniden uygulanmıştır.
- 4- Bu pilot çalışmadan elde edilen veriler üzerinden SPSS programı yardımıyla madde çözümlemeleri yapılmış, test istatistikleri (aritmetik ortalama, standart sapma, madde ayırıcılık gücü, güvenirlik katsayısı) hesaplanmıştır.
- 5- İstatistiksel çözümlemelere göre, ayırıcılık gücü indeksi $0,30$ ve üzerindeki, güçlük indeksi ise $0,40-0,60$ arasındaki maddeler araştırmanın ön ve son testine alınmıştır. Bu çalışma sonucunda toplam 35 soruluk bir test oluşturulmuştur. Kullanılan testin standart sapması $6,50$, ortalama gücü $0,48$ ve güvenirliği $0,73$ olarak bulunmuştur.

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği: Araştırmada yerel toplum çalışmalarının öğrencilerin Sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarını ne yönde etkilediğini tespit etmek amacıyla Gömleksiz ve Kan (2013) tarafından geliştiren Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 14'ü olumlu, 15'i olumsuz toplam 29 maddeden oluşan ölçek, beşli Likert tipinde hazırlanmıştır. Maddelerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla KMO ($.96$) ve Bartlett's test (8.990) değerleri hesaplanmış ve chi-square değeri ($p=0.000$) anlamlı bulunmuştur. "Analiz sonucunda sevme ($\alpha=.87$), yarar ($\alpha=.88$), ilgi ($\alpha=.77$), istek ($\alpha=.76$) ve güven ($\alpha=.74$) olarak isimlendirilen beş faktör belirlenmiştir. Beş faktörlü ölçeğin açıkladığı toplam varyans yüzde 55.95 'tir ve maddelerin faktör yükleri $.48$ ile $.78$ arasında değişmektedir" (Gömleksiz & Kan, 2013). Güvenirlik ve geçerliliği önceden yapılmış olduğu için tekrar pilot uygulama yapmaya ihtiyaç duyulmamıştır. Güvenirliği tespit edilen bu ölçeğe öncelikle ön test ve son test olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır (Ek-4).

Verilerin Analizi

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen veriler eşleştirilmiş iki grup arasındaki farkların testi (Paired Samples t-test) tekniğiyle analiz edilmiştir. Analiz işleminde bu tekniğin tercih edilmesinin nedeni; farklı iki koşulda elde edilen sonuçların farklı olup olmadığını araştırmada kolaylık sağlamasıdır. Bu analiz tekniğinin ön koşulu verilerin normal dağılım gösteriyor olmasıdır. Normal dağılım gösterdiği belirlenen veriler t- testine tabi tutulmuştur.

Gerçekleştirilen deneysel çalışmalarda uygulanan öğretim yönteminin etkisini belirleyebilmek için ön bilgi ve tutumlar gibi diğer değişkenlerin kontrol altına alınması gerekmektedir. Bu amaçla çalışmamızda deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilere ön test olarak “Sosyal Bilgiler Dersi Kültür Ve Miras \ İnsanlar, Yerler Ve Çevreler Öğrenme Alanı Akademik Başarı Testi” ile “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak bağımsız örneklem t- testi ile analiz edilmiştir.

“Birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bir bağımlı değişkene ortalamalarının karşılaştırılarak aralarındaki farkın gözlemlenmesine olanak tanıyan analiz yöntemi bağımsız gruplar t-testidir”(Ekiz, s.147 2017). Bağımsız gruplar t testi ’nin uygulanabilmesi için grup verilerinin normal dağılıma sahip olması gerekmektedir. Bu çalışmada 20’şer olmak üzere toplam 40 kişiden oluşan iki grup bulunmaktadır. Verilerin analizine geçilmeden önce grup verilerinin normal dağılım gösterip göstermedikleri araştırılmıştır. Veriler SPSS programına girilmiş ve normallik testi yapılmıştır. Normal dağılımın ölçütü olarak mod, medyan ve aritmetik ortalamanın birbirine yakınlığının yanı sıra verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir.

Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının 0’ a yakın olup olmadıklarına bakılmıştır. Bu katsayıların – 2 ile + 2 arasında olması kabul edilebilir görülmektedir (George ve Mallery, 2010). Normallik varsayımının yapılabilmesi için en önemli unsur Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile sorgulanmasıdır. Bu iki testle ilgili veriler Tablo 11 de gösterilmiştir. Gruptaki veri sayısı 50’den az olan çalışmalarda verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını yorumlamak için Shapiro-Wilk değeri kullanılırken 50’den büyük gruplarda ise Kolmogorov-Smirnov değeri kullanılır (George & Mallery, 2010).

Tablo 11. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Test Sonuçlarına Ait Değerler

	Kolmogorov-Smirnov(a)			Shapiro-Wilk		
	Sd	N	p	Sd	N	p
Kontrol grubu Başarı ön test	.164	20	.161	.895	20	.033
Kontrol grubu başarı son test	.088	20	.200	.978	20	.912
Kontrol grubu ön tutum	.109	20	.200	.969	20	.743
Kontrol grubu son tutum	.102	20	.200	.971	20	.767
Deney grubu başarı ön test	.127	20	.200	.948	20	.341
Deney grubu ön tutum	.156	20	.200	.960	20	.550
Deney grubu son tutum	.243	20	.030	.787	20	.010
Deney grubu başarı son test	.108	20	.200	.972	20	.804

(p > 0,05)

Bu araştırmada çalışma grupları yirmi kişiden oluştuğu için verilerin normal dağılımı hakkında yorum yapılırken Shapiro-Wilk değerlerine bakılmıştır. Shapiro-Wilk değerine göre gruplar anlamlı bir farklılığa sahip değildir ve gruplar normal dağılmıştır.

Tablo 12. Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

	Kontrol Grubu				Deney Grubu			
	N	$\bar{x}$	SD	p	N	$\bar{x}$	SD	p
Başarı Ön test	20	51	6,24	,033	20	53	7,96	,341
Başarı Son test	20	62	7,59	,912	20	77	10,47	,804
Ön tutum	20	92	1,03	,743	20	80	,267	,550
Son tutum	20	95	,967	,767	20	122	,861	,010

Tablo 12 incelendiğinde kontrol ve deney grubunda yer alan öğrenci verilerinin normal dağılım gösterdiği görülür (p>.05). Buna göre veriler parametrik testler kullanılarak (t- testi, ANOVA, ANCOVA...) analiz edilebilir. Normal dağılım göstermeyen gruplarda ise verileri analiz etmek için nonparametrik testler (Mann-Whitney U testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi) kullanılabilir (Ekiz, 2017).

Araştırmacının Rolü

Bu çalışmada araştırmacı uygulama öncesinde, süreci gerçekleştirecek ders öğretmeniyle görüş alış veriğinde bulunmuş ve ders öğretmenine gerekli bilgileri sunmuştur. Araştırmacı uygulama sırasında deney ve kontrol gruplarında gözlemci olarak rol almış ve

sürece dahil olmamıştır. Veriler, planlanan etkinliklerin gerçekleştirilmesinin ardından ders öğretmeni ile birlikte araştırmacı tarafından toplanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi “*Kültür ve Miras-İnsanlar, Yerler ve Çevreler*” öğrenme alanlarındaki başarısına ve sosyal bilgiler dersine karşı tutumları üzerine YTÇ modelinin etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar SPSS 20 ile incelenmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

DeneySEL Çalışma Verileri

Deney ve kontrol grubu öğrencilerine ait bütün test sonuçları Tablo 13 ve Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 13. Kontrol Grubundaki Öğrencilere Ait Tüm Test Puanları

ÖĞRENCİ	ÖN TEST BAŞARI	ÖN TEST TUTUM	SON TEST BAŞARI	SON TEST TUTUM
1	39	47	48	50
2	42	111	50	111
3	42	132	53	132
4	42	88	56	91
5	48	111	56	110
6	50	82	59	84
7	50	49	59	61
8	53	96	59	101
9	53	100	62	104
10	53	61	62	63
11	56	124	64	128
12	56	75	64	78
13	56	113	64	119
14	56	140	68	139
15	61	84	67	85
16	61	124	70	124
17	61	97	70	99
18	61	98	70	103
19	64	87	73	90
20	67	28	76	34
Ortalama	53	92	62	95

Tablo 14. *Deney Grubundaki Öğrencilere Ait Tüm Test Puanları*

ÖĞRENCİ	ÖN TEST BAŞARI	ÖN TEST TUTUM	SON TEST BAŞARI	SON TEST TUTUM
1	42	70	56	141
2	42	81	62	136
3	42	80	64	139
4	45	91	70	111
5	45	81	70	143
6	48	80	70	99
7	47	75	70	126
8	50	84	73	109
9	50	91	76	131
10	50	61	76	68
11	53	73	76	136
12	53	92	78	142
13	56	80	78	137
14	56	76	84	139
15	56	90	84	56
16	59	84	86	132
17	59	77	86	141
18	59	76	92	115
19	59	81	92	137
20	59	83	95	99
Ortalama* ¹	51	80	77	122

Verilerin Analizinden Elde Edilen Bulgular

Deney ve kontrol gruplarının akademik başarıları ön test puan ortalamalarına ilişkin bulgular ve yorumlar.

Gruplardaki öğrencilerin akademik başarıları ön test puan ortalamalarının farklılaşma durumunu tespit etmek için, ön testten elde edilen veriler bağımsız örneklem t- testi ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tablo 15’de sunulmuştur.

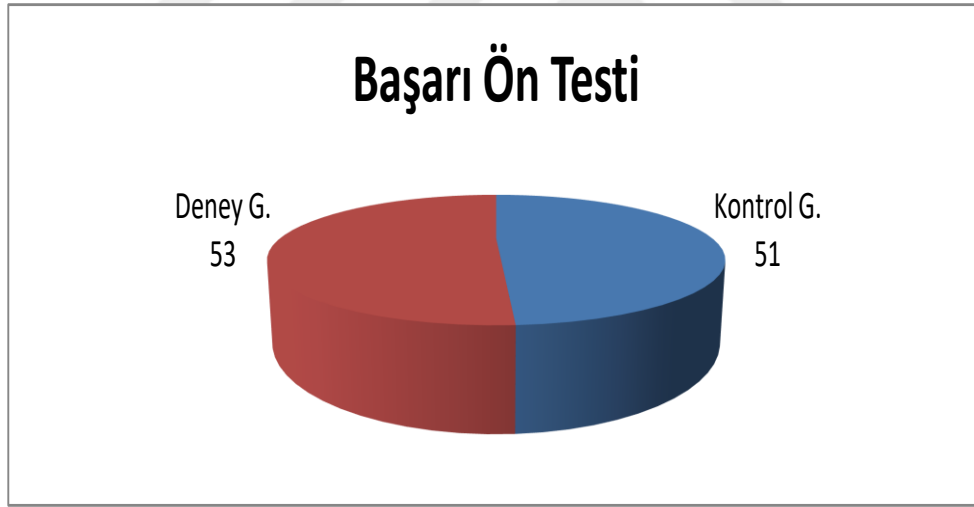
*¹ Başarı testi verileri en yakın onluğa yuvarlanmıştır
Tutum ölçeğinin olumsuz maddeleri ters çevrilmesi sonucu elde edilen puan ortalamasıdır

Tablo 15. Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T- testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	SD	t	F	P
Kontrol	20	51	7,96	,906		
Deney	20	53	6,24	,906	,616	,371

* $p>0,05$

Tablo 15 değerlendirildiğinde, deney ve kontrol gruplarının akademik başarı“ön test” puan değerlerinde anlamlı bir farklılığın bulunmadığı tespit edilmiştir ($t(38) = ,906, p = .371 > ,05$). Bu sonuçlara göre araştırmamızın birinci hipotezi doğrulanmıştır. Diğer bir deyişle grupların akademik başarı ön test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Kontrol grubunun ön test puanlarının ortalaması 51 iken, deney grubunun ön test puan ortalaması 53’ dür. Aradaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sayısal veriler öğrencilerin sorulara verdiği doğru yanıtların 100 üzerinden değerlendirilmesi ve küsuratlı çıkan sonuçların yuvarlanması sonucu elde edilen puanlardır. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı ön test puan ortalamaları Şekil 1’deki grafikte de gösterilmiştir.

Şekil 1. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı ön test puan ortalamaları.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları ön test puan ortalamalarına ilişkin bulgular ve yorumlar.

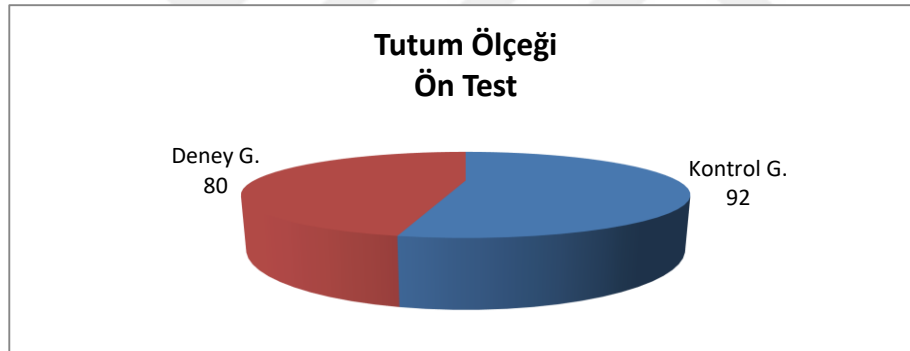
Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi hakkındaki tutumları ön test puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için, ön testten elde edilen veriler bağımsız örneklem t- testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 16’ da sunulmuştur.

Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	SD	t	F	p
Kontrol	20	92	1,05	1,89	18,129	,071
Deney	20	80	,276	1,89		

* $p > 0,05$

Tablo 16 incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler tutum ölçeği ön test puan ortalamaları arasında. 05 seviyesinde bir fark bulunmuştur. Ancak bu değer istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmemiştir ($t(38) = 1,89$; $p = .071 > .05$). Bu sonuçlara göre araştırmamızın ikinci hipotezi doğrulanmıştır. Diğer bir ifadeyle uygulamaya katılan öğrencilerin uygulamadan önceki tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı söylenebilir. Kontrol grubunun ön test tutum puan ortalaması 92 iken, deney grubunun ön test tutum puan ortalaması 80’ dir. Aradaki bu fark istatistiksel açıdan anlamlı kabul edilmemiştir. Deney ve kontrol gruplarının sosyal Bilgiler dersi hakkındaki tutumlarının ön test puan ortalamaları Şekil 2’deki grafikte de gösterilmiştir.

Şekil 2. Deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin ön test puan ortalamaları.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları son test puan ortalamalarına ilişkin bulgular ve yorumlar.

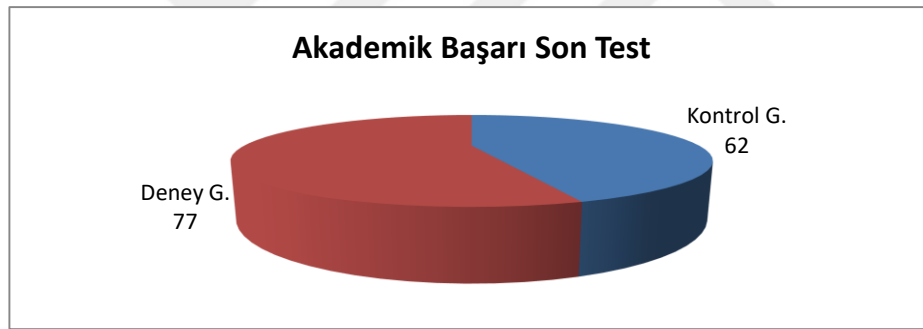
Deney ve kontrol gruplarının akademik başarıları son test puan ortalamaları arasında farkın bulunup bulunmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda, son testlerden elde edilen veriler bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiş ve bulgular tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	SD	t	F	p
Kontrol	20	62	7,59	-4,97	1,71	,000
Deney	20	77	10,4	-4,97		

* $P < 0,05$

Tablo 17 incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test puan ortalamaları arasında .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farkın olduğu görülmektedir ($t(38) = -4,97$; $p = .000 < .05$). Bu sonuçlara göre araştırmamızın üçüncü hipotezi doğrulanmıştır. YTÇ modelinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı son test ortalaması 77 iken, YTÇ modelinin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı son test ortalaması 62'dir. Aradaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı son test puan ortalamaları Şekil 3'teki grafikte de gösterilmiştir.

Şekil 3. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı son test puan ortalamaları.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları son test puan ortalamalarına ilişkin bulgular ve yorumlar.

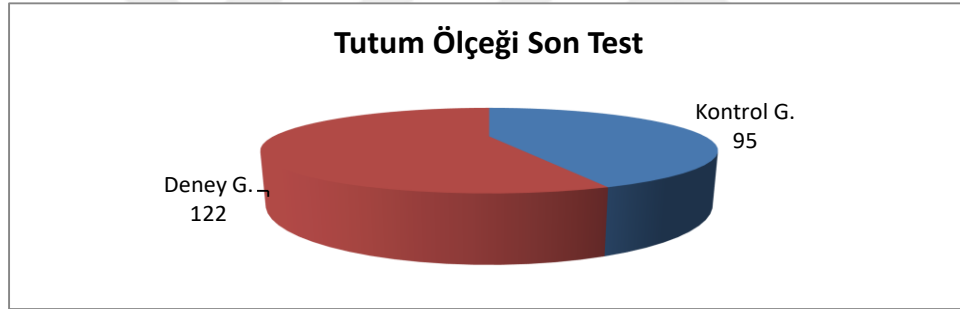
Deney ve kontrol grupları arasında sosyal bilgiler dersi hakkındaki tutumları son test puan ortalamaları arasında farkın anlamlılık düzeyini tespit etmek için veriler bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18. Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumları Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	SD	t	F	p
Kontrol	20	95	,967	-3,161	,271	,003
Deney	20	112	,861	-3,161		

* $p < 0,05$

Tablo 18'deki bulgulara göre, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği son test puan ortalamaları arasında .05 anlamlılık düzeyinde fark çıkmıştır ($F=271$; $p = .003 < .05$). Araştırmamızın dördüncü hipotezi doğrulanmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Deney grubu öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik son test tutum ortalamaları 122 iken, kontrol grubu öğrencilerinin son test tutum ortalamaları 95'tir. ($F= 271$; $p= .003 < .05$). Deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları hakkındaki son test puan ortalamaları Şekil 4'teki grafikte de gösterilmiştir.

Şekil 4. Deney ve kontrol gruplarının sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ilişkin son test puan ortalamaları

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretiminde “*Yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi*” ni tespit etmek amacıyla yürütülen araştırmanın, bu bölümünde bulgulara bağlı olarak ulaşılan sonuçlar irdelenmiştir. Ayrıca sonuçlar ilgili literatürle kıyaslanarak, benzer konu ve alanlarda yapılmak istenen araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Sonuçların Tartışılması

Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisini tespit etmek amacıyla yürütülen bu araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuş ve benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlarla karşılaştırma yapılarak tartışılmıştır.

Yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili sonuçlar.

Kontrol grubunun akademik başarıları ön test puan ortalamaları 51 iken, deney grubunun ise 53 olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının akademik başarı ön test puan ortalamaları arasında çıkan fark anlamlı bulunmamıştır.

Kontrol grubunun akademik başarıları son test puan ortalamaları 62 iken, deney grubunun ise 77 bulunmuştur. Deney ve kontrol grubunun akademik başarı son test puan ortalamaları arasındaki değer istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre, yerel toplum çalışmaları uygulaması yapılan öğrencilerin sosyal bilgiler dersini öğrenmelerinde uygulama yapılmayan gruba oranla daha iyi öğrenme gerçekleştirdikleri ve YTÇM’nin Sosyal Bilgiler dersinin kazanımlarına ulaşmada etkili bir model olduğu söylenebilir.

Bu sonuç Arın’ın (2006) yaptığı araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Arın (2006) çalışmasında derslerde güncel olaylara yer vermenin, öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarılarını ve bilgileri hatırlama düzeylerini artırdığı bulgusuna ulaşmıştır.

Anderman ve Johnston (1994) da yapmış oldukları bir çalışmada öğrencilerin lise başarı puanları ile haber araştırma çalışmaları arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucunu elde

etmişlerdir. Anderman ve Johnston'ın elde ulaşmış olduğu sonuçlarla bu araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Ünlüer (2008); “Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi” çalışmasında, gazete kullanılarak öğretim gerçekleştirilen deney grubu ile geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol gruplarını karşılaştırmıştır. Sonuçta akademik başarıları ve derse karşı tutumlar arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Bu sonuç ise yaptığımız çalışma ile elde ettiğimiz YTÇM öğrencilerin akademik başarılarını artırmada etkilidir bulgusunu desteklemektedir.

Yine Üstündağ (1997) ve Koç (1999)'un drama ile ilgili çalışmaları sonucu elde ettikleri, dramının akademik başarıyı artırdığı bulgusu ile çalışmamızın, YTÇM akademik başarıyı artırmada etkilidir bulgusu paralellik göstermektedir.

Yerel toplum çalışmaları modelinin öğrencilerin sosyal bilgilere karşı tutumlarına etkisi ile ilgili sonuçlar.

Kontrol grubunun tutum ön test puan değeri 92 iken, deney grubunun ise 80 olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının tutum ön test puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Kontrol grubunun tutum son test puan değeri 95 iken, deney grubunun ise 122 olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol grubunun tutum son test puan değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre, yerel toplum çalışmaları uygulaması yapılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini öğrenmelerinde uygulama yapılmayan gruba oranla daha olumlu tutum gerçekleştirdikleri ve YTÇM'nin Sosyal Bilgilere karşı iyi tutum gerçekleştirmede etkili bir model olduğu söylenebilir.

Elde edilen sonuca göre, yerel toplum çalışmaları öğrenme modelinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarında geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu söylenebilmektedir. Kontrol grubuna ait tutum ön test ve son test puanları arasında ciddi bir farklılığın meydana gelmediği görülmektedir. Ancak yerel toplum çalışmaları öğrenme modelinin uygulandığı deney grubunun ön ve son test puanları arasında önemli bir farklılaşmanın meydana geldiği görülmektedir.

Ayrıca, deney grubu öğrencilerinin informal gözlemlenmesi sonucu öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde pozitif etkide bulunduğu, öğrencilerin derse katılımını arttırdığı ve öğrencilerin işbirliği içerisinde grup çalışmalarını gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca derste farklı materyallere yer verilmesi, öğrencilerin derse karşı ilgisini arttırdığı yorumu yapılmıştır (Ek-53-54).

Elde edilen sonuçlar, Arın (2006)'nın yaptığı deneysel araştırmada da ortaya konmuştur. Bu araştırmada, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylara yer verilmesini, eğlenceli bir öğrenme metodu olarak değerlendirdikleri, güncel olaylara yer verme ile eğitici yayınlar izledikleri, güncel vakalarla konuyu daha net anladıkları ve Sosyal Bilgilere değer vermeye başladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Deveci, 2007). Deveci tarafından 2007 yılında yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Arın (2006), Deveci (2007) ve araştırma sonucu edinilen veriler, öğrencilerin sosyal bilgilerde güncel olaylara yer vermenin olumlu etkiler yarattığını düşündükleri yönündedir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının önemi anlaşılabacaktır. Sosyal bilgiler öğretiminin hedeflediği etkin, eleştirel ve yaratıcı düşünen, çözüm odaklı, kendisi ve vatani için iyi tutum geliştiren, geniş bir dünya görüşüne sahip olan bireyler yetiştirmek için sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde güncel durumların öğretime ve bu doğrultuda YTÇM etkinliklerine yer vermeleri gerekmektedir (Deveci, 2007).

Diğer münferit çalışma; Laçın Şimşek vd. (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna göre, müze gezilerinin kazanılan bilgilerin pekişmesini ve bilgilerin daha anlamlı hale gelmesinin yolunu açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca düşüncelerin değişiminde olumlu etkilere sahip olduğu ve ziyaretin duyuşsal alanda birçok değişiklikler oluşturduğu ortaya konulmuştur (Meydan & Akkuş, 2014)

Yine Üstündağ (1997) ve Koç (1999) 'un drama ile ilgili çalışmaları sonucu elde ettikleri dramının derse karşı ilgiyi artırdığı ve olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu bulgusu ile çalışmamızın bulguları da paralellik göstermektedir. Bu çalışmaya göre drama etkinliğinin uygulandığı deney grubunda derse karşı tutumlar olumlu yönde değişmiştir. Çalışmamız sonucu da bu bulguyu destekler nitelikte olup, YTÇM'nin olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu yargısına varılmıştır.

Öneriler

Elde edilen sonuçlar alanın gelişmesine ve sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarına ağırlık verilmesi için yapılacak çalışmalara katkı sağlayacaktır. Yerel toplum çalışmalarından faydalanma ise nihai amaçlara ulaşma adına sahada çalışan öğretmenlere ve öğrencilere kolaylık sağlayacak, alanda araştırma yapan akademisyenlere, çocuğunun hem sosyal hem akademik yönden başarılı bireyler olmasını isteyen ve destekleyen ailelere sosyal bilgiler öğretiminde kullanabilecekleri etkili ve alternatif bir yöntem sunacaktır.

Kaynak olarak toplumun kullanılması, aile-okul-birey üçgeninde iletişimin güçlenip eğitim öğretim faaliyetlerine çevreyi de dâhil etme adına yerel toplum çalışmaları önem arz

etmektedir. Bu çalışmada öğretme - öğrenme sürecinde toplum ve toplumsal kaynaklar kullanılacağı için okul ve toplum arasındaki bağ güçlendirilecektir. Bu yolla okulda edinilen bilgi ve becerilerin toplumsal hayata aktarımı da kolaylıkla sağlanmış olacaktır.

Elde edilen bulgular ışığında yerel toplum çalışmalarının eğitim öğretim faaliyetlerine daha sık dâhil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak oluşturulan öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

Kamu ve özel kuruluşlara yönelik öneriler.

- İzin alma süreçleri uzun ve zahmetli olmaktadır. Bu yüzden velilerin, “veli bilgilendirme sistemi”nden çevrimiçi olarak doldurup onaylayabilecekleri izin formları bulunabilir.
- Yerel toplum çalışmaları ile ilgili olarak öğretmenlere örnek sunabilecek çalışma yapılabilir veya bilgilendirici seminerler sunulabilir.
- Okulların, toplum kurum ve kuruluşlarıyla etkileşimini sağlayacak kişi ve daireler sürece dahil edilebilir.
- Öğrencilerin okul dışında da internet araştırmaları yapmalarına olanak sağlayacak güvenli yerlerin sayısı artırılabilir. Teknoloji sınıflarının sayısı ve kapasitesi artırılabilir.
- Üniversitelerde uygulanan topluma hizmet uygulamaları gibi toplum öğrenci etkileşimini sağlayacak derslerin sayısı ve kredisi artırılabilir.

Araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler.

- Sosyal Bilgiler dersinin diğer ünite ve konuları da, yerel toplum çalışmaları teknikleriyle desteklenerek oluşturulmuş öğretim faaliyetlerinin öğrencilerin akademik başarısına, bilgilerin hatırlanmasına ve sosyal bilgiler karşı tutumlarına etkisini belirlemek için benzer araştırmalar yapılabilir.
- Değişik sınıf seviyelerinde öğrenme alanları seçilerek yerel toplum çalışmaları modeli ile farklı modellerin, öğrencilerin başarısına, bilgilerin kalıcılığına ve sosyal bilgilere karşı tutumlarına etkisi karşılaştırılabilir.
- Yerel toplum çalışmaları modelinin kullanımının, öğrencilerin başarısına ve sosyal bilgilere karşı tutumlarına etkisi daha büyük bir örneklem alınarak araştırılabilir.
- Yerel toplum çalışmaları ile desteklenen sosyal bilgiler öğretiminde bu modelin etkili bir şekilde kullanılması ile ilgili öğretmen görüşlerinin alındığı araştırmalar yapılabilir.

- Toplumsal yaşamda kullanılan geçmiş ve günümüz arasında kıyaslama sağlayabilecek eski araç ve gereçler toplanarak okulların bir bölümünde mini müzeler oluşturulabilir.
- Öğrencilerin grup ile veya bireysel olarak okul dışında yapacağı çalışmalarda yol gösterici olarak üst sınıflardan tutor desteği sağlanabilir.
- Ailelerin katılım ve desteğini sağlamak amacıyla bilgilendirici seminerler düzenlenebilir ve bu amaçla broşürler bastırılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, M., & Gönenç, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve bunlara getirdikleri çözüm önerileri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 26-41
- Açıkgöz, M. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem ve inceleme yönteminin etkililiğinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akbaba, B. (2009). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi öğretiminde çoklu ortam kullanımının akademik başarı ve tutumlara etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akçalı, A. A., & Aslan, E. (2012). Tarih öğretiminin iyileştirilmesi yolunda alternatif bir yöntem: sözlü tarih. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 669-688.
- Akbaba, B. (2009). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi öğretiminde çoklu ortam kullanımının akademik başarı ve tutumlara etkisi*. (Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir.(227864)
- Akdağ, H., Oğuz, R., Tatar, O., & Subaşı, Y. (2014). Ortaokul sosyal bilgiler ders kitaplarının güncel olaylar bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk eğitim bilimleri dergisi*, 2(2), 49-65.
- Akengin, H., & Kafadar, T. (2016). 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin metaforları. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 2(1), 33-50.
- Akinoğlu, O., Erciyes, G., & Güven, B. diğerleri. (2002). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 179-190.
- Akyüzlüer, F. (2007). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin müzik becerilerini geliştirmede dramanın etkisi* (Doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (215783)
- Alleman, J., Knighton, B., & Brophy, J. (2007). Social studies: incorporating all children using community and cultural universals as the center piece. *Journal of Learning Disabilities*, 40(2), 166-173.
- Allen, M. G., & Stevens, R. L. (1998). Middle grades social studies: Teaching and learning for active and responsible citizenship. MA: Allyn and Bacon
- Anderman, E. M., & Johnston, J. (1998). Television news in the classroom: What are adolescents learning? *Journal of Adolescent Research*, 13(1), 73-100.
- Arın, D., & Deveci, H. (2006). *Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.) Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Arın, D., & Deveci, H. (2008). Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 7(26), 170-185
- Arslan, M. M. (2017). Adayların yansıtıcı günlüklerinde öğretmenlik uygulamasına yönelik farkındalıkları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1017-1026.
- Ata, B. (2000). Atatürk, tarih öğretimi ve müzeler. *Türk Yurdu*, 160, 85-90.

- Ata, B. (2016, Eylül) *Nikola Tesla Müzesi ve Türk ziyaretçileri IV. Uluslararası Tarih Eğitim Sempozyumu*'nda sunulan sözlü bildiri, Muğla.
- Atakan, H. (2010). *Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atav, E., Akkoyunlu, B., & Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 37-44.
- Avcı, C., & Öner, G. (2015). Tarihi mekanlar ile Sosyal Bilgiler öğretimi Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15(1), 108-133.
- Aydın, C. (2004). *Beylerbeyi Sarayı ziyaretçi profili ve saray müzelerde ziyaretçiyi katılımcı boyuta taşıma konusunda bir eylem planı önerisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir. (148190)
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22),46-73.
- Bağçeli Kahraman, P., Eren, S. & Şenol S. (2017). Okul öncesi eğitimde ve ilkokulda aile katılım çalışmaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (51), 611-624.
- Barth, J. L., & Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi*. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.
- Bayrakçı, M., & Dizbay, S. (2013). Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 98-112.
- Bayraktar, V., Güven, G., & Temel, Z. F. (2016). Okul öncesi kurumlarda görev yapan öğretmenlerin aile katılım çalışmalarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 755-770.
- Bektaş, C., & Semerci, Ç. (2008). İlköğretim okullarında bilgisayar derslerine ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 195-210.
- Biber, A. G. K. (2003). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin, ailelerinin sosyo ekonomik düzeylerine göre öğretmen aile iletişimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35(35), 360-373.
- Bozdoğan, Z. (2003). *Etkili öğretmen olabilmek*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Büyüköztürk, S. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüktaşkapu, S. (2012). Okul öncesi eğitimi sürecinde çocuklara uygulanan aile destekli okumaya hazırlık programının ilkokuldaki okuma başarılarına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 301-316.
- Caunce, S. (2011). *Sözlü tarih ve yerel tarihçi*, (B. B. Can & A. Yalçınkaya çev. ed.) İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı. (Çalışmanın orijinali 2001'de yayımlanmıştır.)
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni* (S.B. Demir, çev. ed.). Ankara: Eğiten Kitap. . (Çalışmanın orijinali 2013'te yayımlanmıştır.)

- Ceylan, Ş., & Ömeroğlu, E. (2007). Okul öncesinde drama dersinin üniversite öğrencilerine katkısının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4), 57-78.
- Çavuş, H. ve Göktaş, İ., (2006). Eğitim Fakültesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin İnternette Yaranlanma Nedenleri ve Kazanımları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 56-78.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim Online* 2 (2), 28-34.
- Çelik, H. C., & Bindak, R. (2005). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 27-38.
- Çelikkaya, T., & Yakar, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramına ilişkin algıları: metafor analizi örneği. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(4), 188-207.
- Çelikkaya, T., & Yakar, H. (2015). Sosyal bilgiler programında gazete, dergi ve internet haberlerinin kullanılması. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 251-270.
- Çengelci, T. (2007). Sosyal bilgiler dersinde beyin temelli öğrenmenin akademik başarıya ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi. *İlköğretim Online*, 6(1), 63-75.
- Çetin, Y. (2002). Çağdaş eğitimde müze eğitiminin rolü ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 8, 57-61
- Çetin, Y. (2007). Mustafa Kemal Atatürk döneminde (1920-1938) müze ve eski eserler konusunda yapılan çalışmalar. *Erzurum Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, (12) 117-121.
- Çiftçi, S. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin öğrencilerin akademik risk alma düzeylerine, problem çözme becerilerine, erişilerine, kalıcılığa ve tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir. (189321)
- Danacıoğlu, E. (2001). *Geçmişin izleri, yanı basımızdaki tarih için bir kılavuz*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Danacıoğlu, E. (2001). *Geçmişin izleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Demirci, M. T. (2009). *Kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemi*. (Doktora Tezi), YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir. (234938)
- Demircioğlu, İ.H. (2005). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3) 459-466.
- Deveci, H. (2007) Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 7 (1)417-451.
- Deveci, H., & Selanik Ay, T. (2008). Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmaları ve uygulama örnekleri. *In Internatinal Conference on Educational Sciences*, 1, 649-658.
- Deveci, H., Selanik Ay, T., & Çengelci, T. (2007, Haziran). *Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma durumları*. III. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, Adana.
- Dönmez, C., & Yazıcı, K. (2008). *TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Ekinci Vural, D. (2006). *Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi* (Doktora Tezi) YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (189793)
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emiroğlu, G. (2006) İlköğretim düzeyinde inkılap tarihi ders konularının öğretimi: metot ve etkinlikler, Y. Doğaner (Ed.), *Türk eğitim sisteminde Atatürkçülük ve cumhuriyet tarihi öğretim içinde*, (ss.10-11). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Epilson Yayıncılık.
- Ertürk Kara, H. G. (2017). *Aile kuramları*. G. Yıldız (Ed.). *Anne baba eğitimi* (4. Baskı) içinde,(ss. 36-55). Ankara: Pegem Akademi. doi:10.14527/9786053640813.
- Farmer, J., Knapp, D., & Benton, G. M. (2007). An elementary school environmental education field trip: Long-term effects on ecological and environmental knowledge and attitude development. *The journal of environmental education*, 38(3), 33-42.
- Galip, Ö. (2015) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okul dışı tarih öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish History Education Journal*, 4(1) 89-121.
- Gartenhaus, A. R. (2000). *Yaratıcı düşünme ve müzeler* (R. Mergenci ve B. Onur çev. ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gedik, H. (2010). Güncel olayların ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ve öğrenci görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 97-118.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and referance*, 17.0 update (10a ed.) Bostan: Pearson.
- Gökkaya, A. K., & Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 483-506.
- Gömleksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2013). Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 139-148.
- Gözde, G. Ü. L. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 17-30.
- Güleç, S., & Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63-78.
- Günaydın, G. (2008) *6.sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin erişi ve tutum üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi).YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir.(220286)
- Gürşimşek, I., Kefi, S., & Girgin, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 181-191.
- Haas, M. E., & Laughlin, M. A. (2000). A profile of elementary social studies teachers and their classrooms. *Social Education*, 65(2), 122-126.
- Hertzberg, H. W. (1981). *Social studies reform 1880-1980*. Broadway: SSEC Publication.
- Işık, H. (2008). İlköğretimde tarih konularının yerel tarih ile ilişkilendirilmesinin öğrenci başarısına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 290-310.

- İlhan, A. Ç., & Okvuran, A. (2001). Bir eğitim ortamı olarak müze ve müze çalışmaları. *Anadolu Sanat Dergisi*, 12 (7), 86-94.
- İnönü, E.(2005). *Bilim devrimi ve stratejik anlamı*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- İskender, H. (2017). Günlük türünün Türkçe öğretiminde kullanım olanakları üzerine bir değerlendirme: Zlata'nın günlüğü örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 413-423.
- Kabapınar, Y., & Baysal, Ö. (2004). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 384-419.
- Kahraman, P. B., Eren, U. S., & Şenol, S.(2017) Okul öncesi eğitimde ve ilkokulda aile katılım çalışmaları (<https://www.researchgate.net/publication/318993103> erişim tar. 03/01/2017)
- Kandemir, K. (2017) *Tarih öğretiminde sözlü tarihin yeri ve kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir.(475980)
- Kara, Y., & Çam, F. (2007). Yaratıcı drama yönteminin bazı sosyal becerilerin kazandırılmasına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 145-155.
- Karadağ, R., & Kayabaşı, B. (2011). Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde okuma metinleri olarak gazete köşe yazılarının kullanılması. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 989-1010.
- Kayaduman, H., Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2011). Eğitimde FATİH projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi. *Akademik bilişim*, 11, 123-129.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- Keskin, S. C., & Kaplan, E. (2012). Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (41), 95-115
- Kırtay, A. (2005). 2006 öğretim yılı 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler programının uygulamasında karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezinden erişilmiştir. (211081)
- Kızılçaoğlu, (2003) İlköğretim okullarında bir kırsal yerleşmeye düzenlenecek gözlem gezisinde gerçekleştirilecek etkinlikler ile bir gezi planı önerisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi I* (21), 1-21.
- Kocabaş, E. Ö. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: dünyada ve Türkiye'deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 143-153.
- Koç, C., & Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 223-236.
- Koç, F. (1999). *Sosyal bilgiler öğretiminde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın öğrenmeye etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.

- Köyceğiz, M., Ağaçdan, M., Akaydın, D., Yorgun, E., & Tezel Şahin, F. (2016). Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim programlarında aile katılımının dünü ve bugünü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 619-625.
- Küçükşille, E. (2009) Parametrik hipotez testleri, Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, (ss.73-80), Ankara: Asil Yayın.
- Laçın Şimşek, C., Balkan Kıyıcı, F., & Atabek Yiğit, E. (2013). Müze ziyaretinin öğretmen adaylarının düşüncelerine etkisinin incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, (4), 115-148.
- Lindberg, E. N. A. (2014). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin aile katılımı ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1339-1361.
- Mazman, F. (2007) “*Sosyal Bilgiler eğitiminde gezi-gözlem metodunun uygulamasına ilişkin bir araştırma (Tokat Örneği)*.(Yüksek Lisans Tezi).YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden erişilmiştir .(204638)
- MEB (2010) *Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Klavuzu*. Ankara
- MEB (2010) *Sosyal Bilgiler Dersi 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Klavuzu*. Ankara
- MEB (2017) *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Ankara
- Metin, E. (2010). Çankırı liselerinde görev yapan tarih ve edebiyat öğretmenlerinin sözlü tarih hakkındaki görüşleri. *Çankırı Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 81-89.
- Meydan, A. & Akkuş, A. (2014) Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi *Marmara Coğrafya Dergisi* 29 (2), 402-422.
- Munck, S. (2006). *Using newspapers and news magazines to teach history*. (Unpublished Doctoral Thesis). Wayne State University, USA.
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimi ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2), 1309-1325.
- Oktaylar, H.C. (2011) *Eğitim bilimleri*. Ankara:Yargı Yayınevi
- Okvuran, A. (1993). *Yaratıcı drama eğitiminin empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden Erişilmiştir. (26100)
- Önder, A., Abacı, O., & Kamaraj, I. (2009). Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi’ndeki Marmara örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,25(1), 103-117.
- Özdemir, L. (2003). *Yaratıcı drama dersinin duygusal zeka gelişimine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yök ulusal tez merkezi’nden erişilmiştir. (127962)
- Özdemir, P., & Üstündağ, T. (2007). Creative drama curriculum related to the scientists in science and technology. *Elementary Education Online*, 6(2), 226-233.
- Özgan, H., & Aydın, Z. (2010, Mayıs). *Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan sözlü bildiri, Elazığ.
- Öztürk, A. (2001). *Okul öncesi eğitimde oyun*. İstanbul: Esin Yayınları.
- Öztürk, C., & Otluoğlu, R. (2002). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Pişkiner K. https://www.dersimiz.com/ders_notlari/Bilgi-ve-Iletisim-Teknolojilerinin-Egitimde-Yarar-ve-Amaclari (eriş. tar. 05/07/2017)

- Safran, M., & Ata, B. (1998). Okul dışı tarih öğretimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 87-94.
- Sağlam, T. (2003). Dramatik eğitim: amaç mı? araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17(17), 4-21.
- Sarı, İ. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi. (dspace.sozlutarikh.org.tr adresinden 07/06/2016 tarihinde erişilmiştir).
- Savage, T. V., & Armstrong, D. G. (1996). *Effective teaching in elementary social studies*. Prentice-Hall, Inc., A Simon & Schuster Company, Englewood Cliffs, NJ 07632.
- Selanik Ay, T., & Deveci, H. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yerel toplum çalışmalarından yararlanma: bir eylem araştırması. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 83-115.
- Sözer, E. (1998). *Sosyal bilimler kapsamında sosyal bilgilerin yeri ve önemi. Sosyal bilgiler öğretimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Şahan, M. (2005) Müze ve eğitim (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/256386> adresinden 01/03/2018 tarihinde erişilmiştir).
- Şahin, F. T., & Kalburan, F. N. C. (2009). Aile eğitim programları ve etkililiği: dünyada neler uygulanıyor?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 1-12.
- Şahin, İ. (2009). Eğitsel internet kullanım özyeterliliği inançları ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 461-471.
- Şimşek, A. (2009). *Öğretim tasarımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şimşek, H., & Tanaydın, D. (2002). İlköğretimde veli katılımı: öğretmen-veli-psikolojik danışman üçgeni. *İlköğretim Online*, 1(1), 12-16.
- Temel, F., Aksoy, A., & Kurtulmuş, Z. (2010). *Erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tezel Şahin, F., & Özbey, S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(17), 30-39.
- Tokcan, H. (2016). Sosyal Bilgiler ve Edebiyat, *Sosyal bilgilerde sözlü ve yazılı edebiyat incelemeleri*, (Tokcan, H. ed.), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Tomal, N., Karadeniz, C., & Demirkaya, H. (2008). Gazete haberlerinin coğrafya öğretimindeki önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 73-85.
- Tuti, S. (2005). *Eğitimde bilişim teknolojileri kullanımı performans göstergeleri, öğrenci görüşleri ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (197025)
- Uluçay, Ç. (1958). *Çevre incelemeleri tarih öğretimi*. İstanbul: Öğretmenler Derneği Yayınları.
- Ünlüer, G., & Yaşar, Ş. (2012). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 43-57.
- Wilson, E., Sunal, C., Haas, M., & Laughlin, M. (1999). Teacher's perspectives on incorporating current controversial issues into the curriculum. *The International Social Studies*, 2 (1), 331-345.

- Yazar, A., Çelik, M., & Kök, M. (2008). Aile katılımının okul öncesi eēitimde ve 2006 okul öncesi eēitim programındaki yeri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 233-243.
- Yeşilbursa, C. C. (2008). Sosyal bilgiler  ēretiminde tarihi yerlerin kullanımı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 23(23), 209-222.
- Yılar,  ., & Turan, L. (2011). *Eēitim fakülteleri için  ocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, K., & Tepebaş, F. (2011). İlk ēretim düzeyinde sosyal bilgiler eēitiminde karşılaşılan sorunlar: mesleēine yeni başlayan sosyal bilgiler  ēretmenlerinin görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 157-177.
- Y nev, M. (2008). *Orta ēretimde okutulan tarih derslerindeki gezi gözlem ve inceleme etkinliklerinin  ērenciler açısından kazanımları* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişilmiştir. (226269)
- URL-1:<http://www.kursunkalem.com/sosyoloji-terimi/toplumsal-calisma> (Erişim tar. 05/02/2018)
- URL-2: <http://pdb.kulturturizm.gov.tr> (Erişim tar.26.05.20017)

EKLER

EK-1. Yerel Toplum Çalışmaları Uygulama Programı

ÜNİTE VE KONU	YEREL YOPLUM ÇALIŞMASI	MUTEMEL TARİH ARALIĞI	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM
GÜZEL ÜLKEM ÜNİTE 2	TARİHİ ALAN GEZİSİ	30 EKİM 3 KASIM	KÜLTÜR VE MİRAS	Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesneleri ve eserleri tanıtır.
KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİMİZ ÜNİTE 2	GÖRÜŞME(MÜLAKAT)	6/10/13/17 KASIM	KÜLTÜR VE MİRAS	Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÜNİTE 2	TARİH SERGİSİ	20/24 KASIM	KÜLTÜR VE MİRAS	Kültürel öğelerin insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir.
İKLİM VE YAŞAMIM ÜNİTE 3	YAZILI/GÖRSEL MEDYA ÜRÜN DOSYASI	11/15 ARALIK	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.
NEREDE YAŞANIR? ÜNİTE 3	DRAMA	18 – 22 ARALIK	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.
AFETLER VE ÇEVRE SORUNLARI ÜNİTE 3	UZMAN DAVETİ (KAYNAK KİŞİ DAVET)	25 /29 ARALIK	İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.

EK-2. Okul İzin Dilekçesi

..... **ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE**

ERZURUM

...12.2017 tarihi 09:00-12:00 saatleri arasında “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel Toplum Çalışmalarının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” adlı tez çalışmasının uygulamasını yapmak üzere okulunuz 5-B sınıfı öğrencilerini AFAD kurumuna eğitim gezisine dahil etmek üzere izninizi talep ediyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Elif TORUN

EK-3. Veli İzin Dilekçesi

VELİ İZİN BELGESİ

Velisi bulunduğum sınıfı no’lu öğrencinin
.....tarihinde yapılması planlanan **AFAD** gezi programına katılmasında herhangi bir
sakınca görmediğimi bildiririm.

/...../ 2017

Veli Adı Soyadı

İmza:

EK-4. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

	<i>Tamamen Katılıyorum</i>	<i>Katılıyorum</i>	<i>Kısmen Katılıyorum</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Hiç Katılmıyorum</i>
1. Sosyal Bilgiler benim için önemli bir derstir.					
2. Sosyal Bilgiler dersinin bir an önce bitmesini isterim.*					
3. Gelecekte Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak isterim.					
4. Sosyal Bilgiler dersine çalışmaktan nefret ederim.*					
5.Sosyal Bilgiler dersindeki konulara merak duyarım.					
6. Sosyal Bilgiler dersindeki konular, ilgimi çeker.					
7. Sosyal Bilgiler dersine çalışmak yorucudur.*					
8. Sosyal Bilgiler dersi yerine, başka dersleri tercih ederim.*					
9.Kendimi iyi ifade edebildiğim derslerden biri, Sosyal Bilgilerdir.					
10. Ne yaparsam yapayım, Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olamam.					
11. Sosyal Bilgiler dersine çalışırken sıkılmam.					
12. Sosyal Bilgiler dersini ilgiyle takip ederim.					
13.Sosyal Bilgiler dersinde kendimi gergin hissederim.*					
14. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını heyecanla beklerim.					
15. Sosyal Bilgiler dersinde zorlanırım.*					
16. Boş zamanlarımda, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir şeyler okumaktan hoşlanırım					
17. Sosyal Bilgiler dersini daha uzun süre işlemek isterim.					
18. Keşke Sosyal Bilgiler dersi hiç olmasaydı.*					
19. Sosyal Bilgiler, kendimi yetersiz hissettiğim derslerden biridir.*					
20. Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesini hiç istemem.*					
21. Sosyal Bilgiler dersini gerekli bulurum.					
22. Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerim, bana hiç fayda sağlamaz.*					
24. Sosyal Bilgiler dersinde görev almaktan memnun olurum.					
25.Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını hiç istemem.*					
26.Sosyal Bilgiler dersinde, kendimi güvende hissederim					
27. Sosyal Bilgiler gereksiz bir derstir.*					
28. Sosyal Bilgiler dersinin bitmesini istemem.					
29. Sosyal Bilgiler dersini sevmem.*					

*Olumsuz tutum maddeleri

EK-5. Sosyal Bilgiler Akademik Başarı Testi

1)

I – Birleştirici bütünleştirici unsurlardandır,
II – Tüm İslam alemince kutlanılır,
III – Bu günlerde büyükler ziyaret edilir,
Yukarıdakilerden hangileri milli bayramların özelliklerindendir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I,II,III

2)

Ülkemizin her yerinde dini bayramlar çeşitli şekillerde kutlanılır.
I – Küçüklerin büyükleri ziyaret etmesi,
II – Çocukların bayramdan bir gün önce şeker toplaması,

III – Çocukların bayram namazı öncesi veya sonrasında bir kişi önderliğinde tekerleme söyleyip şeker veya harçlık toplamaları
Yukarıdakilerden hangileri yöresel bayram kutlamalarına örnek olduğu savunulabilir?

A) Yalnız II B) II ve III
C) I ve III D) I, II ve III

3)

I - Kula,
II – Gördes,
III – Milas,
IV – Bünyan
V – Isparta

Yukarıda verilen yerlerin ortak özelliği hangisidir?

A)Doğu Anadolu da yer almaktadırlar
B) Halı kilim dokumacılığı gelişmiştir
C) Ekonomileri turizme dayalıdır

D) Karadeniz iklimi görülür

4)

Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) El sanatları yöreden yöreye değişir

B) Halı motifleri her yerde aynıdır
C) Halı dokumacılığı Türk kültürünü yansıtmaktadır.
D) Türkler'e ait en eski halı Pazırık Kurganı'ndan çıkan halıdır.

5)

Aşağıdakilerden hangileri el sanatları için doğru ifadelerdendir?

I – Yöreden yöreye değişir
II –Kültürel özellik taşımaz
III – Toplumun özelliklerini yansıtır
IV – Fabrikalarda da üretilir
A) I ve III B)Yalnız III C)I ve III D)Hepsi

6)

El sanatlarının yaşatılması için hangisi yapılmaz?

A) Ürünleri, tanıtım günlerinde sergilemek.
B) Meslek edindirme kurslarında yer vermek.
C) Maliyetinin altında satmak
D) Ustalar için mali destek sağlamak

7)

Kırıkkale'de "Bayrak Yemeği" adı verilen yemek
hangi kutlamalarda yenir?

A) Sünnet törenlerinde
B) Düğünlerde
C) Nevruz kutlamalarında
D) Cumhuriyet Bayramı'nda

8)

Aşağıdakilerden hangileri türküler için doğrudur?

I- Türke özgü anlamına gelir
II- Kültürel özellikleri yansıtır
III- Yöreden yöreye değişir
IV- Hüzünlü namelerdir

A) I,II ve IV B)II,III ve IV
C)I,II ve III D)I,II,III ve IV

9)

"Halk Bilimi" anlamına gelen sözcük hangisidir?

A) Kültür
B) Folklor
C) Halk oyunları
D) Gelenek

10)

Musa, arkadaşlarına yaz tatilinde gezip gördüğü mekanlarda çekildiği fotoğrafları gösteriyordu.

Musa aşağıdaki yerlerden hangisini ülkemiz dışında çekirmiştir?

A)Erfelek Şelalesi
B)Balıca Mağarası
C)Sümela Manastırı
D)Büyük Kanyon

11)

* Çoğunluğu Ürgüp, Göreme civarında bulunur.

* Geçmişten bu yana insanlar bu yapıların içini oyup barınak olarak kullanmışlardır.

* Günümüzde turistlerin ilgi odağıdır.

Yukarıda tanıtılan doğal yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Peri bacaları
- B) Pamukkale
- C) Nemrut Dağı
- D) İhlara Vadisi

12)

Türkiye'nin kültürel yapısı, tarihinin derinliklerinden gelen birikimle zenginleşmiştir. Türkiye, bulunduğu yerden dolayı Doğu, Batı, Ortadoğu, Akdeniz, İslam kültürü gibi farklı kültürlerin etkisinde kalmıştır. Bu kültürlerin izlerini taşımaktadır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkler bu coğrafyadaki kültürlerden etkilenmemiştir.
- B) Türkiye zengin bir kültürel geçmişe sahiptir
- C) Türkiye farklı kültürlerin bulunduğu noktadadır
- D) Farklı kültürler Türk kültürünü oluşturmuştur

13)

Aşağıdakilerden hangisi kültürün özellikleri arasında yer almaz?

- A) Her milletin kendine özgüdür
- B) Birleştirici unsurlardır
- C) Kişilerin tercihiyle edinilir
- D) Maddi ve manevi olarak iki öğeden oluşur

14)

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Rüstem Paşa Bedesteni - Erzurum
- B) Pamukkale - Denizli
- C) Nemrut Dağı - Adıyaman
- D) Perge Antik Kenti - Mersin

15)

Aşağıdakilerden hangileri kültürel unsurların zamanla değişmesinin nedenleri arasındadır?

- I- Toplumlar arası etkileşimin artması
 - II- Teknolojinin gelişmesi
 - III- Zamanla ihtiyaçların farklılaşması
 - IV- Yönetim şekillerinin değişmesi
- A) II ve III
 - B) I,II ve IV
 - C) I,II ve III
 - D) III,III ve IV

16)

* Edirne'de inşa edilmiştir.

* Mimar Sinan'ın ustalık eseridir.

* Taş, mermer, çini ve ahşap işlemleriyle ünlüdür.

Özellikleri verilen tarihî eserimiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İshak Paşa Sarayı
- B) Selimiye Camii
- C) Süleymaniye Camii
- D) Yıldız Sarayı

17)

Aşağıdakilerden hangisi kültürel özelliklerle ilgili doğru bir ifadedir?

- A) Kültürel özellikler bölgeden bölgeye farklılık göstermez.
- B) Kültürel özellikler sık sık değişir.
- C) Mimari, yemek çeşitleri, giyim tarzı vb. kültürün parçaları değildir.
- D) Kültürel özellikler birbirinden etkilenebilir.

18)

"Rahat ul-hulküm" (Boğaz rahatlatan) olarak bilinen Türklere özgü yiyecek nedir?

- A) Yoğurt
- B) Nane-limon
- C) Lokum
- D) Pilav

19)

Aşağıdakilerden hangileri kültürümüze göre selamlaşma kurallarındandır?

- I- Önce küçük büyüğe selam verir
 - II-Az sayıda olan grup çok sayıda gruba selam verir
 - III- Yürüyen kişi oturana selam verir
- A) Yalnız I
 - B) Yalnız II
 - C) I ve II
 - D) I,II ve III

20)

Türk kültürü incelendiğinde özellikle 1900'lü yıllardan itibaren önemli değişiklikler yaşandığı görülmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi bunun nedeni olabilir?

- A)İstanbul'un fethiyle yeni bir toplumun tanınması
- B)Ekonomide yaşanan çöküş
- C)Diğer devlet ve milletlerle etkileşim yaşanması
- D)Uzun süren savaşlar yapılması

21)

Yörelere kendine has kültürel özellikleri vardır. Bu farklılıklar kültürümüzü zenginleştirir.

Aşağıdakilerden hangisi yörelere göre farklılık gösteren kültürel özelliklerimizden biri değildir?

- A) Küçüklerin büyüklerin ellerini öpmesi
- B) Düğünlerde horon oynanması
- C) Kahvaltıda mıhlama yenmesi
- D) Yemekten sonra çay içilmesi

22)

*Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır

*Arapça-Türkçe ilk sözlüktür

Yukarıda özellikleri verilen eser hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Divani Lügati't Türk
- C) Atabetül Hakayık
- D) Türk Ülküsü

23)

Kültürler arasında Bölgesel farklılıklara hangisi örnek olmaz?

- A) Eve gelen misafirlere yemek ikram edilmesi
- B) Düğünlerde gelinlerin ata binmesi
- C) Kına gecelerinde testi kırma
- D) Zeybek oynama

24)

Aşağıdaki bölgelerimizden hangisinde sel baskınları daha çok görülür?

- A) Akdeniz Bölgesi
- B) Karadeniz Bölgesi
- C) Doğu Anadolu Bölgesi
- D) İç Anadolu Bölgesi

25)

Depreme karşı alınabilecek en önemli önlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Depreme dayanıklı evler yapmak
- B) Deprem sığınağı hazırlamak
- C) Deprem çantası hazırlamak
- D) Deprem bölgelerinden uzak durmak.

26)

Sel ve su baskınlarını önlemek için aşağıdaki çalışmalardan hangisi yapılmaz?

- A) Ağaçlandırma
- B) Kanal ve set
- C) Kurtarma ekibi
- D) Güvenli yerleşim

27)

Aşağıdakilerden hangisi nüfusun dağılışıma etki eden farklı bir faktördür?

- A) İklim
- B) Yeryüzü Şekilleri
- C) Sanayi
- D) Maden

28)

Aşağıdakilerden hangisi çığ düşmesine neden olan etmenlerden birisi değildir?

- A) Arazi eğimi
- B) Bitki örtüsünün olmayışı
- C) Titreşime neden olan olaylar
- D) Yoğun sis ve tipi

29)

Aşağıdakilerden hangileri üzerinde iklim etkilidir?

- I-Beslenme
- II-Giyim
- III-Konut malzemesi
- IV-Bitki örtüsü
- V-Turizm
- A) Hepsi B) Hiçbiri C) III ve IV D) III ve IV

30)

Bölge ve konut malzemesi eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Karadeniz-Ahşap
- B) İç Anadolu – Kerpiç
- C) Doğu Anadolu – Beton
- D) Akdeniz- Ahşap

31)

Marmara Bölgesinde değişik iklimlerin görülmesi aşağıdakilerden hangisini daha çok etkilemiştir?

- A) Ürün çeşidinin çok olması
- B) Enerji tüketiminin çok olması
- C) Ticaretin gelişmesi
- D) Sürekli göç alması

32)

Eski çağda toplumlar farklı bölgelerde farklı kültürler içinde yaşıyorlardı. Aşağıdaki olaylardan hangisiyle toplumlar arasındaki etkileşim daha fazla hız kazanmıştır?

- A) Paranın icadı C) Takvimin icadı
- B) Yazının icadı D) Kanunların yapılması

33)

Kültür ve medeniyet tarihi ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İnsan toplulukları, her yerde, aynı zamanda, aynı çağı yaşamıştır
B) Farklı kültürler, çeşitli alanlarda birbirlerini etkilemişlerdir.
C) Geçmiş medeniyetler, arkeolojik kazılarla da ortaya çıkmıştır.
D) Göçler, medeniyetlerin yayılmasında etkili olmuş

34)

* İnsanlar yerleşmek için daha çok kıyı kesimleri tercih eder. Çünkü kıyı kesimdeki geniş ve verimli ovalar, tarım için elverişlidir. İklimin de elverişli olması ovalarımızda yetiştirilen ürün çeşidini artırmıştır. Kıyı kesimde sanayi, ulaşım, ticaret ve turizm de gelişmiştir. İç kesimlere doğru gidince yükseltinin artması ve iklimin karasallaşması nüfusun azalmasına neden olur. Bölgemizin en büyük kenti İzmir'dir.

Yukarıda özellikleri verilen bölge hangisidir?

- A) Karadeniz
B) Marmara
C) Ege
D) Akdeniz

35) Karadeniz iklimi için hangi yada hangileri yanlıştır?

- I- Bitki örtüsü makidir
II- Her mevsim yağış alır
III- Kışlar soğuktur
IV- Yazlar ılıktır
A) II ve IV B) II ve III C) I ve III D) I, II, III ve IV

**“SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
YEREL TOPLUM ÇALIŞMALARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK
BAŞARILARI VE DERSE YÖNELİK
TUTUMLARINA ETKİSİ”
ARAŞTIRMASI KÜLTÜR VE MİRAS –
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER
ÖĞRENME ALANI AKADEMİK BAŞARI
TESTİ**

EK-6. Tarihi Alan Gezisi - Çifte Minareli Medrese

EK-7. Tarihi Alan Gezisi- Yakutiye Medresesi

EK-8. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu

EK-9. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu

EK-10. Tarihi Alan Gezisi Sınıf Sunumu

EK-11. Röportaj- Mülakat Etkinliği Sınıf Sunumu

EK-12. Röportaj-Mülakat Etkinliği Sınıf Sunumu

EK-13. Röportaj- Mülakat Etkinliği

EK-14. Tarih Sergisi Materyal Sunumu

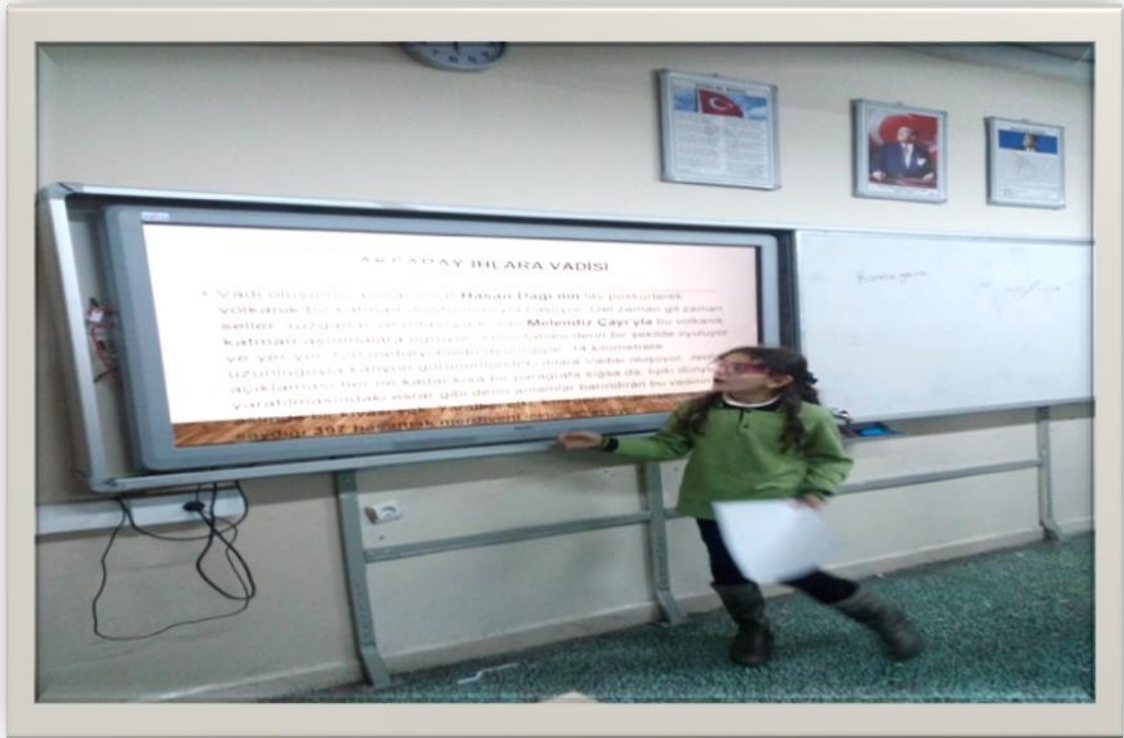
EK-15. Tarih Sergisi Materyal Sunumu

EK-16. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu

EK-17. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu

EK-18. Yazılı – Görsel Medya Ürünlerinin Sunumu

EK-19. Yazılı- Görsel Medya Materyalleri Sınıf Sunumu

EK-20. Yazılı- Görsel Medya Materyalleri

EK-21. Drama Etkinliği

EK-22. Drama Etkinliği

EK-23. Drama Etkinliği

EK-24. Drama Etkinliği

EK-25. Drama Etkinliği

EK-26. Drama Etkinliği

EK-27. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-28. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-29. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-30. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-31. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-32. Kurum Gezisi Etkinliği

EK-33. Kurum Gezisi Etkinliği

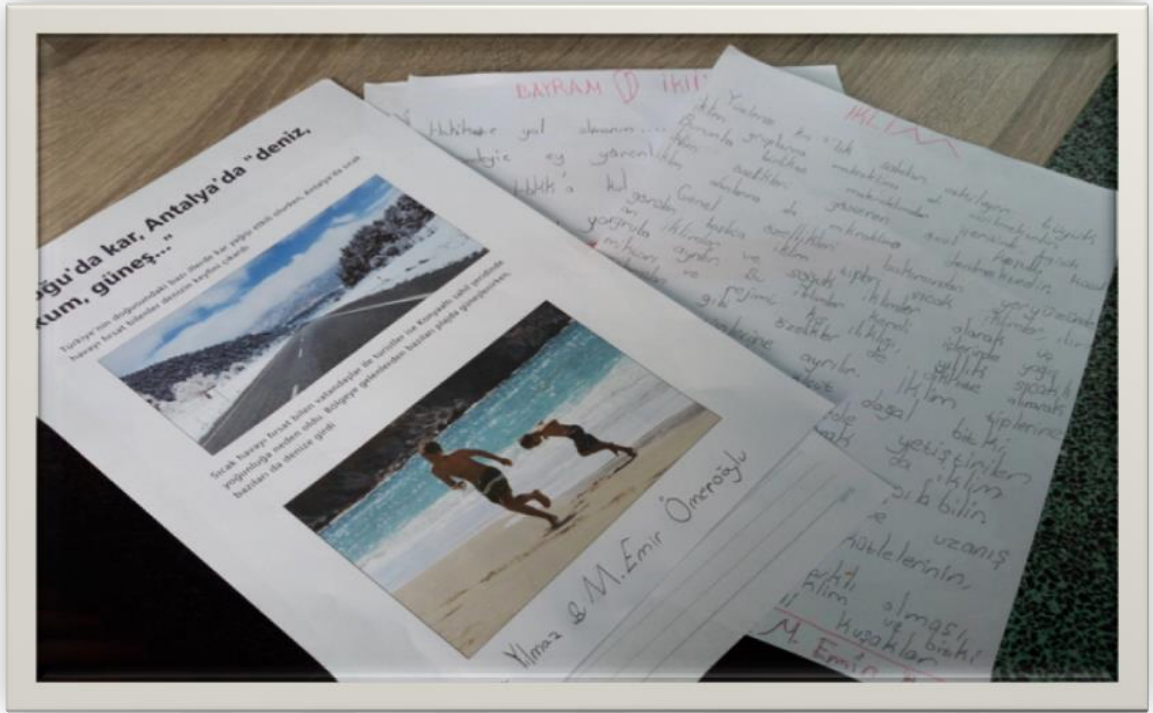
EK-34. Kahvaltı Etkinliği

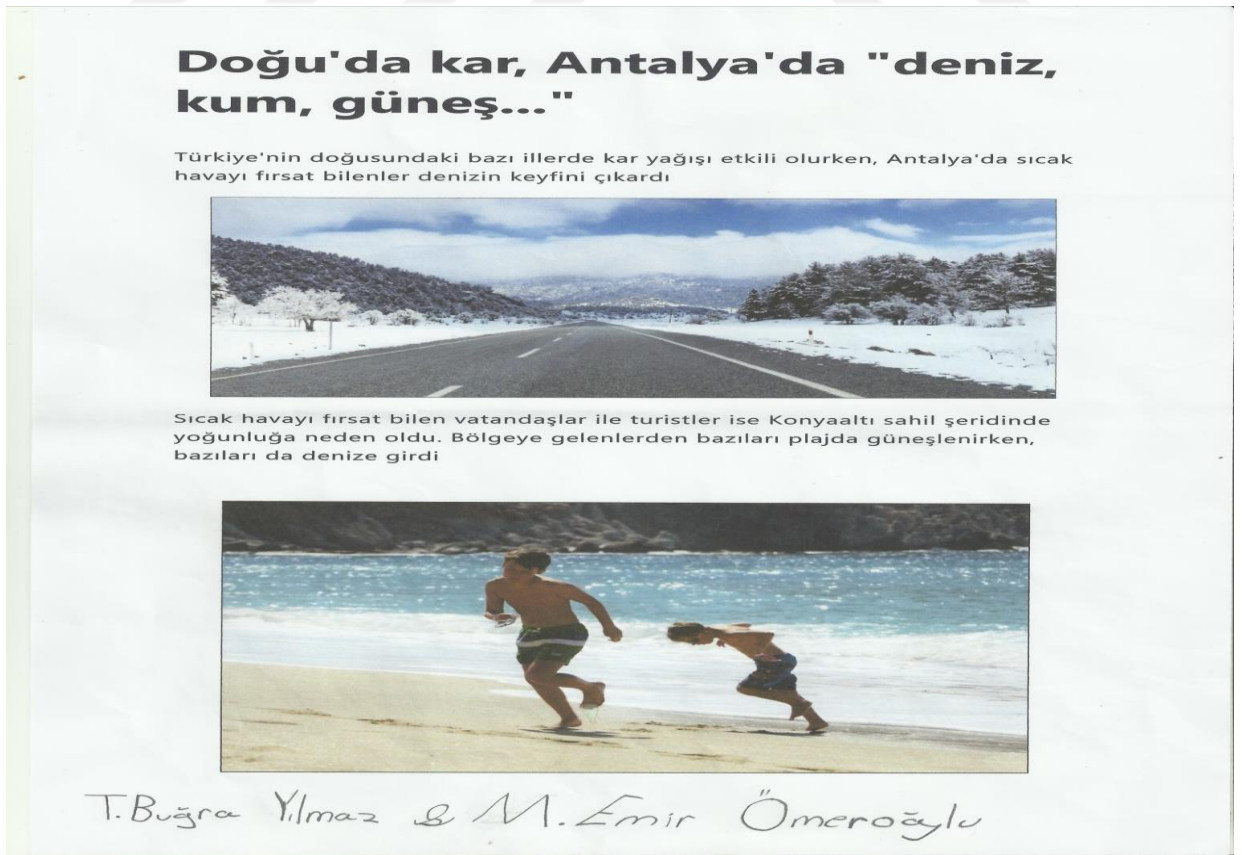
EK-35. Tarihi Alan Gezisi Sınıf İçi Sunum Materyali

EK-36. Yazılı-Görsel Medya Sunum Materyalleri

EK-37. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki

EK-38. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki

Tekirdağ ve Edirne'yi Sel Vurdu

Uzunköprü'de gece saat 02.00'de başlayan ve yaklaşık 2 saat aralıksız süren yağmur hayatı felç etti. İlçedeki altyapının yetersizliği nedeniyle cadde ve sokaklar göle döndü. Yaklaşık 200 ev ve iş yerini su bastı, çok sayıda araç da yollarda kaldı. Su baskınlarının etkili olduğu Şahsuvarbey, Aşçıoğlu ve Kayık Mahallelerinin büyük bir kısmı sular altında kaldı. Evlerinde mahsur kalanlar, belediye ekipleri ve vatandaşlar tarafından kurtarıldı.

Yağmurun etkisini yitirmesiyle birlikte, tahliye için bölgeye, Edirne merkez ve çevre ilçelerden çok sayıda takviye ekip gönderildi. İlçe Jandarma Komutanlığına bağlı iş makineleri çalışmalarına destek verdi.

(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

EK-39. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki

Bilecik Belediyesinin Karla Mücadele Çalışmaları

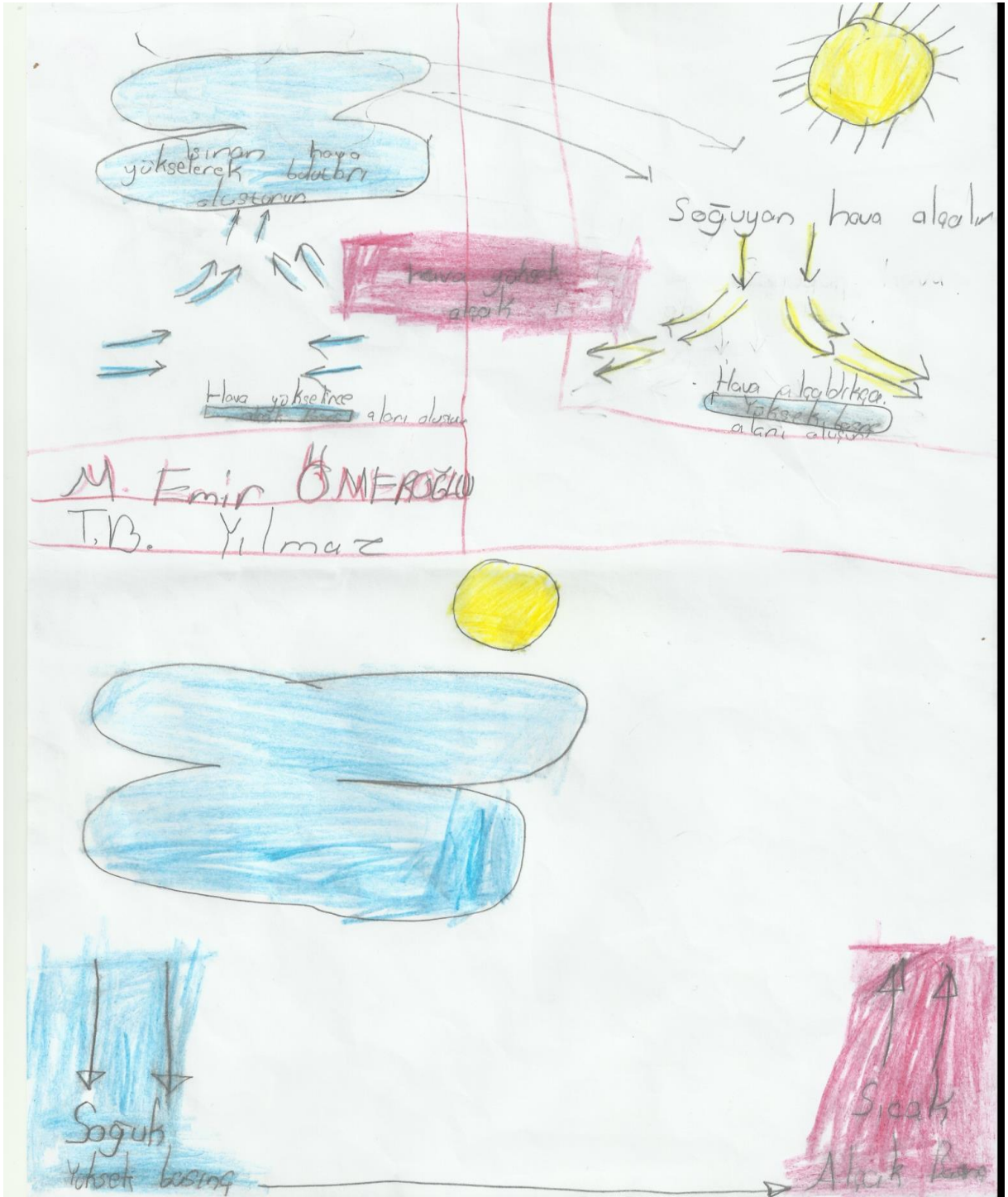
Bilecik Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü ekiplerinin, karla mücadele çalışmaları kapsamında, şehirdeki ana arterler başta olmak üzere, cadde ve sokakların, yol küreme ve tuzlama araçları ile trafiğe açıldığı belirtildi.

Yurdu etkisi altına alan kar yağışının Bilecik'te de etkisini kısa sürede gösterdiğini anlatan Bilecik Belediyesi Başkan Yardımcısı açıklamalarını şöyle sürdürdü: "Dolayısıyla biz de karla mücadele ekiplerimiz tarafından bu noktada hazır şekilde bekledik. Ekiplerimiz gece 02.00 sularından itibaren şehrimizdeki cadde ve sokaklarda başladığı kar küreme ve temizleme çalışmalarını aralıksız sürdürüyor. Üç adet kepçemiz, bir adet kar küreme ve tuzlama aracımız, bir adet greyder ve bir adet yol kontrol aracımız ile görev başındayız. Bu yıl karla mücadele kapsamında 160 ton buz çözücü özel tuz ile kar çözme işlemini yürütüyoruz. Çalışmalar kapsamında yollarımıza gün içerisinde 5 tona yakın tuz attık. Bilecik'in coğrafi zorluklarına rağmen çalışmalarımız devam ediyor. Yine bu coğrafi yapıdan dolayı, kepçelerimiz, greyderimiz ve diğer araçlardan oluşan 6 ekibimiz, sabaha kadar çalışmalarını sürdürdü. Çalışmalarımız ihtiyaçlar noktasında aralıksız devam ediyor. Gelen bütün talep ve istekleri değerlendiriyoruz."

(Kısaltılarak düzenlenmiştir)

EK-40. Yazılı-Görsel Medya Sunum Eki

EK-41. Tarihi-Doğal Güzellikler Gruplama Çalışması

- 1 Peri Bacaları - Pamukkale
M. Emin - T. Buğra
- 2 Düden şelalesi
Berat -
- 3 Ulydağı - Tortum şelalesi
Arda - M. Efe - Damlı taş mağrası
Elif
- 4 Nemrut dağı - Sümbüllü Manastırı
Aleyra - Rabiya
- 5 Bodica mağrası - Efeler şelalesi
Zeynep - Yavmur
- 6 İhlara vadisi - Rüstem Paşa Çarşısı
Hirapur - Ravza
- 7 Perge antik şehri - Karain mağrası
Ahmet S. - Ahmet T. S.
- 8 Çifte minare - Erzurum Saat Kulesi
Yusuf Furkan - Gözde
- 9 Üç kumbetler - Ayden yaylası
Abdullah - Gökay
- 10 Hükümdarın millî Binanı
Zarife - Duygu
- 11 Efes antik kenti - Bergama antik şehri
Sıla - Merve

İHLARA VADİSİ

İhlara vadisi Aksaray ilinin güneybatı ilçesinde Anadolu'nun eşsiz bakırının içinde bulunur. insanın yaşadığı en büyük kanyon olan İhlara vadisi yaklaşık 18 km uzunluğunda 120 metre derinliğinde olup Hasan dağından püsküren lavların soğuması ve melendiz çayının aşındırması ile oluşmuştur.

Hristiyanlık dininin yayılmasında en önemli yerlerden birisi olan İhlara vadisi içerisinde bulunan 100 den fazla mağara ve kilise ile inonç turizminin başlıca merkezlerinde oluşmuştur. Vadiye bulunan kayaların oyulak kiliselerinin

Vadiye bulunan kayaların oyulak kiliselerinin oluşturduğu doğa ve inonç yolu kabul edilmekte. İhlara vadisinin içinde geçen melendiz çayı yürüyüş esnasında sizlere eşlik etmektedir. Zamanında 10 binlerce insanın yaşadığı vadiye ot yetistireciliği yapılmaktadır.

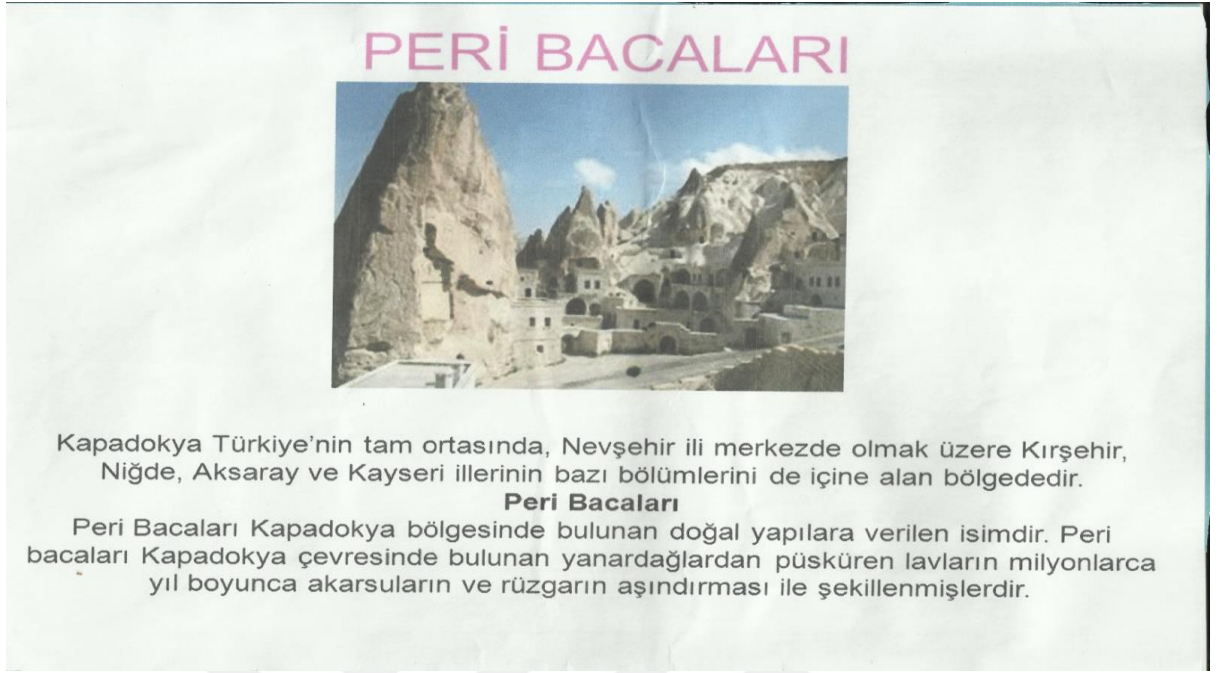
İhlara vadisinde bulunan kiliseleri:

- ★ Sömbül kilise
- ★ Direkli kilise
- ★ Ağaçlı kilisesi
- ★ Pirenli kilisesi
- ★ Koca kilisesi
- ★ Yılanlı kilise
- ★ Aziz George (Türk donatılı) kilisesi
- ★ H

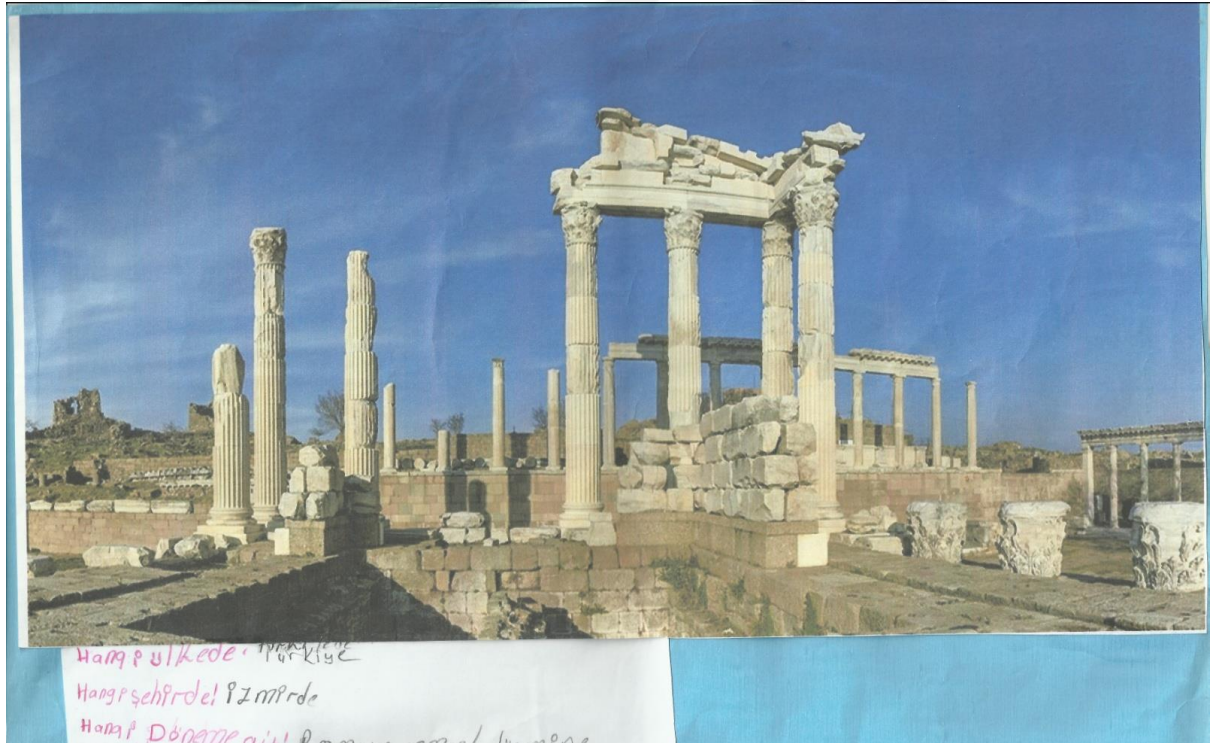
Hiranur Karacaoglu

H

EK-43. Tarihi- Doğal Güzellikler Sunum Eki

EK-44. Tarihi-Doğal Güzellikler Sunum Eki

BALLICA MAĞARASI

Ballica Mağarası Tokat ilinin Pazar ilçesinde ballica köyünde bulunan harika bir mağaradır. Ballica Dünya'nın en büyük mağaraları arasında yer almaktadır. Ballica Mağarasının tamamı ziyarete açılmamıştır, bu yüzden mağaranın gizemli atmosferi sürmektedir. Ballica Mağarası'nın oluşumu 4 milyon yıl önce başladı, tahmin edilmektedir. Mağara yaklaşık 680 metre uzunluğunda 30-35 metre yüksekliğindedir. Mağara 5 kat ve 8 salkandan oluşmaktadır ve bazı bölümlerde oluşum devam etmektedir. Ballica Mağarasına gittiğinizde içeri fotoğraf makinesi sokamazsınız. Bunun nedeni mağarada bulunan sarkıntılar ve dikitlerin milyonlarca yılda oluşmuş olması ve fotoğraf makinesinin flaşının bunlara zarar vermesidir. Mağaranın çeşitli yerlerinde "Küçük Yaras" grupları ayrı bir turistik önem katmaktadır ve bu yarasalar Mağaralarda yaz-kış ortalama sıcaklık 17-19 derece arasındadır ve ortalama nem %55'i aşmaz. Mağaranın içerisindeki iklim dışarıya göre daha farklıdır, astım hastalarına mağara iyi gelmektedir. Hatta normal insanlar bile 30-35 metre inip çıktktan sonra hiç yorulmadıklarını, içerideki havanın çok temiz olduğunu ve insana bir dinamizm kazandığını söylerler. Ballica mağarasının içerisinde Havuzlu Salon denilen yer hemen giriş kısmında yer alır. Nem oranı mağaranın diğer bölgelerine göre daha düşüktür. Burada taşların üzerinde pul pul bir yapı vardır ve bu bölümün yapısından dolayı eskiden yerleşim yeri olarak kullanıldığı sonucuna varılabilmektedir. Büyük Damlatma Salonu, Yeni Salon, Mantarlı Salon gibi bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümlerin her birinin ayrı bir güzelliği vardır. Herkesin bu güzel mağarayı gezip görmesi gerekmektedir. Ballica Mağarası Nisan 2012 itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde cüzi bir ücretle ziyaretçilerini beklemektedir.

Sunum

Ecaynep Süde LİCAN

	ŞİMEK ÇİTİRAS Geleneksel Ankara Mutfağı - Çorbalar- A.s. çorbası, Dutnaç, köçkek çorbası, nişane çorbası, sütlü çorba, tahına çorbası ve taze çorbası. - Et yemekleri- Ankara tavası, Alabürtme, çalla, çaban kavurması, ilizlik, kapama, orman kebabı, patlıcanlı et, soğus, siyah siyer. - Pırazalar- Bici kulgur pırazası, ağmaç asırlı pitpit pırazası - Kızartmalar- Kachırkulu kızartma, mucir'in kızartması, yumurtalı kızartma, tahnı, pıstı kızartma. - Döşmeler- Eşek döşmesi, sinder döşmesi, yabanci döşmesi ve yaprak döşmesi. - Börekler- Altın böreği, Ay böreği, Bahçe böreği, erik böreği, kol böreği ve papaz böreği. - Hamur işi- Başlama, uslama, gözleme, su böreği.
	Ankaranın Asker üşurama Askerlere giderek olan genç Askerler gitmeden önce akrabaları ve eve davet, ziyaret ederek helallik ister. Ziyaret ettiği kişilerle ziyarete gelen genç bir miktar harcılık verir.
	Ankara düğün Ankaranın eğlenmesini bütün kendisine has elektro sesli düğünlerdir. ne kadar çok gülmeli düğün kadar çok eğlenmeli olur. Ankara'ya uymaz böyle cancan yerler sarılır aksine "Ankaralı tıfıl, ağır, yılmaz" dendiği.
	Ramazan bayramı, ramazan ayında farz olan orucun tutulmasının sonunda kutlanan dini bayramdır.
	Kurban Bayramı Kurban bayramı dini bayramlarımızdan biridir. bayram sabahı erken kalkılır. yakan güzel elbiseler giyilir. camide bayram namazı kılınır. inkanı olanlar kurban keser. Etlerin bir kısmı fakirlere dağıtılır büyüklerini ziyaret ederis.

RÖPORTAJ

Millî Bayramlar: Caddeler ve sokaklar süslenir. Okullar ve caddelere bayraklar asılır yürüyüşler ve şenlikler düzenlenir.

Dini Bayramlar: Ramazan bayramında Ailece yemekler yenilir. Büyükler ziyaret edilir ve tatlılar ikram edilir ve tatlılar ikram edilir.

Kurban bayramı Aileler hep birlikte kurban kesilir ve yenilir ve komşılara dağıtılır.

Büğün Adetleri: Perşembe günü sabahleyin Kızın başı düzülür. gelin elbisesini giyer. Taci duvağı takılır. Kız evi misafirleri gelin bakmaya gelirler. Oğlan evinde davetliler de ayrıca toplanılır. Akrabalar tutulur. Oğlan evinden kız evine, davetliyle birlikte kız almaya giderler.

Kına gecesi: Kına gecesi oğlan evinde erkeklerle. Kız evinde kadınlara yapılır. Oğlan evindeki Kına gecesinde, erkeklerle davul çalınır. Zeybek, güvender oynar. Kız evinde de oyunlar oynanır ve eğlenilir.

Bursanın yöresel oyunları: Ata güreşi, Hacıvatla Karagöz, Deve oyunu, Türkmen oyunu, Düz oyun. El sanatları: İznik çiniçilik, Çorapçılık, Bıçakçılık, semercilik, ipekçilik, Saracılık.

ASKER uğurlama: Davul ve zurna eşliğinde oynanılır. ASKER uğurlanacak kişinin eline kına yakılır.

Bursanın yöresel yemekleri: İskender kebabı, inegöl köfte, Kema (Basma) tatlısı, mihalıç peyniri, kestane şekeri.

Bursanın gelenek ve görenekleri

UERT
Kıldız 11

~SORULARIM~

1- Nerelisiniz?

Trabzonluğum

2- Dinî bayramlarda neler yaparsınız?

Bayram namazına gider, kımsesizlere yardım eder, mezarlıkları ziyaret ederiz ve aile büyükleri ile bağlanışırız, ikramlarda bulunuruz.

3- Döşünler ile ilgili adetleriniz nelerdir?

Döşünlerde ve benzer toplantılarda kız beğenilirdi. Kız görmeye uğurlu olduğu için genellikle Perşembe ve Pazar günleri gidilirdi. Kızı görmeye gitmeden bir aracı gönderilirdi. Aracı gelip kızınızı görecektir diye haber verir. Bu işi gönen kişiye Yenge denilirdi.

4- Asker uğurlama törenlerinde neler yaparsınız?

Askere gidecek gençler 15-20 gün önceden akraba ziyaretlerine giderler ve bu ziyaretler 15-20 gün boyunca devam eder. Bu süre içerisinde gençlerin boynuna kırmızı ayetü bir tübent bağlanır.

5- Yöresel halk oyunları nelerdir?

Gavuş Horonu, Besikdoğu Kız Horonu, Maşka Döşü, Sörmene Horonu, Vardıye Horonu, Horon, Kol Bastı.

6- Ne gibi yöresel yemekleriniz vardır?

Mısır ekmeği, Hamsi kusu, Hamsi pilavı, Hamsili kaygana, Hamsi tava, Lahana kavurması, Hoşmerim, Akcaabat köftesi, Kıymalı trabzon pidesi, Peynirli trabzon pidesi, Hamsiköy sötlağı.

7- Yöresel el sanatlarınız nelerdir?

Ahşap işleciliği, bakırcılığı, taş işçiliği, dokumacılığı.

Zeynep

Sude

Uğur

5/8

EK-49. Röportaj Yazılı Notu

8

Düzce Yöresi

1. Düğünlerini nasıl yaparsınız.

9

Görücü evi istemeli olarak büyük aileleri ile kız tarafına gidenler. Kızı isterler. Nişan tarihi belirlenir. Nişanda takılmak üzere altın alınır. Söz kesilir. Evde aileler arasında

10

da yapılan tören duyurulur.

11

1 veya 2 gün önce kına için domuz kız evine gider. Bayanlar ve erkekler toplanır.

12

Kına sonrası: Düğün düğün salonu da yapılır. yemek ve yakın akrabalar

13

erkek evine gider etli pilavlar yapıp dağıtılır. Sandığa oturulur. Kalba

14

na kadar para istenir.

15

Kına yakılır. aeyrek altın eline konur

16

ve oyunlar oynanır.

17

Asker uğurlama: Herkes askere girenin evinde toplanır. Asker gecesini

18

yapılır. Maddi durumu iyi değilse askere

19

para verilir. Kına yakarlar askerin serace parmâğine.

20

20

İren Nuri

9/10/00

Dolar

Euro

Altın

51B 842

Borsa

EK-50. Drama Etkinliği Çalışma Notu

Tiyatro (drama)
Oyuncular: Gökay - Abdullah - Ahmet
Senaryo: Biri öğretmen olacak (Abdullah)
Ahmet öğretmene soracak ki
öğretmenim Ege bölgesinin özellikleri
nedir?
Öğretmen açıklar: Ege bölgesi Türkiye'nin
batısında yer alır. Ege bölgesinin
en önemli akarsuları Bakırçay, Gediz,
Büyük medrese, küçük medresedir.
Tarımsal ürünleri
- Zeytin
- üzün
- Haşhaş
- Tütün
- İncir
Ege bölgesi en çok linyit kömürü
çıkarılan bölgedir.
Gökay öğretmen:
Abdullah sorar: Öğretmenim ege böl-
gesini anlatırmısınız.....

EK-51. Drama Etkinliği Çalışma Notu

Tiyatro (drama)
Oyuncular: Gökay - Abdullah - Ahmet
Senaryo: biri öğretmen olacak (Ahmet)
Gökay öğretmene soracak. Öğretmenim
marmara bölgesini anlatırmısınız.
Öğretmen açıklar: Akdeniz bölgesi Türkiye'nin
7 coğrafi bölgesinden biridir. Anadolu'nun
güneyinde Akdeniz kıyısı boyunca uzanır;
genişliği 120-180 km arasında değişir. Batı
ve kuzey batısında Ege bölgesi, kuzeyinde
ise anadolu bölgesi, doğusunda güneydoğu
Anadolu bölgesi, güneyinde ise Akdeniz kıyısı
güneydoğudan kuzeyiye kanaklıdır. Yüzöl-
çümü 110000 km² dolayındadır. Türkiye toplam
alanı yaklaşık 784.000 km² olup, kıyı uzunluğu
doğuda sınırından batıda dalaman çayına
kadın 1642 km'dir.
Yazan: Ahmet Çitiraz
Zaman: 04.12.2017 saat 20:14
Abdullah öğretmen.
Ahmet sorar: Öğretmenim ege bölgesini
açıklarmısın.

EK-52. Drama Etkinliği Çalışma Notu

T.Buğra - M.Emir

Müteahhit Emir = Merhaba ben müteahhit Emir

Mühendis T.Buğra = Merhaba ben İ.N.S.
Mühendis T.Buğra

M.E. = Ben Doğu Anadolu Bölgesi'nden geldim Ben Doğu Karadeniz bölgesinde bir ev yapmak istiyorum

M.T. = Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Dağlar kıyıya denize paralel olduğu için evler için uzun süreler gerekir.

M.E. = Peki nereye yaptırmayı istiyim?

M.T. = isterseñiz Doğu Anadolu bölgesine oranın iklimi ve yüzölçümüne göre oraya yaptırabilirsiniz

M.E. = Doğu Anadolu bölgesi yer şekilleri engebeli iklimi serttir.

M.T. = O zaman Eyinizi Batı Karadeniz bölgesine yaptırmanızı tavsiye ederim Orası ev yaptırmaya daha elverişlidir bu yüzden oraya yapılan evler daha kolay ve hızlıdır

EK-53. Öğrenci Günlüklerinden Bir Bölüm

Günlük 05 14.11.2017
Bugün yine çok mutluyduk çünkü şehir dışında birisi ile raporları yapacak ve anlatacağıktık. Önce yarım kalan slayt ve sunumlar yapıldı ve ardından raporlara geçtik. Kimimiz slayt kimimiz kağıda yazdı ve anlattı sırası gelen slayt veya anlatımımızı yaptık kimisi ise yarım kaldı ama yine de mutluyduk.

Günlük 06 15.11.2017
Hepimiz bugün yine mutluyduk kültürel miras ile ilgili yazı yazdık. Yazıda kültürün önemi, kültürün faydaları vb. şeyler yazdık ve hepimiz çok mutluyduk. Her seferki gibi yeni bir şey yapacağız eski bir şeyi tanıttık.

EK-54. Öğrenci Günlüklerinden Bir Bölüm

Günlük 09 29.11.2017
Bugün yaptığımız gazete haberlerini okuduk hepimiz mutluyduk ve sırayla okuduk hepimiz okuduktan sonra yeni görev aldık görev ise drama yapmak olacaktı. Drama da herkes seçilen bölgeyi tanıttı ve bana Ege bölgesi geldi ve her zamanki gibi mutlu bir ders oldu.

Günlük 10 30.11.2017
Bugün, kitaptan iklimi işledik okuduk, boş yerleri doldurduk ve son olarak dramayı baştan anlattı öğretmen bu sefer herkes daha iyi anladı.

Günlük 11 05.12.2017
Ders programı yine değiştiğinden sosyal bilgiler dersi salıya alındı. Bugün sınıfta drama yapmak için sabırsızlanıyorduk sosyal dersi en son dersti. Sosyal dersi gelince ilk biz yaptık dramayı ve her kez sırası ile kalktı ve yaptı dramalarda bir bölgeyi tanıttık ve tanıttık.

EK-55. Basında Yerel Toplum Çalışmaları

“Konu Afet Olunca Derslerini AFAD’da İşlediler

Aziziye ilçesine bağlı 19 Mayıs Ortaokulu 5. Sınıf öğrencileri öğretmenleri nezaretinde sosyal bilgiler dersinde işledikleri afetler konusunu uzmanlarından...

Aziziye ilçesine bağlı 19 Mayıs Ortaokulu 5. Sınıf öğrencileri öğretmenleri nezaretinde sosyal bilgiler dersinde işledikleri afetler konusunu uzmanlarından öğrenmek için AFAD Erzurum İl Müdürlüğünü ziyaret ettiler.

AFAD eğitimcileri tarafından eğitim salonunda slayt ve tanıtım filmleri ile birlikte verilen derste afetlerle ilgili birçok konuda gerekli bilgiler aktarıldı. Büyük bir dikkatle anlatılan konuları dinleyen çocuklar merak ettikleri konular hakkında sorularda yönelttiler.

Eğitim sonunda, AFAD Erzurum Birlik Müdürlüğü'nü gezme fırsatını da bulan öğrencilere eğitimciler ARYA ve UNA ile birde sürpriz yaptılar.

Erzurum AFAD arama ve kurtarma köpekleri ARYA ve UNA'yı karşılarında gören çocuklar büyük bir mutluluk yaşarken, enkaz arama ve iz takip görev alan köpekler ARYA ve UNA'da bu mutluluğa kayıtsız kalmayarak çocuklarla eğlenme fırsatı buldular” (<http://www.yenihaberden.com/konu-afet-olunca-derslerini-afadda-islediler-342996h.html>).

Konu Afet olunca derslerini AFAD’da işlediler

Aziziye ilçesine bağlı 19 Mayıs Ortaokulu 5. Sınıf öğrencileri öğretmenleri nezaretinde sosyal bilgiler dersinde işledikleri afetler konusunu uzmanlarından...

Aziziye ilçesine bağlı 19 Mayıs Ortaokulu 5. Sınıf öğrencileri öğretmenleri nezaretinde sosyal bilgiler dersinde işledikleri afetler konusunu uzmanlarından öğrenmek için AFAD Erzurum İl Müdürlüğünü ziyaret ettiler.

AFAD eğitimcileri tarafından eğitim salonunda slayt ve tanıtım filmleri ile birlikte verilen derste afetlerle ilgili birçok konuda gerekli bilgiler aktarıldı. Büyük bir dikkatle anlatılan konuları dinleyen çocuklar merak ettikleri konular hakkında sorularda yönelttiler.

Eğitim sonunda, AFAD Erzurum Birlik Müdürlüğü'nü gezme fırsatını da bulan öğrencilere eğitimciler ARYA ve UNA ile birde sürpriz yaptılar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Elif TORUN
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum / 1992
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Milli Eğitim Bakanlığı - YÖK
İletişim	
e-posta adresi	eliftorun03@hotmail.com
Tarih	.../.../2018